

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

MONIKA JUSTIN

RAZVOJNI POTENCIALI OBČINE ŠKOFJA LOKA

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA 2007

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

MONIKA JUSTIN

Mentor: doc. dr. Franc Trček

RAZVOJNI POTENCIALI OBČINE ŠKOFJA LOKA

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA 2007

RAZVOJNI POTENCIALI OBČINE ŠKOFJA LOKA

Občine oziroma lokalne skupnosti so dandanes podvržene vse večjim pritiskom iz okolja, ki jih z namenom učinkovitega razvoja silijo v spletnje medsebojnih vezi in odkrivanje širših trgov. Pomen obravnavane teme je opozoriti na nujnost lokalnega oz. širše regionalnega razvoja za lokalno prebivalstvo. Lokalne entitete morajo graditi na temelju povezovanja, da bi lahko s tem nadomestile lastno odvisnost znotraj obstoječih okvirjev. Tako lahko pride do povezav z okoliškimi občinami, občinami v drugih regijah in celo občinami izven meja lastne države, kar lahko dolgoročno prinese napredek in prepotreben razvoj v izvorno občino. Lokalna skupnost je dolžna identificirati lokalne prednosti, razvijati infrastrukturo in podjetniški potencial, prav tako nosi nalogo razvoja informacijske podlage ter marketinga lokalne skupnosti. Tematiko sem želela osvetliti na konkretnem primeru in s tem namenom sem posledično izbrala občino Škofja Loka. V diplomskem delu se bo tako moč seznaniti z geografsko ter zgodovinsko umestitvijo občine Škofja Loka, analizo aktualnega stanja na različnih področjih ter potencialnimi smernicami za razvoj oziroma priložnosti za vzpostavljane nadlokalnih povezav.

Ključne besede: *lokalni razvoj, občine, Škofja Loka.*

DEVELOPMENTAL POTENTIALS OF THE ŠKOFJA LOKA COMMUNE

Local communities are nowadays in a larger scale subjected to external factors, so they are obligated to make mutual bonds and become aware of wider markets to be able to develop efficiently. The main subject of this paper is to draw attention to the importance of local and regional development for local population. Local entities need to maintain mutual bonding to be able to exceed one's own subordination in the existent frames. Therefore, it is important to connect with other communes, within or outside of national frame. This can, in a long-term, potentially lead to progress and development of domestic commune. Local community is obliged to identify local advantages, develop infrastructure and efficient enterprising. Furthermore it is responsible for development of informatics and marketing strategies. My intention was to introduce an example, that is why I have chosen the Škofja Loka commune. In the paper, I have presented its geographical and historical background, made extensive analysis of its current state and suggested potential guidelines for development or opportunities to re-establish supralocal bonds.

Key words: *Local development, Communes, Škofja Loka.*

KAZALO

1. UVOD	6
2. METODOLOŠKO HIPOTETIČNI OKVIR.....	7
2.1 Opredelitev predmeta preučevanja.....	7
2.2 Cilj in pomen proučevanja	7
2.3 Hipoteze	7
2.4 Uporabljena metodologija.....	7
2.5 Struktura analize.....	8
3. LOKALNI IN REGIONALNI RAZVOJ	9
3.1 Regija in regionalni razvoj	11
3.1.1 Nezadostno koriščenje razvojnih potencialov slovenskih regij	13
3.2 Občine in lokalni razvoj	13
3.3 Ključne ugotovitve	14
4. VLOGA IN POMEN PODJETNIŠTVA V LOKALNEM RAZVOJU	16
4.1 Sodobni podjetniški pristop k lokalnemu razvoju.....	16
4.1.1 Podjetniška kultura.....	17
4.1.2 Koncept podjetniškega delovanja lokalne uprave.....	17
4.2 Proces lokalnega razvoja in ustvarjanja malih podjetij.....	18
4.3 Ključni akterji lokalnega razvoja	19
5. ZGODOVINSKI RAZVOJ	20
5.1 Naselje Loka.....	20
5.2 Grb občine Škofja Loka - Zamorc s krono.....	20
5.3 Geografski oris	21
6. ANALIZA STANJA	22
6.1 Demografske značilnosti	22
6.2 Gospodarski sektor.....	34
6.3 Urbanizacija	40
7. POVZETEK PROBLEMSKE ANALIZE STANJA V OBČINI	42
7.1 Razvojni program občine Škofja Loka.....	42
7.1.1 Gospodarstvo.....	42
7.1.2 Turizem in gibanje kazalcev turističnih prenočitev	44
7.1.3 Kmetijstvo in razvoj podeželja.....	47
7.1.4 Okolje in varovanje okolja	47
7.1.5 Prometna infrastruktura.....	48
7.1.6 Urbanizacija	51
7.1.7 Demografski kazalci.....	52
7.1.7.1 Izobrazbena struktura zaposlenih v podjetjih škofjeloškega območja.....	52
7.1.7.2 Plačilni rang.....	54
7.1.7.3 Dnevne delovne migracije aktivnega prebivalstva.....	55
7.1.7.4 Brezposelnost	55
8. SWOT ANALIZA.....	57
8.1 Opredelitev prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	58
8.2 Analiza zunanjega okolja	58
8.3 Prednosti SWOT analize pred ostalimi metodami za celovito oceno	59
8.4 Slabosti SWOT analize	60
8.5 Določanje strategij na podlagi SWOT analize	60
8.6 SWOT analiza škofjeloškega območja	61
8.6.1 Analiza velikih in srednjih podjetij na škofjeloškem območju	63
8.6.2 Analiza malih podjetij na škofjeloškem območju	64

8.6.3	Analiza turistične panoge	65
8.6.4	Analiza kmetijstva in razvoja podeželja.....	66
8.6.5	Analiza infrastrukture, varstva okolja in urejanja prostora	67
8.6.6	Analiza človeških virov	68
9.	STRATEGIJA RAZVOJA	70
9.1	Strateški cilji.....	70
9.2	Usmeritve po posameznih področjih.....	71
9.3	Predlogi po posameznih smernicah.....	74
9.3.1	Demografsko okolje	74
9.3.1.1	Zaposlovanje	75
9.3.2	Naravno okolje in turizem.....	75
9.3.3	Razvoj gospodarstva	76
9.3.4	Razvoj podeželja	78
9.3.5	Mestna prenova	78
9.3.6	Izzivi širšega okolja.....	79
9.3.7	Vizija uspešnega upravljanja.....	80
9.3.8	Programi finančnih in drugih podpor, mednarodno sodelovanje.....	81
9.3.8.1	Instrumenti in skladi EU	81
10.	INTERVJU Z G. DUŠANOM KRAJNIKOM.....	83
11.	SKLEP.....	87
12.	LITERATURA.....	91

1. UVOD

Občine oziroma lokalne skupnosti so dandanes podvržene vse večjim pritiskom iz okolja, ki jih z namenom učinkovitega razvoja silijo v spletnje medsebojnih vezi in odkrivanje širših trgov. Lokalne skupnosti bodo zaradi pritiska sodobnih družbenih trendov in sprememb tako morale poiskati nekatere nove oblike ohranjanja lastne identitete (Vranješ 2001).

V nasprotju s starimi lokalnimi enotami, ki so imele tendenco oblikovanja »same po sebi« kot neke vrste samoumeven pojav, pa se nove vse bolj vzdržujejo kot namerno, s specifičnim ciljem, izoblikovane teritorialne enote. Glede na to, kraja bivanja ne moremo več jemati kot samoumevnost, pač pa le kot eno izmed alternativnih izbir. Kraj bivanja je torej posledica svobodne volje in zavestne izbire, je prostovoljen in nameren. Strassoldo in Teune te nove oblike ohranjanja lokalnih skupnosti imenujeta "novi lokalizem" (Strassoldo in Teune v Vranješ 2001).

S tem so povezane tudi razlike v odprtosti same lokalne skupnosti. Medtem ko je stari lokalizem težil k minimaliziranju stikov z zunanostjo ter ohranjanju močne, zaprte meje, se novi lokalizem v celoti zaveda prisotnosti drugega sveta in je povsem odprt za skupno delovanje z njim. Tako bi lahko nadaljevali, da je stari lokalizem temeljil na načelu izolacije in osamitve, novi lokalizem pa napreduje na podlagi spodbujanja povezovanja v širšem prostoru. Prvi je torej imel tendenco ekskluzivističnosti, današnji novi lokalizem pa je specifično selektiven pri vzpostavljanju nadlokalnih povezav. Vprašanje uveljavljanja "novega lokalizma" je torej tudi vprašanje prostorske odprtosti (Vranješ 2001).

Uvodno tematiko sem želela osvetliti na konkretnem primeru, v ta namen sem načrtno izbrala občino Škofja Loka. V nadaljevanju se bo tako moč seznaniti z geografsko ter zgodovinsko umestitvijo občine, analizo stanja le-te na različnih področjih ter začrtanimi smernicami za razvoj oziroma priložnosti za vzpostavljanje nadlokalnih povezav.

2. METODOLOŠKO HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 Opredelitev predmeta preučevanja

Predmet proučevanja v diplomski nalogi je občina Škofja Loka kot konkretni primer pomembnosti usklajenega lokalnega in regionalnega razvoja, in sicer analiza dejanskega stanja in opredelitev razvojnih potencialov same občine.

2.2 Cilj in pomen proučevanja

Cilj teme je opredeliti razvojne potenciale in karakteristike občine Škofja Loka, opredeliti dejansko realno stanje v sami občini in začrtati smernice potencialnega razvoja v prihodnosti. Pomen teme je opozoriti na nujnost lokalnega oz. širše regionalnega razvoja za lokalno prebivalstvo. Po besedah doc. dr. Marjana Hočvarja mora *»revitalizacijski pristop temeljiti na aktivni izpostavitvi razločljivih krajevnih kvalitiet glede na druga mesta oz. občine. Hkrati pa morajo načrtovalci upoštevati diferencirane potrebe oz. želje ljudi ter dinamično spreminjanje življenjskih stilov družbenih skupin, ki imajo kakršnokoli zvezo z dotičnim mestom oz. občino.«*

2.3 Hipoteze

Hipoteza slednjega diplomskega dela je v povezavi uspešnega vzpostavljanja novih lokalizmov na nivoju občinskih lokalnih skupnosti in se glasi:

Uspešne občine so tiste, ki znajo izkoristiti notranje resurse in skrita znanja pri oblikovanju novih lokalizmov.

Hipotezo bo moč preverjati na praktičnem primeru konkretne občine, torej občine Škofja Loka. Diplomsko delo bo opredelilo njeno trenutno stanje in zarisalo možne smernice razvoja. Osnovni namen diplomskega dela je tudi podati predloge za izboljšave in rast občine.

2.4 Uporabljena metodologija

V diplomski nalogi sem uporabila naslednje družboslovne metode:

1. Analiza izbrane literature je uporabljena v teoretičnem delu naloge zaradi razjasnitve teoretske podlage obravnave konkretnega primera, potrebne za razumevanje analitičnega dela diplomskega dela.

2. Zgodovinska analiza predstavlja umestitveno funkcijo dosedanjega razvoja občine Škofja Loka.
3. Analiza in interpretacija sekundarnih virov (statističnih podatkov) je namenjena ugotavljanju dejstev, ki bodo po kasnejši klasifikaciji pripeljala do posplošitve le-teh.
4. SWOT¹ analiza škofjeloškega območja na splošno in po posameznih področjih.
5. Z metodo intervjujev sem pridobila ključne interne informacije enega izmed lokalnih akterjev v občini Škofja Loka.

2.5 Struktura analize

Struktura analize bo pojmovno ustrezala sinergiji teoretičnega in praktičnega dela. Teoretični bo zajemal historično in geografsko opredelitev ter demografsko, gospodarsko, turistično in drugo oceno stanja. Vsebina praktičnega dela pa bodo predlogi za razvoj ter potreba oziroma realnost oblikovanja novih lokalizmov na primeru konkretne občine, torej občine Škofja Loka.

¹ Analiza prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Več o tem si lahko preberete na strani 57.

3. LOKALNI IN REGIONALNI RAZVOJ

Na družbeni in prostorski razvoj posamezne občine vpliva vrsta zunanjih in notranjih dejavnikov. Na zunanje ima občina omejen vpliv, vendar se jim lahko bolj ali manj uspešno prilagaja oziroma se izogiba negativnim tendencam. Ti vplivi so predstavljeni s pojmi globalizacija, regionalizacija, individualizacija, informatizacija, tranzicija, evropska integracija. Med notranjimi dejavniki je treba posebej izpostaviti demografski razvoj, naravne pogoje, družbene odnose in procese ter upravno administrativno razdelitev. Družbeni in prostorski razvoj mora upoštevati nekatere vrednote, kot so ohranitev in razvoj človeškega potenciala, ohranitev in razvoj okolja, naravne in kulturne dediščine, ohranitev prostorskega potenciala, ohranitev in razvoj gospodarskih potencialov ter nacionalne in kulturne identitete ter širši sklop družbenih vrednot (Inštitut za geografijo 2001).

Individualna lokalna entiteta, čeprav postaja vse bolj in bolj odvisna od naraščajočega števila zunanjih, supranacionalnih akterjev, nujno ne izgublja svoje avtonomije in partikularnosti. Lokalne entitete lahko gradijo na supranacionalnem povezovanju, da bi s tem substituirale lastno dejansko odvisnost znotraj nacionalnih okvirjev. Tako lahko pride do povezav z okoliškimi občinami, občinami v drugih regijah in celo občinami izven meja lastne države, kar lahko dolgoročno prinese napredek in prepotreben razvoj v izvorno občino. Tovrstne povezave oz. izmenjujoče aktivnosti dveh občin imenujemo odnos sestrške občine, kjer dve mesti oz. občini razvijata kooperativne programe za izmenjavo znanj, kadrov in drugih dobrin (Hočevar in Trček 2002). Suprasistemsko delovanje akterjev oz. njihove dejavnosti se manifestirajo in prezentirajo kot globalizacija dejavnosti posameznih mest. Tu gre za dolgoročen proces, ki vodi k večjemu prežemanju med lokalnimi družbeno-teritorialnimi strukturami in naraščajočim globaliziranim delovanjem akterjev. V postmoderni dobi je vedno manj pomemben dostop do centrov, vedno bolj pa dostop do virov. V izhodišču gre za spreminjanje načel v delovanju urbanih sistemov in njihovih akterjev, ki je pogojen s procesi deteritorializacije mest. Gre za prehod iz teritorialno-omrežne logike v ateritorialno omrežno logiko delovanja oz. povezovanja mest v globaliziranem fizičnem in virtualnem prostoru. Dosedanje študije so bile največkrat omejene oz. njihova pomanjkljivost je bila stroga opredelitev sovpadajočega odnosa med infrastrukturnimi in družbenimi omrežji. Izhodišče strateškega načela transakcijskega mreženja pa je uveljavljanje čim višjega nadnacionalnega položaja mesta, ker le-ta položaj omogoča aktivno poseganje v cirkulacijo globalnih tokov (Hočevar 2000).

V javnomnenjski raziskavi z naslovom *Vrednote prostora in okolja (2004)*, katere nosilec je doc. dr. Marjan Hočevar, so vzorčni populaciji v povezavi z obravnavano temo lokalnega in regionalnega razvoja, postavili vprašanja o lokalni navezanosti in identiteti ter vrednotah ukoreninjenosti ali izkoreninjenosti (disembedding), glede na višje teritorialne ravni organiziranosti. Spraševali so o potrebi po funkcionalnih, administrativnih ali drugačnih oblikah regij, kjer jih je zanimal predvsem obstoj trajnejšega ali zgolj situacijskega regionalizma v stališčih respondentov.

Ena izmed ključnih ugotovitev omenjene javnomnenjske raziskave je bila, da so prostorske vrednote prebivalcev Slovenije izrazito »lokalistično« usmerjene. Nižja kot je teritorialna raven, občutno večja je prostorska navezanost. Glede na predhodne raziskave, se po povzetkih iz omenjene raziskave nekoliko povečuje navezanost na regionalno in nacionalno raven, prav tako tudi navezanost na nadnacionalne ravni, zlasti na svet kot celoto.

Preglednica 3.1: Navezanost na ožje in širše prostorske entitete

v %	Nisem navezan	Malo navezan	Navezan	Močno navezan
Svoj stanovanjski okoliš	3,0	9,6	37,6	49,8
Svoj kraj ali mesto	2,5	8,4	41,5	47,6
Svojo občino	5,8	17,6	46,0	30,5
Svojo regijo, pokrajino	3,0	12,6	46,5	37,8
Slovenijo	1,5	6,0	36,2	56,3
Na območje bivše SFRJ	43,5	35,0	17,3	4,3
Na območje Srednje Evrope	27,8	37,2	29,1	5,9
Evropsko unijo	28,1	37,7	28,1	6,1
Evropo kot celoto	21,1	35,4	34,2	9,3
Svet kot celoto	21,5	33,9	33,0	11,6

Vir: Hočevar 2004.

Regionalna pripadnost se izkazuje kot ambivalentna. Z odprtim vprašanjem so skušali ugotoviti stopnjo »trdnosti« regionalne pripadnosti. Skoraj vsak deseti respondent navaja svoje pojmovanje in poimenovanje regije (pokrajine), ki ji pripada, kar vodi v interpretacijo, da v Sloveniji regionalna pripadnost figurira kot manj trdna in v načelu kot situacijska spremenljivka. Samo cca. četrtina respondentov je kot identifikacijo uporabljalo formalno uveljavljena poimenovanja slovenskih regij (npr. Primorska, Štajerska, Dolenjska). Po mnenju raziskovalcev gre v splošnem za identifikacijsko »mešanje« lokalne in regionalne ravni. To pomeni, da formalizacija na manjše število pokrajin, ki je v Sloveniji formalno prevladujoča, ni skladna z identifikacijo prebivalstva (Hočevar 2004).

3.1 Regija in regionalni razvoj

Regija je običajno opredeljena kot teritorialna enota s skupnimi gospodarskimi, geografsko-prometnimi in zgodovinsko kulturnimi pogoji in tradicijami. Navadno je to gravitacijsko polje njenega največjega urbanega središča. Regije so lahko splošne (upravne in/ali samoupravne) enote, lahko pa so le specializirane funkcionalne (teritorialne) enote, ki služijo regionalnemu razvoju območja (Majcen 2001).

Regionalna politika, ki je imela v preteklosti predvsem politične in socialne motive, zdaj postaja tudi ekonomsko potrebna, saj so danes prav regionalna rastišča gospodarskih dejavnosti viri rasti nacionalne ekonomije v celoti. Nova regionalna politika v evropskih razmerah ne more biti več namenjena zgolj odpravljanju notranjih razvojnih razlik, ampak tudi in predvsem spodbujanju razvojnih polov in mednarodne konkurenčnosti vseh delov države. Zaradi premajhne pozornosti regionalni ravni in posledično neučinkovite regionalne politike, so medregionalne razlike danes relativno velike in se še povečujejo, kar krni ekonomsko in socialno kohezijo Slovenije in tudi povzroča neoptimalno izkoriščanje razvojnih potencialov slovenskih regij. Medregionalne razlike se bodo ob nadaljevanju stihijskega razvoja še povečale, predvsem na račun krepitve Osrednjeslovenske regije. Dejstvo je, da tržni mehanizem sam po sebi ne vodi k učinkovitemu razvoju celotne države in Slovenija, kljub svoji majhnosti, ali pa prav zaradi nje, ne sme zanemarjati določenih območij v državi zaradi gospodarskih, socialnih, političnih in nacionalnih vzrokov. Zapostavljanje problemov regionalnega razvoja vodi v povečevanje regionalnih razlik v Sloveniji, ki jih zgolj politika makroekonomske stabilizacije in nekoordinirane sektorske politike, ne morejo zmanjšati ali vsaj obdržati na dosedanji ravni oziroma po drugi strani prispevati k gospodarski rasti, ki bo temeljila tudi na gospodarskem razvoju območij v Sloveniji. Slovenija bo morala središčiti svoj razvoj tudi na razvoju regij, ki so pomemben generator gospodarske rasti (Ibid).

Motivi za zmanjšanje razlik so dvojni:

1. ekonomski: s pomočjo regionalne politike se doseže rast celotnega gospodarstva;
2. družbeno-politični: cilj regionalne politike v državi, ki si je kot pomemben cilj postavila socialno pravičnost, je odpravljanje medregionalnih razlik in doseganje približno enakih življenjskih pogojev, kar tudi krepi pripadnost državi. Torej je to pomembno politično in socialno vprašanje (Ibid.).

Analiza pretekle in sedanje regionalne politike je pokazala naslednje:

1. Sistem pospeševanja skladnejšega regionalnega razvoja v 70-ih in 80-ih letih je dal določene pozitivne rezultate, vendar pa je bil premalo učinkovit: na slabše razvitih območjih se je izboljšala opremljenost z gospodarsko in družbeno infrastrukturo, struktura gospodarstva je postala bolj pestra, zaposlenost je rasla hitreje kot v povprečju Slovenije. Ker pa so bila vlaganja predvsem delovno intenzivna, velik del šolane mladine ni dobil ustrezne zaposlitve na teh območjih in se je nadaljevalo odseljevanje prebivalstva, zlasti iz nekaterih slabše razvitih geografskih, hribovitih in obmejnih območij, kjer se še danes nadaljuje praznjenje prostora.

2. Neustrezna regionalna politika v 90-ih letih:

a) Zmanjševanje sredstev za neposredno regionalno politiko in neustrezna organiziranost neposrednega spodbujanja regionalnega razvoja: po osamosvojitvi je bila regionalna politika potisnjena v ozadje. V tem obdobju je imelo prednost oblikovanje politične in administrativne strukture nove države, v ospredju so bile makroekonomske dileme gospodarske tranzicije in značilna je bila močna centralizacija sredstev in odločanja na ravni države. Delež sredstev za spodbujanje regionalnega razvoja v bruto domačem proizvodu, je po osamosvojitvi znatno padel, sedaj pa se v zadnjih letih postopoma viša, vendar je še vedno nizek.

b) Osredotočenje le na demografske kazalce: težišče neposredne regionalne politike je bilo preneseno od manj razvitih območij na območja z zelo neugodnimi demografskimi gibanji. Kazalci za določanje teh območij so samo demografski (indeks staranja in indeks rasti prebivalstva). Parcialna obravnava posameznih majhnih demografsko ogroženih območij se je izkazala kot neučinkovita, saj ustvarjanje možnosti za dolgoročen razvoj ne pomeni le aktiviranja vseh lokalnih razvojnih potencialov, ampak tudi povezavo s širšim okoljem (geografsko območje, občina, regija...). Ta povezanost in soodvisnost terja skladen razvoj celote (Slovenije, regije) in vsakega dela posebej (občina, geografsko območje).

c) Odsotnost koordinacije sektorskih politik: v Sloveniji imajo sektorji in s tem sektorske politike izredno močno vlogo. Številne sektorske politike imajo močan regionalen vpliv in zato je z vidika razvoja posamezne regije izredno pomembno, da se zagotovi povezava in koordinacija v načelih, ciljnih, strategijah in ukrepih sektorskih politik, ki imajo pomemben vpliv na regionalni razvoj.

d) Odsotnost regionalne strukturne politike: slovenska ekonomska politika je bila vodena izrazito centralistično, saj regionalna raven nima v vodenju posameznih politik pomembnejše vloge, kar pa je deloma tudi pogojeno z odsotnostjo pokrajin (Majcen 2001).

Razlike v socio-ekonomskih kazalcih med občinami so večje kot na ravni regij, kar je zaradi majhnosti slovenskih občin razumljivo. Številne slovenske občine so prešibke (premajhni finančni, kadrovski, prostorski, infrastrukturni potenciali), da bi lahko uspešno usmerjale svoj razvoj, zato je uspešen razvoj občin predvsem možen v povezavi z drugimi občinami pri pripravi in izvajanju regionalnega razvojnega programa (Ibid.).

3.1.1 Nezadostno koriščenje razvojnih potencialov slovenskih regij

Kot pravi Majcen, je analiza razvojnih potencialov slovenskih regij pokazala, da ne le regije z neugodnimi socio-ekonomskimi kazalci, temveč tudi regije z ugodnimi kazalci ne izkoriščajo lastnih razvojnih potencialov. Predvsem primanjkuje ustreznih znanj ter ustrezne organiziranosti spodbujanja razvoja na regionalni ravni. Posledično je spodbujanje razvoja na regionalni in lokalni ravni necelovito in neusklajeno. Le usklajeno delovanje vseh razvojnih akterjev na regionalni ravni, ki pripravijo celovit program razvoja regije v obliki regionalnega razvojnega programa, omogoča celovit razvoj območja in zastopanost regij v podprogramih, aktivnostih in projektih. Cilj slovenske regionalne strukturne politike ni samo zmanjševanje regionalnih razlik, temveč izkoriščanje razvojnih potencialov slovenskih regij na osnovi integralnih regionalnih razvojnih programov, saj ima regionalna politika pomembno vlogo tudi v spodbujanju gospodarskega razvoja države kot celote (Majcen 2001).

3.2 Občine in lokalni razvoj

Na nižjih teritorialnih ravneh (občine, skupnosti občin) bi ekonomska politika s posrednimi inštrumenti (sofinanciranje aktivnosti) tudi spodbujala razvojno načrtovanje in povezovanje za realizacijo razvojnih nalog. Za t.i. lokalne razvojne koalicije, kot jih poimenuje Majcen, ki se oblikujejo za skupno reševanje določenega posebnega problema (npr. cestne povezave, komunalni odpadki, program razvoja podeželja) naj bi se pripravljali skupni razvojni programi, ki se nanašajo na posamičen vsebinski problem ali pa na skupino le-teh. Lokalne razvojne institucije morajo izvajati naloge za katere jih pooblasti občina. Država bo spodbujala njihovo medsebojno povezovanje, specializacijo za določene naloge na širšem območju in delitev dela v postopku priprave regionalnega razvojnega programa. Pričakuje se,

da bodo lokalne razvojne institucije sodelovale z regionalno razvojno agencijo pri spodbujanju razvoja regije. Za usklajen regionalni razvoj so izrednega pomena občinski prostorski akti. Država mora zagotoviti večjo prilagodljivost prostorskih dokumentov na ravni občine in sicer z ločitvijo strateških določil in predpisov, ki bodo vzpostavili obvezni pravni režim rabe prostora in poseganja vanj (Ibid.).

Revitalizacijski pristop na nivoju mesta oz. občine mora temeljiti na aktivni izpostavitvi razločljivih krajevnih kvalitete glede na druga, tako tekmujoča kot tudi povezujoča mesta. Hkrati pa morajo načrtovalci upoštevati diferencirane potrebe oz. želje ljudi ter dinamično spreminjanje življenjskih stilov družbenih skupin, ki imajo kakršnokoli zvezo z mestom (Hočevar 2000). Doc. dr. Marjan Hočevar predlaga sledeče strateško-razvojne poudarke:

- vzpostavljanje funkcionalne avtonomije v odnosu do državnih, centralnih institucij in sistemsko odprtost mesta/občine z vključevanjem v ustrezna nadnacionalna omrežja;
- identifikacijo prednosti in prepoznavnosti oz. identitete mesta oz. občine;
- boljše sodelovanje s sosedskimi občinami ter oblikovanje usklajene regionalne politike (Hočevar 2000).

3.3 Ključne ugotovitve

Sodobni koncepti oblikovanja »pokrajin« kot avtonomnih političnih in/ali administrativnih tvorb, imajo v Sloveniji svoje zamatke v zasnovi policentričnega razvoja, v Evropi pa so povezane s postopnim oblikovanjem strukturnih in kohezijskih skladov. Nove ideje bolj izhajajo iz uveljavljanja zamisli, da javnopravne teritorialne skupnosti same uravnavajo družbeni razvoj in ga razvijajo v pretežni meri z lastnimi razvojnimi potenciali. Decentralizacija je proces, kjer država del svojih funkcij prenese na nižje organe, ki so z državnim središčem sicer povezani, vendar pri odločanju in izvrševanju relativno samostojni. Gre za dejavnosti javnih institucij, ki jih država z zakonom prenese v izvirno pristojnost regionalnih skupnosti, s tem da jim zagotovi sredstva in nadzor nad izvajanjem. Regionalizacija, povezano z decentralizacijo institucij, je potrebno definirati kot proces, čigar cilj je uveljavitev avtonomne izvršilne oblasti pokrajin kot pogoja za hkraten razmah ustvarjalnosti subnacionalnega, vendar nad-lokalnega pomena. V določeni meri je regionalizacija del gibanja s težiščem, ki zagovarja enostavnejše upravljanje lokalnih zadev in je hkrati motiv – razvojno gibalno v območjih. Ustrezna regionalizacija institucionalnih

prevzemov je povezana s podporo dotičnemu območju in njihovim lastnim interesom, najprej seveda socialno ekonomskim, toda vedno v kontekstu kulturne in narodnogospodarske perspektive (Ravbar 2004).

Reforma lokalne samouprave je spodbudila nastanek številnih občin. Te so odraz volje ljudi, ki želijo prispevati k razvoju, pri tem pa so se v številnih primerih ujeli v lastno past. Gospodarsko šibkejše občine nimajo zadostnih sredstev za lasten razvojni zagon. Od devetdesetih dalje je vse bolj opaziti odsotnost kooperacije in skupnega upravljanja (mreženja) med razvojnimi središči. V teh okoliščinah je zlasti čutiti odsotnost institucij na regionalni ravni. Za razliko od zelene tri nivojske teritorialne členitve, kjer bi pokrajina predstavljala vezni člen, se v Sloveniji vse bolj povečuje razkorak med državo in lokalnimi skupnostmi (Ravbar 2004).

Pri določanju pomembnosti lokalnega v razvoju se moramo vprašati ali imajo lokalni kraji kapaciteto promocije trdnega razvoja oziroma kateri političnoekonomski faktorji imajo implikacije za premik k trdnosti na lokalnem nivoju. Pojav privatno-javnega sodelovanja, kjer so norme okoljskih in razvojnih politik formulirane in replicirane, da bi maksimizirali participacijo javnosti, povečali sodelovanje in lokalno odgovornost, mora biti podrejeno zadovoljevanju lokalnih potreb. Lokalno je oblika socialne kontingence, kjer je lokalno družbeni prostor. Relokalizacija lahko kreira prostore, ki bi združevali lokalno in eksterno znanje in prakso (Gibbs in Krueger 2004).

4. VLOGA IN POMEN PODJETNIŠTVA V LOKALNEM RAZVOJU

Podjetniki igrajo izjemno pomembno vlogo v družbi, njihov prispevek k blaginji lahko povzamemo z dejstvi, da slednji ustvarjajo nova delovna mesta, prispevajo k ekonomski rasti gospodarstva, ustanavljajo nova podjetja, ki ponujajo širok spekter produktov in storitev, z inovacijami ustvarjajo nove priložnosti, ter navsezadnje s svojo kreativnostjo in delavnostjo dajejo zgled ljudem okoli sebe (Glas 2000: 34). Prav tako zagotavljajo razvoj bolj uravnotežene strukture lokalnih gospodarskih dejavnosti ter transformirajo lokalne skupnosti v liberalno odprto skupnost, ki si želi graditi občutek samozavesti in zaupanja skupaj z vizijo izboljšanja gospodarske in socialne blaginje (Glas 2001).

Tako v ruralnih kot industrijskih področjih ustanavljanje novih podjetij izvira iz lokalne tradicije samozaposlitve in prirojene gospodarske spodbude, ki izvira iz določenih pravic do posesti. Za podjetništvo na industrijskih področjih je poleg familiarnosti, ki jo zagotavlja velik delež majhnih podjetij, pomembno tudi tehnično znanje (Kampuš 2000: 148). Na območjih, kjer je veliko managerskih, profesionalnih, znanstvenih in tehničnih delavcev je pričakovati visoko stopnjo ustanavljanja novih podjetij. Omenjeni poklici po mnenju nekaterih povečujejo verjetnost pridobivanja tehničnih in tržnih informacij. Poleg tega zahtevajo tudi visoko izobrazbo in motiviranost, ki pozitivno vplivata na ustanavljanje novih podjetij. Vse to so razlogi, ki krepijo teoretično sprejemljivost vpliva strukture zaposlenih na nekem območju.

4.1 Sodobni podjetniški pristop k lokalnemu razvoju

Razvoj poslovnih dejavnosti omogoča doseganje gospodarske rasti in ustvarjanje delovnih mest. Takšen razvoj se lahko ustvari s krepitvijo obstoječih podjetij, intenzivnim ustvarjanjem novih podjetij in s pomočjo priseljevanja tujih firm (Glas 2001). Na ustanavljanje podjetij in razvoj vpliva cel niz dejavnikov in mnogi izmed njih vsebujejo lokalno komponento. Zato je za spodbujanje podjetništva potrebno poznati ključne dejavnike podjetniške aktivnosti na lokalnem nivoju ter koncepte pospeševanja podjetništva. Lokalni gospodarski razvoj mora vselej slediti svojemu specifičnemu teritorialnemu okviru, v katerem se dogaja, da pridobi značilno regionalno identiteto. Zanj je bistvena vloga lokalnih podjetnikov, saj lokalni razvoj ne more biti vnesen od zunaj. Vse večji pomen dobivajo mehanizmi endogene rasti, ki dajejo poudarek faktorjem kot so: lokalno podjetništvo in podjetniška kultura, regionalna koncentracija določene gospodarske dejavnosti (industrijska okrožja), inovativna okolja (milieu), družbene mreže, fleksibilnost faktorjev in institucionalna struktura (Glas 2000: 99).

4.1.1 Podjetniška kultura

Jedro te politike je spodbujanje klime oziroma okolja, ki poraja lokalno podjetništvo. To se pokaže v stališčih o večjem pomenu malega gospodarstva, v ustvarjanju novih delovnih mest ter v inovativnem potencialu. Glas meni, da je enako pomembno kot ustvarjanje velikega števila novih podjetij tudi preživetje podjetij in njihova rast, saj samo taka podjetja lahko vplivajo na preoblikovanje lokalnega gospodarstva. V nekaterih lokalnih okoljih so poskusili s spremembo zakonskih okvirov spodbuditi prilagajanja v lokalnem gospodarstvu, zlasti poskusi z ekonomskimi conami, kjer so nudili določen paket spodbud za razvoj novih podjetij: lažji dostop do kapitala, cenejši poslovni prostori, manjše omejitve pri načrtovanju uporabe zemljišč (Glas 2001).

4.1.2 Koncept podjetniškega delovanja lokalne uprave

Lokalna skupnost mora identificirati lokalne prednosti ter razvijati infrastrukturo in podjetniški potencial v regiji, prav tako nosi nalogo razvoja informacijske podlage ter marketinga lokalne skupnosti. Lokalna uprava mora proučevati možnosti investiranja, spodbujati vizijo razvoja, izobraževati in usposablјati ljudi, financirati razvoj z lokalnimi finančnimi viri, utrjevati zadane cilje glede privabljanja podjetnikov, kapitala in tehnologije, opredeljevati merilo uspeha kot instrumenta za merjenje učinkovitosti doseženih uspehov in še bi lahko naštevali. Pomembno je predvsem ustvarjanje partnerstev doma in v tujini, pridobivanje kakršnekoli mednarodne pomoči za partnerstvo in razvoj, podpiranje izobraževalnih organizacij in centrov za usposabljanje, raziskave in svetovanje ter integriranje ekonomskih prednosti s kulturno politiko, urbanistično politiko in drugimi sestavinami kvalitete življenja (Glas 2001).

Za lokalno skupnost je pomembno, da ima že določeno tehnološko infrastrukturo v uspešnih podjetjih, ki potem nastopajo kot neke vrste inkubatorji za nove razvojne enote. Tako se lahko osredotočijo na tehnologije, ki obstoječo tehnološko bazo dopolnjujejo in razvijajo dalje. Pomembno pri tem je tudi povezovanje z drugimi regijami, kar omogoča širjenje trgov. Bistvo inovacijsko naravnane strategije je človeški kapital. Pri tem so pomembni predvsem instrumenti za izboljšanje svetovalnih in izobraževalnih storitev, katerih ponudba mora biti ciljno usmerjena (Glas 2001).

4.2 Proces lokalnega razvoja in ustvarjanja malih podjetij

Lokalni ekonomski razvoj se mora začeti z oblikovanjem strategije. Občine so primorane planirati, ker so njihova sredstva omejena, poleg tega se pri lokalnem razvoju lahko pojavijo negotovosti glede prioritet in ukrepov, ki jih je treba izvesti. Sam proces strateškega planiranja ima po Swinburnovih besedah pet korakov:

1. Prvi pomemben korak je ustanovitev razvojne koalicije. Sestavljajo jo občinski uradniki, predstavniki različnih sektorjev poslovnih aktivnosti in socialnih skupin. V tej uvodni fazi se zastavijo okvirni cilji. Informacija med koalicijskimi agenti in prebivalstvom je dvosmerna, kar omogoča predvsem zaznavo večjih ovir (Swinburn 2000).
2. Analiza konkurenčnosti občine je bistvena za oblikovanje strategije za prihodnost in poznavanje lokalnega gospodarstva. Na podlagi ocen obstoječega kvantitativnega in kvalitativnega znanja, veščin ter drugih resursov se identificirajo glavne smernice. Analiza mora zajemati sledeče kategorije kot so ekonomski trendi, trendi prebivalstva, infrastruktura, naravni viri, značilnosti lokalne skupnosti, geografska umestitev, občinsko vodstvo, razpoložljivost profesionalnega kadra, financ ter ostale občinske kapacitete. To lahko dosežemo že s preprosto SWOT analizo (Ibid.).
3. Oblikovanje strategije lokalnega razvoja. V tej fazi morajo biti po besedah avtorja identificirani posamezni specifični cilji in sredstva za doseganje teh ciljev. Definirani morajo biti prioritetni projekti, ki so časovno omejeni in stroškovno določeni (Ibid.).
4. Implementacija strategije oz. razvojnega plana se udejanja na podlagi izvedbenih načrtov za projekte, ki imajo zadostno podporo med razvojnimi agenti. Načrti morajo vsebovati hierarhično klasifikacijo nalog, seznam odgovornih oseb, realen časovni raspored, resurse, pričakovane rezultate in merljive kriterije za ocenjevanje napredka (Ibid.).
5. Kontrola razvojnega plana mora vključevati pregled rezultatov, procesov implementacije, nivo participacije ter dinamiko spreminjanja lokalnih razmer (Ibid.).

4.3 Ključni akterji lokalnega razvoja

Lokalni razvoj vključuje poleg izvoljenih občinskih uradnikov ter predstavnikov podjetij še predstavnike nekaterih socioekonomskih organizacij. Te organizacije zajemajo kooperativni sektor, finančni sektor, izobraževalne institucije, tiskane in elektronske medije ter lokalno administracijo. Odvisno od okoliščin in obstoječega potenciala se lahko pojavijo še drugi akterji zainteresirani za sodelovanje pri promociji skupnosti. Pri lokalnem razvoju je ključnega pomena ustanavljanje regionalnih razvojnih agencij in pojav subregionalnega sodelovanja med lokalnimi oblastmi ter deležem poslovnega sodelovanja (Cox 2004).

Po nasvetih Dolarja naj bi se v občinah promoviralo izobraževanje, ki mora biti usmerjeno in v skladu s strategijo, ki si jo je izbrala občina. Majhne občine namreč ne morejo konkurirati velikim s široko paleto dejavnosti, zato lahko iščejo svojo možnost v specializaciji.

Sam koncept evropskih grozdov je primernejši za raven celotne države kot za občinsko raven. Za občine je primernejši koncept industrijskega okrožja. Občine se morajo začeti povezovati med seboj ter s podjetniki. Potrebno je tudi povezovanje med podjetniki samimi ter večja odprtost za (so)lastniške vire financiranja. Lokalni podjetniški centri lahko povezujejo male podjetnike preko predstavitev na sejmih, povezovanje lahko poteka v okviru velikih poslovnih projektov itd. (Dolar 2002).

5. ZGODOVINSKI RAZVOJ

Oris zgodovine je pomemben z vidika osvetlitve razvoja loškega prostora in njegove umestitve v konkretni čas in prostor.

5.1 Naselje Loka

Ob sotočju Selške in Poljanske Sore se je v srednjem veku začelo razvijati naselje Loka, katere ime označuje travnat svet ob vodi. Ustanovili so ga freisinški škofje l. 973, kot uradni posestniki pa so kasneje upravno in gospodarsko središče loškega gospostva preimenovali v Škofja Loka (Bischoflack). Zaradi večje varnosti se je samo mesto v začetku 14. stol. zaščitilo z obzidjem, skozi katero je vodilo petero vrat, zavarovanih s stražnimi stolpi in je v veliki meri ohranjeno še danes. Mesto je v svoji zgodovini doživelo in preživelo napade, kuge, požare in potrese. Najhujši je leta 1511 hudo poškodoval mesto, od prenove dalje pa se je podoba Škofje Loke le malo spreminjala, zato se slednja lahko pohvali s pečatom najbolje ohranjenega srednjeveškega mesta v Sloveniji. V naravno in umetnostno bogatem okolju pa so že od nekdaj delovali tudi številni priznani umetniki, književniki in znanstveniki, ki so ustvarili bogato kulturno dediščino Škofje Loke. Loško gospostvo sta namesto škofa upravljala oskrbnik in kaščar. Prebivalstvo mesta in okolice se je ukvarjalo s številnimi obrtmi, iz katerih so se proti koncu srednjega veka razvila močna obrtniška združenja – torej cehi. Trgovali pa so lahko samo meščani (Portal občine Škofja Loka 2007).

5.2 Grb občine Škofja Loka - Zamorc s krono

Kot je zapisano na uradni strani občine Škofja Loka ena izmed legend pripoveduje, da je zemljiški gospod Abraham, doma z Bavarskega, s svojim služabnikom zamorcem potoval po Poljanski dolini. V temnem gozdu sta naletela na velikanskega medveda. Knez Abraham je obstal, zamorec pa je nategnil lok ter medveda pokončal.

Gospodar je slugo objel in dejal: »Rešil si mi življenje služabnik. Za tvoje junaštvo te bom nagradil, da bodo še pozni rodovi vedeli, kakšen junak si bil.« V zahvalo je dal v mestni grb naslikati glavo zamorca. Na obodu pečata iz 14. stol. vidimo napis: SIGILLUM CIVITATIS - pečat mesta Škofja Loka (Portal občine Škofja Loka 2007).

5.3 Geografski oris

Škofjeloško hribovje (ali Loško pogorje) je tipična predalpska regija v porečju Selščice in Poljanščice, ki se pri Škofji Loki združita v Soro. Škofjeloško hribovje (v nadaljevanju regija) obsega Selško in Poljansko dolino ter hribovja nad njima, Žirovsko kotlino ter Sorško polje. Posebno veljavo regiji daje Škofja Loka, mesto ob sotočju obeh Sor, ki je tudi gospodarsko, kulturno in upravno središče regije.

Iz nekdanje občine Škofja Loka so januarja 1995 na ozemlju regije nastale občine:

- občina Škofja Loka,
- občina Železniki,
- občina Gorenja vas – Poljane,
- občina Žiri.

Kljub upravni razdelitvi ozemlja, Škofjeloško hribovje ostaja geografsko zaokrožena regija, ki jo določajo naravne značilnosti kot tudi skupna zgodovina in notranja družbena povezanost tudi v današnjem času (Portal občine Škofja Loka 2007).

6. ANALIZA STANJA

Analiza stanja prikazuje osnovne statistične podatke, ki se nanašajo na posamezna področja, ki jih je bilo mogoče pridobiti iz javnih baz, natančneje Statističnega urada Republike Slovenije. Vsebinsko bo poglavje namenjeno analizi obstoječega stanja na posameznih vsebinskih področjih in gibanja konkretnih statističnih kazalcev kot celote. Osnova za analizo so, kot je bilo že omenjeno, v glavnem podatki Statističnega urada Republike Slovenije.

6.1 Demografske značilnosti

Občina Škofja Loka je po 2. svetovni vojni beležila stalno rast števila prebivalcev (nad slovenskim povprečjem). Predvsem zaradi industrializacije (odpiranje novih delovnih mest), hitre urbanizacije (stanovanjska gradnja) in deagrarizacije (priseljavanje v mesto), se je po letu 1950 začela intenzivnejša demografska rast. Rast se je še okrepila po letu 1961 kot posledica pozitivnega migracijskega salda predvsem iz republik nekdanje Jugoslavije in tudi ugodne natalitete. V 70. letih se je rast prebivalstva začela umirjati, v 80. letih je bila spet močnejša. Rast števila prebivalcev se je pričela zopet upočasnjevati po letu 1991 (Prevc in Onufrija 2004).

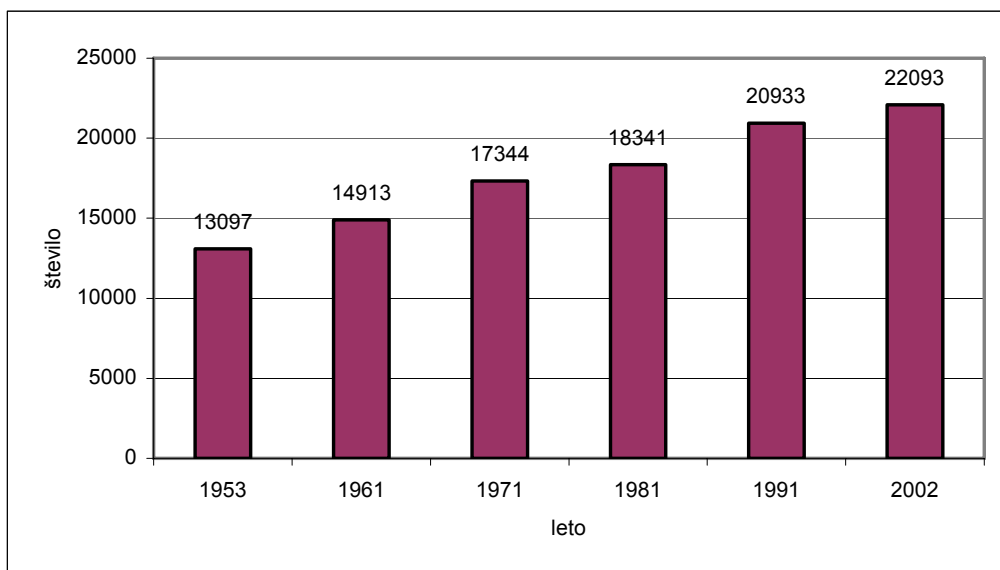
Preglednica 6.1.1: Rast števila prebivalcev v občini Škofja Loka po 2. svetovni vojni

Obdobje	Število	Odstotek
1953-1961	1816	14
1961-1971	2431	16
1971-1981	997	6
1981-1991	2592	14
1991-2002	1160	6

Vir: Prevc in Onufrija 2004.

V 62 naseljih² občine Škofja Loka je po podatkih popisa prebivalstva leta 2002 živel 22.093 prebivalcev, po podatkih predhodnega popisa leta 1991 pa 20.933. Indeks rasti števila prebivalcev v obdobju 1991-2002 znaša 106, kar pomeni zmerno rast števila prebivalcev. V obdobju 1996-2002 pa se število prebivalcev ni močneje spreminjalo, kar kaže na stagnacijo prebivalstva občine Škofja Loka (Ibid.).

Grafikon 6.1.1: Rast števila prebivalcev v občini Škofja Loka po 2. svetovni vojni

Vir: Prevc in Onufrija 2004.

Škofja Loka je imela leta 2006 22.333 prebivalcev, kar znaša 152 prebivalcev / km², če upoštevamo, da površinsko občina premore celih 146 km². Skozi obdobje zadnjih let lahko še vedno razločimo (glej preglednico 6.1.2) pozitivno rast prebivalstva.

Preglednica 6.1.2: Število prebivalcev v letih 2003, 2004, 2005, 2006

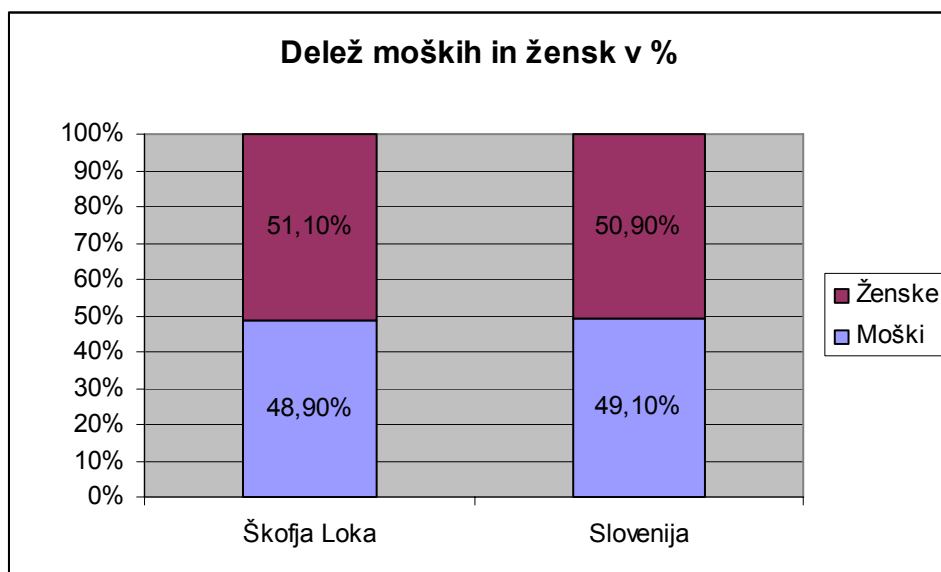
	2003	2004	2005	2006
SLOVENIJA	1996433	1997590	2003358	2010377
Škofja Loka	22187	22246	22317	22333
% delež	1,111	1,114	1,114	1,111

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2006.

² Občina Škofja Loka premore 0,72 odstotka površine Slovenije, kar znaša 146 km², skupaj 62 naselij in 4557 hišnih števil.

V tekočem poglavju bomo поблиžje spoznali vrsto demografskih in drugih značilnosti občine Škofja Loka, tako bomo prišli do poglobljenega uvida v realno stanje občine oz. njene pozicije v odnosu z ostalimi občinami. V okviru demografskega podpoglavja bomo med drugim podrobneje obravnavali starostno in spolno strukturo v občini, prevladujoče družinske tipe, občinsko nataliteto, selitveno gibanje, zaposlitveni status občanov itd.

Grafikon 6.1.2: Delež moških in žensk – primerjava občine Škofja Loka s slovenskim povprečjem

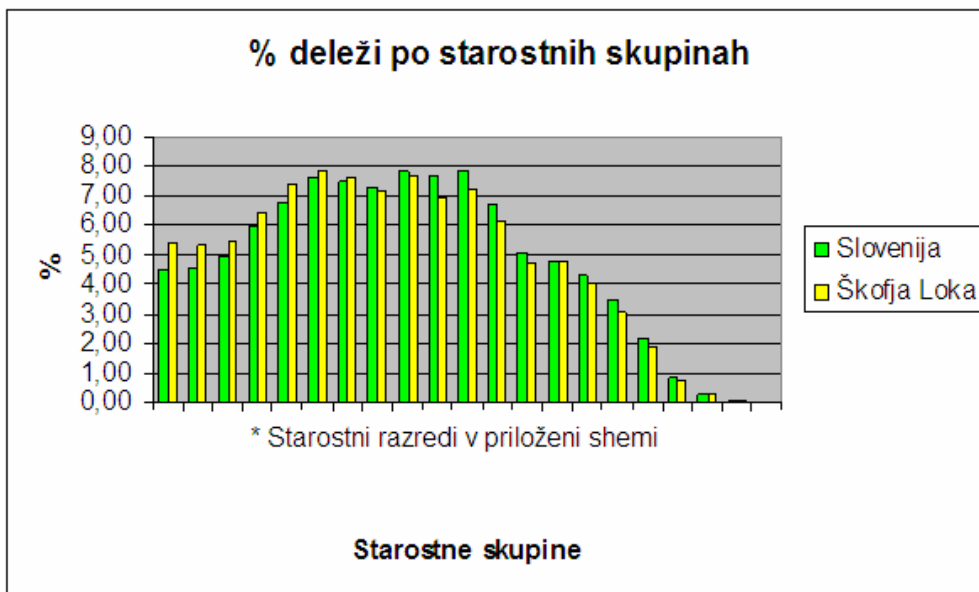

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

V občini Škofja Loka je v primerjavi z državnim povprečjem nekaj več ženske populacije kot to lahko razberemo iz zgornjega grafa. Vendar pa so te razlike manjšega pomena.

Občina Škofja Loka očitno nekoliko bolj izstopa od slovenskega povprečja navzgor po številu mladine oz. v vseh prvih 7-ih razredih (glej korespondenčni grafikon 6.1.3 spodaj). Prav tako lahko razberemo nižje odstotne deleže skupin posameznikov v »zrejših« starostnih skupinah, kar napeljuje na ugodnejšo sliko glede staranja prebivalstva, ki je trenutno realen pojav povsod po Sloveniji.

Grafikon 6.1.3: Odstotni deleži po starostnih skupinah- primerjava občine Škofja Loka in slovenskega povprečja

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

*Razred	Starostni razpon	Razred	Starostni razpon	Razred	Starostni razpon
1	0-4 let	8	35-39 let	15	70-74 let
2	5-9 let	9	40-44 let	16	75-79 let
3	10-14 let	10	45-49 let	17	80-84 let
4	15-19 let	11	50-54 let	18	84-89 let
5	20-24 let	12	55-59 let	19	90-94 let
6	25-29 let	13	60-64 let	20	95-99 let
7	30-34 let	14	65-69 let	21	100-

V občini Škofja Loka je v primerjavi s Slovenijo delež prebivalstva v starostnih skupinah do 40 let višji, v ostalih starostnih skupinah pa nižji, kar je razvidno tudi iz indeksa staranja, ki za občino Škofja Loka znaša 74,1 (slovensko povprečje 96,3) (Ibid.).

V primerjavi posameznih družbenih skupin se primerjani enoti nekoliko razlikujeta v starostni distribuciji prebivalcev. Kot lahko razberemo iz tabele, je imela Škofja Loka leta 2002 nekoliko ugodnejše izhodišče z večjim odstotnim deležem otrok in mladine ter manjšim deležem prebivalcev starih 65 let ali več (glej preglednico 6.1.3).

Preglednica 6.1.3: Deleži (%) po posameznih skupinah

Leto 2002	Število prebivalcev	Otroci do 7 let	Otroci 7-14 let	Mladina 15-26 let	Ženske 15-49 let	Prebivalci stari 65 let ali več
Slovenija N=1964036	100	6,4	8,9	17,2	25,6	14,7
Škofja Loka N=22093	100	7,7	9,7	18,6	26,1	12,9

Delovno aktivno prebivalstvo	Učenci osnovnih šol	Učenci srednjih šol	Študenti
41,7	9,1	5,4	3,9
44,3	10	6,3	4,6

Vir: Statistični urad RS 2002.

Nadaljnji razvoj prebivalstva bo odvisen od naravnega in selitvenega gibanja. V zadnjih letih, kot je bilo že omenjeno, je občina beležila pozitivno naravno gibanje, selitveni prirastek pa se znižuje, kar bomo spoznali v nadaljevanju in po letu 2000 tako govorimo že o selitvenem padcu.

Preglednica 6.1.4: Medobčinski in meddržavni selitveni prirast

2005	Priseljeni iz drugih občin	Odseljeni v druge občine	Selitveni prirast med občinami	Skupni selitveni prirast; meddržavne in notranje selitve
Slovenija	22156	22156	0	6436
Škofja Loka	210	246	-36	-10

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

Preglednica 6.1.5: Selitveno gibanje in skupni prirast prebivalstva po občinah

2005	Meddržavne selitve - priseljeni iz tujine	Meddržavne selitve - odseljeni v tujino	Meddržavne selitve - selitveni prirast s tujino
Slovenija	15041	8605	6436
Škofja Loka	89	63	26

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

Po statistiki sodeč se je iz Škofje Loke l. 2005 izselilo več občanov kot priselilo, kar ima za posledico negativen selitveni prirast med občinami. V kolikor v obstoječo statistiko vključimo še meddržavne selitve, je ta prirast sicer nekoliko nižji, vendar še vedno na negativnem polu.

Preglednica 6.1.6: Selitveni prirast s tujino in med občinami

2005	Priseljeni iz tujine na 1000 prebivalcev	Odseljeni v tujino na 1000 prebivalcev	Selitveni prirast s tujino na 1000 prebivalcev	Selitveni prirast med občinami na 1000 prebivalcev
Slovenija	7,5	4,3	3,2	0
Škofja Loka	4	2,8	1,2	-1,6

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

Iz zgornje tabele lahko razberemo, da se je v Škofjo Loko priselilo več posameznikov iz tujine kot odselilo, vendar pa je njen selitveni prirast s tujino na 1000 prebivalcev še vedno precej nižji glede na državno povprečje. Selitveni prirast med občinami za primer Škofje Loke pa je, kot je bilo že omenjeno, -1,6 prebivalca na 1000 prebivalcev.

Preglednica 6.1.7: Selitveni prirast – primerjava Škofje Loke z Ljubljano

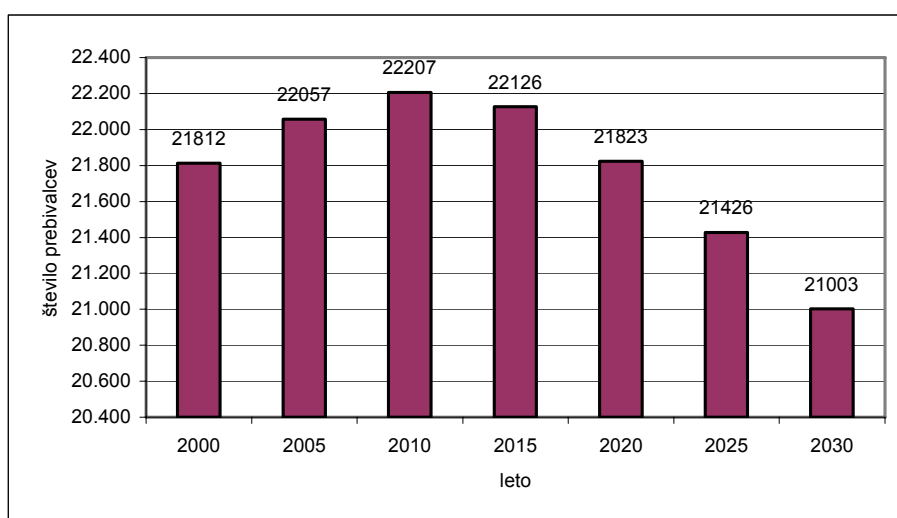
2005	Priseljeni iz tujine na 1000 prebivalcev	Odseljeni v tujino na 1000 prebivalcev	Selitveni prirast s tujino na 1000 prebivalcev	Selitveni prirast med občinami na 1000 prebivalcev
Ljubljana	12,5	6,5	6	-5,7
Škofja Loka	4	2,8	1,2	-1,6

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

Ljubljana beleži večji selitveni prirast s tujino na 1000 prebivalcev, hkrati pa tudi večji negativni prirast med občinami na 1000 prebivalcev. Kar pomeni, da iz Ljubljane povprečno migrira več prebivalcev v druge občine kot je to zaznati na primeru Škofje Loke. To govori v prid domnevam teorije suburbanizacije, kjer ljudje migrirajo v sosednje občine bodisi zaradi nižjih cen nepremičnin ali zaradi голе možnosti udejstvovanja želje povprečnega Slovenca po samostojni hiši z vrtom. V občinskih glasilih občine Škofja Loka je moč prebrati informacije o povišanem prilivu državljanov v občino, vendar pa statistika trenutno teh domnev žal še ne podpira ali pa so v glasilih preprosto zamolčali podatke o selitvah iz Škofje Loke v druge občine, kar v končni fazi pokaže drugačno sliko.

Projekcija prebivalstva za občino Škofja Loka po naravni rasti za obdobje 2000-2030 (glej grafikon 6.1.4), ki je rezultat dela zaposlenih na Občini, je pokazala, da v občini Škofja Loka vsaj še naslednjih deset let lahko pričakujemo naraščanje števila prebivalcev. Posledice sedanje nizke rodnosti se bodo pokazale šele po letu 2010. Delež starejšega prebivalstva se bo vedno bolj zviševal in lahko pričakujemo, da bo število starejših prebivalcev preseгло število mlajših po letu 2020, kar bo postavilo nove zahteve z vidika skrbi za starejše in ostarele občane. Leta 2030 bo po predvidevanjih v občini prebivalstvo doseglo le 96,3% današnjega števila prebivalstva (Prevc in Onufrija 2004).

Grafikon 6.1.4: Projekcija prebivalstva občine Škofja Loka po naravni rasti v obdobju 2000—2030

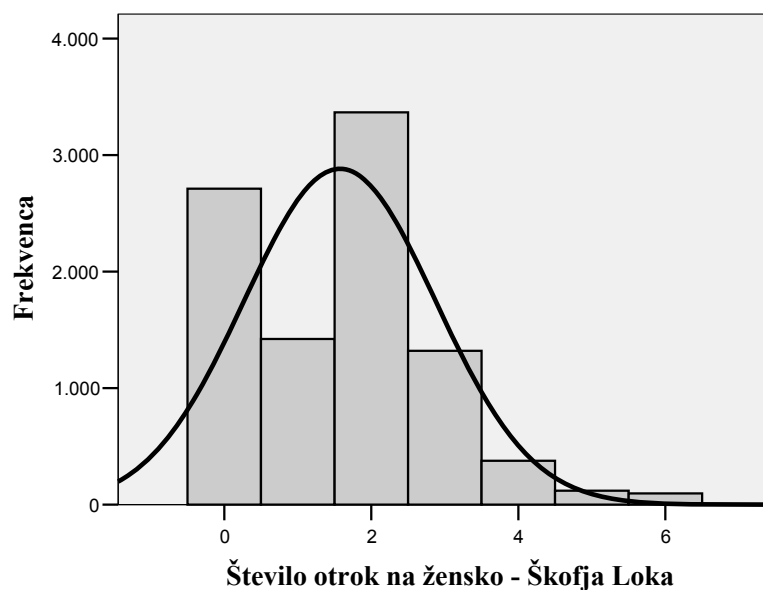
Vir: Prevc in Onufrija 2004.

Ker projekcije prebivalstva izpostavljajo problem nizke rodnosti, bomo v nadaljevanju podrobneje razjasnili sliko o dejanski rodnosti v občini in njenim odstopanjem od državnega povprečja.

Preglednica 6.1.8 a: Število otrok na žensko po razredih – Škofja Loka

	Frekvence	Odstotki	Veljavni odstotki
Ni rodila	2712	28,8	28,8
1 otrok	1422	15,1	15,1
2 otoka	3367	35,8	35,8
3 otroci	1320	14,0	14,0
4 otroci	377	4,0	4,0
5 otrok	119	1,3	1,3
6 ali več otrok	96	1,0	1,0
Skupaj	9413	100,0	100,0

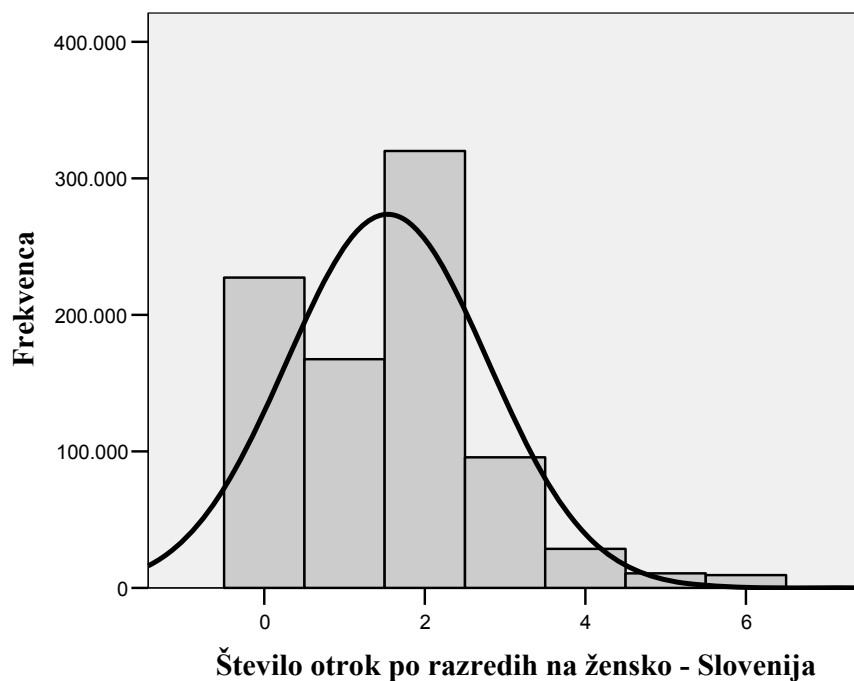
Grafikon 6.1.5 a: Število otrok na žensko po razredih – Škofja loka

Preglednica 6.1.8 b: Število otrok na žensko po razredih – Slovenija

	Frekvence	Odstotki	Veljavni odstotki
Ni rodila	227386	26,5	26,5
1 otrok	167601	19,5	19,5
2 otroka	320031	37,2	37,2
3 otroci	95696	11,1	11,1
4 otroci	28721	3,3	3,3
5 otrok	10753	1,3	1,3
6 otrok in več	9395	1,1	1,1
Skupaj	859583	100,0	100,0

Grafikon 6.1.5 b: Število otrok na žensko po razredih – Slovenija

Vir: Statistični urad RS 2002.

Odstotna porazdelitev po posameznih razredih nam kaže podobno sliko (če primerjamo občino Škofja Loka z državno statistiko), z izjemo razreda »1 otrok«, kjer je število žensk v Sloveniji, ki imajo zgolj enega otroka za 4,4% višje kot v Škofji Loki. V obeh statističnih enotah po številčnosti prevladuje tretji razred oz. ženske, ki so rodile 2 otroke.

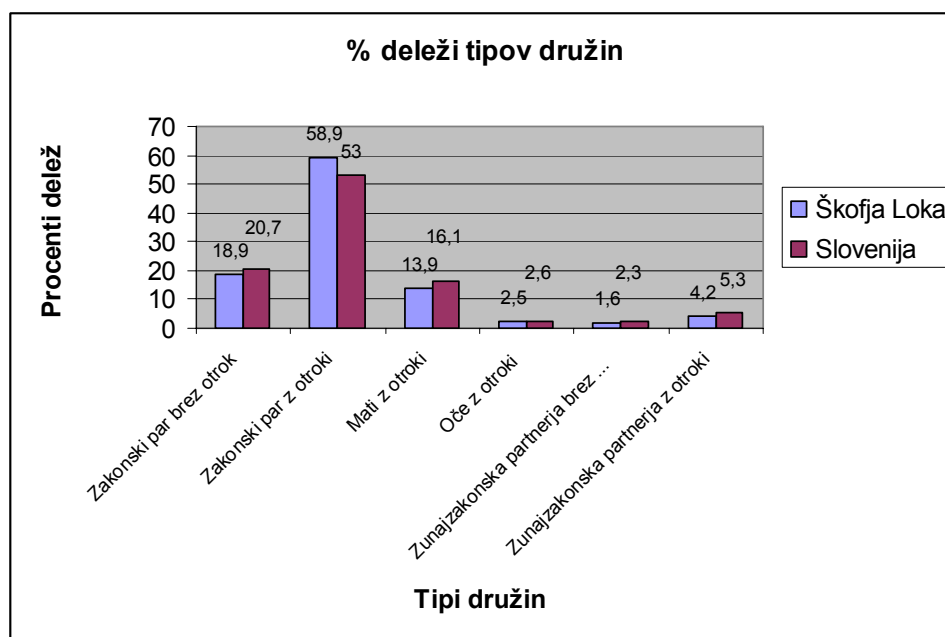
Preglednica 6.1.9: Povprečno število živorojenih otrok na žensko

Leto 2002	Povprečno število živorojenih otrok na žensko
Slovenija	1,55
Škofja Loka	1,58

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2002.

Glede na povprečno število živorojenih otrok na žensko v letu 2002, ima Škofja Loka nekoliko boljše izhodišče od državnega, in sicer z 1,58 otroka na žensko se nekoliko dviguje nad povprečje. Kot je to razvidno iz grafičnega prikaza (grafikon 6.1.6), ima Škofja Loka pretežno podobno razporeditev odstotnega deleža tipov družin kot je stanje slovenskega povprečja. V večji meri izstopa le pri deležu zakonskih parov z otroki, ki je v primerjavi s Slovenijo nekoliko višji, kar lahko pripišemo večjemu vplivu tradicionalnosti na družbene manifestacije (za podrobnejše informacije glej prilogo A).

Grafikon 6.1.6: Deleži družinskih tipov

Vir: Statistični urad RS 2002.

Preglednica 6.1.10: Naravni prirast

Leto 2005	Živorojeni	Umrli	Naravni prirast
Slovenija	18157	18825	-668
Škofja Loka	244	124	120

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

Leta 2005 se je v občini Škofja Loka rodilo več ljudi, kot jih je umrlo, kar prikazuje precej boljšo statistiko kot jo beležimo na državni ravni. Skupni prirast na 100 prebivalcev v Škofji Loki šteje 5,4 prebivalca, kar lahko razberemo iz preglednice 6.1.11.

Preglednica 6.1.11: Skupni prirast na 1000 prebivalcev

Leto 2005	Živorojeni na 1000 preb.	Umrli na 1000 preb.	Skupni prirast na 1000 preb.
Slovenija	9,1	9,4	-0,3
Škofja Loka	10,9	5,6	5,4

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

Glede na število sklenjenih in razvezanih zakonskih zvez v letu 2005 ima zopet občina Škofja Loka boljšo statistiko, saj se je v omenjeni občini glede na število sklenjenih zakonskih zvez razvezalo manj parov, kot nam pričajo številke v slovenskem povprečju. V Sloveniji beležimo omenjenega leta, torej leta 2005, 1,3 razveze na 1000 prebivalcev, v Škofji Loki zgolj 1 razvezo na 1000 prebivalcev (podatki so na voljo v preglednicah 6.1.12 in 6.1.13).

Preglednica 6.1.12: Sklenitve in razveze zakonskih zvez

Leto 2005	Sklenitve zakonskih zvez	Razveze zakonskih zvez	% ločitev
Slovenija	5769	2647	46
Škofja Loka	64	23	36

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

Preglednica 6.1.13: Razveze zakonskih zvez na 1000 prebivalcev

Leto 2005	Sklenitve zakonskih zvez na 1000 preb.	Razveze zakonskih zvez na 1000 preb.
Slovenija	2,9	1,3
Škofja Loka	2,9	1

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

Preden se lotimo gospodarskega sektorja, naj se dotaknemo dejstva dvojne migracije, ki je značilna za Škofjo Loko; precejšnje število ljudi se vozi na delo v Škofjo Loko iz drugih občin, medtem ko velik del Škofjeločanov odhaja na delo izven občine. Zaradi relativno nekakovostne strukture delovnih mest dnevno migrira oz. odhaja velik del izobražene delovne sile, medtem ko v Škofjo Loko prihaja na delo pretežno nižje izobražena delovna sila. Po podatkih popisa prebivalstva leta 2002 dnevno migrira 63% delovno aktivnega prebivalstva občine; prav tako pa dnevno migrira tudi 63% učencev in študentov (Prevc in Onufrija 2004).

Preglednica 6.1.14: Zaposlene in samozaposlene osebe, medobčinski delovni migranti ter indeks dnevne migracije – primerjava Škofja Loka/Slovenija

2005	Zaposl. in samozap. osebe po občini preb.	Zaposlene in samozap. osebe po občini delovnega mesta	Zaposlene in samozap. osebe, katerih delovno mesto je v občini preb.	Medobč. delovni migranti po občini preb.	Medobč. delovni migranti po občini delovnega mesta	Delež zaposlenih in samozap. oseb v občini preb.	Indeks dnevne migracije
Slovenija	782193	782193	429161	347715	347715	54,9	100
Škofja Loka	9217	8658	4644	4573	3978	50,4	93,9

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

V Škofji Loki ima zaposlitveni status 9.127 občanov, uradnih delovnih mest beleži občina 8.658. Od tega je oseb, ki živijo v občini in tu tudi delajo 4.644, 4.573 pa jih dnevno migrira v sosednje občine. Vsak dan pride v Škofjo Loko na delovno mesto 3.978 prebivalcev sosednjih občin. Indeks dnevne migracije je tako 93,9 odstotna. Zaradi velikega deleža mladih, ki nadaljujejo šolanje po srednji šoli, je razvoj tehnološko zahtevnejših proizvodnih programov in uspešnih podjetij velikega pomena z vidika zagotavljanja ustreznih delovnih mest za prihajajoče generacije. V kolikor tovrstnih pogojev ne bo, bodo dnevne migracije delovne sile še večje, večji pa bo tudi odliv visoko izobraženega kadra drugam (Ibid.).

6.2 Gospodarski sektor

Najpomembnejše predelovalne dejavnosti na območju občine Škofja Loka po velikosti prihodka so (leto 1999):

- proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov (Termo) z 21,3 % deležem,
- proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov (TCG Unitech LTH-OL) z 18,5 % deležem,
- proizvodnja strojev in naprav (LTH) z 17,8 % deležem,
- obdelava in predelava lesa in proizvodnja izdelkov iz lesa (Jelovica) z 17,2 % deležem,
- proizvodnja tekstilij, usnjenih oblačil, tekstilnih in krznenih izdelkov (Gorenjska predilnica, Šešir, Kroj, Odeja) z 14,8 % deležem.
-

Z bistveno nižjim deležem sledita še proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas ter proizvodnja vlaknin, papirja in kartona (Vir: Upravna enota Škofja Loka). V strukturi gospodarstva ima industrija še vedno velik pomen, saj nudi kar 45,2 % delovnih mest, 46,5 % delovnih mest obsegajo storitvene dejavnosti, 2,6 % kmetijstvo, preostalih 5,7 % pa Statistični urad uvršča po neznano postavko (Statistični urad RS 2002).

Preglednica 6.2.1: Zaposlitveni status

Leto 2002	Zaposl. status	Število prebivalcev	Delovno aktivno preb.	Zaposlene osebe
Delež v %	1,11	1,12	1,20	1,21
Slovenija	949078	1964036	818304	738055
Škofja Loka	10550	22093	9791	8903

Samozaposlene osebe	Samozaposlene osebe - samostojni podjetniki, osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost	Samozaposlene osebe - kmetovalci	Brezposelne osebe
1,11	1,17	0,97	0,58
80249	56111	24138	130774
888	654	234	759

Vir: Statistični urad RS 2002.

Glede na odstotni delež prebivalcev Škofje Loke v primerjavi s Slovenijo in približno istim odstotkom ljudi z zaposlitvenim statusom, lahko razberemo nekaj razlik, ki se pojavijo v tej občinsko-državni primerjavi. Škofja Loka glede na državno statistiko leta 2002, beleži malce boljše stanje kar se tiče delovno aktivnega prebivalstva ter zaposlenih oseb. Zaznamo tudi nekoliko manjši delež samozaposlenih oseb – kmetovalcev ter presenetljivo nizek delež brezposelnih oseb glede na državno raven.

Preglednica 6.2.2: Delež zaposlenih v % po skupinah dejavnosti

	Skupine dejavnosti			Kmetijske		
Leto 2002	Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske
Slovenija	818304=100%	55,14	44,86	3,99	63,51	36,49
Škofja Loka	9791=100%	54,76	45,24	2,59	65,75	34,25

Nekmetijske			Storitvene			Neznano		
Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske
38,03	66,67	33,33	52,73	44,88	55,12	5,25	68,37	31,63
45,20	63,06	36,94	46,53	44,62	55,38	5,67	66,85	33,15

Vir: Statistični urad RS 2002.

Kot lahko razberemo iz zgornje tabele (preglednica 6.2.2) je delež zaposlenih v kmetijski dejavnosti na primeru občine Škofja Loka nekoliko manjši od povprečja slovenske statistike, sočasno je odstotni delež v nekmetijski dejavnosti za kar 7% višji. Razliko lahko opazimo tudi v storitveni dejavnosti, kjer tokrat prednjači Slovenija. V obeh primerih je višji odstotek žensk napram moškim zaposlenih v storitveni dejavnosti, v vseh drugih dejavnostih pa prevladujejo moški. Odstotni deleži žensk in moških, v vseh dejavnostih, se glede na obe obravnavani statistični enoti bistveno ne razlikujejo.

Posledice preteklega razvoja industrije se kažejo v današnjem stanju, kajti industrija je še vedno najpomembnejša dejavnost občine. Najdaljšo tradicijo in največji delež med industrijskimi panogami imata lesna in tekstilna industrija. Problem škofjeloške industrije so prevladujoče delovno intenzivne panoge, katerih razvoj v preteklosti je temeljil na poceni delovni sili (iz republik nekdanje Jugoslavije). Prav zato je industrija po izgubi jugoslovanskega trga zašla v težave. Kljub temu je večini tovarn uspelo preusmeriti izvoz na druge trge. Danes je gospodarstvo občine Škofja Loka nadpovprečno izvozno usmerjeno. Delež tehnološko zahtevnih panog pa je žal prenizek. (Prevc in Onufrija 2004).

Deindustrializacija, ki se je začela konec osemdesetih let, je število industrijskih delavcev močno zmanjšala, še zlasti nekateri večji industrijski obrati so izgubili veliko delovne sile. Marsikje je industrijo uspešno nadomestila drobna proizvodnja. Sprememba tržnih razmer je

torej tudi v občini Škofja Loka privedla do razvoja obrti in podjetništva. V zadnjih letih narašča število zasebnih podjetij in samostojnih podjetnikov. Ob koncu leta 1999 je bilo v občini preko 400 podjetij v zasebni lasti in nekaj več kot 700 samostojnih podjetnikov (Ibid.).

Preglednica 6.2.3: Podjetja po izbranih statističnih regijah

2006	Število podjetij	% delež
Slovenija	98440	
Osrednjeslovenska	32580	33,1
Gorenjska	9225	9,4

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2006.

Leta 2006 je beležila Osrednjeslovenska regija 33,1% vseh podjetij v Sloveniji, Gorenjska je v preteklem letu dosegala zgolj 9,4% podjetij.

Preglednica 6.2.4: Število podjetij izbrane regije in občine

2006	Št. podjetij	% delež
Gorenjska	9225	
Škofja Loka	1059	11,5

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2006.

Škofja Loka je v letu 2006 imela registriranih več kot desetino podjetij celotne Gorenjske regije.

Preglednica 6.2.5 a: Število podjetij na 1000 prebivalcev

2006	Št. prebivalcev	Št. podjetij	Št. podjetij na 1000 preb.
Slovenija	2010377	98440	49
Škofja Loka	22333	1059	47,4

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2006.

Preglednica 6.2.5 b: Deskriptivna statistika - število podjetij na 1000 prebivalcev - 193 občin

	N	Razpon	Minimum	Maksimum
Število podjetij na 1000 prebivalcev	193	157,0	7,5	164,5

Preglednica 6.2.5 c: Število podjetij na 1000 prebivalcev - slovenske občine

		Frekvenca	Odstotki	Veljavni odstotki
Razredi	6 - 25	33	17,1	17,1
	26 - 45	107	55,4	55,4
	46 - 65	47	24,4	24,4
	66 - 85	5	2,6	2,6
	146 - 165	1	0,5	0,5
	Skupaj	193	100,0	100,0

Zgornje tabele (preglednica 6.2.5 a, b, c) nam dokazujejo, da se Škofja Loka po številu podjetij na 1000 prebivalcev (47,4) uvršča le malo pod državnim povprečjem, ki znaša 49 podjetij. V primerjavi z 193. slovenskimi občinami se uvršča v razred, ki obsega od 46 do 65 podjetij na 1000 prebivalcev, kar zaobjame 24,4% vseh občin. Najobsežnejši razred z kar 55,4% vseh občin razpolaga z podjetji v razponu od 26-45 podjetij na 1000 prebivalcev. Torej se občina Škofja Loka po številu podjetij na 1000 prebivalcev uvršča bolje kot 72,5% vseh občin v Sloveniji.

Ker je razvoj največkrat pogojen z investicijami v bodisi nove zmogljivosti ali rekonstrukcijo bodisi vzdrževanje obstoječih zmogljivosti, so v nadaljevanju podani finančni podatki, ki pričajo o sredstvih, ki jih občina oz. podjetja namenijo za investicije.

Preglednica 6.2.6: Bruto investicije v nova osnovna sredstva po namenu investiranja v občini Škofja Loka, v razponu od leta 2000 do vključno z letom 2005

Enota; tisoč SIT	Leto	Bruto investicije skupno	Investicije v nove zmogljivosti ³	Investicije v rekonstrukcijo, posodobitev, dograditev in razširitev ⁴	Investicije v vzdrževanje obstojećih zmogljivosti ⁵
Škofja Loka	2000	4860262	2898342	815738	1146182
	2001	4239793	1714535	1342206	1183052
	2002	3904225	2056400	1427252	420573
	2003	6439646	3694617	1927496	817533
	2004	6280932	3460667	1933235	887029
	2005	5118255	3723054	816324	578877

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

Bruto investicije so se tekom izbranega obdobja v Škofji Loki povečevale, z izjemo leta 2002 in 2005, kjer je prišlo do upada investicij. Investicije v nove zmogljivosti so rastle konstantno, z zaznamim odklonom med leti 2001 in 2002. Investicije pod evidenčno številko 3 so imele trend rasti vse do leta 2005, dotičnega leta pa so se več kot prepolovile. Podoben trend kažejo tudi investicije v vzdrževanje obstoječih zmogljivosti, ki so se leta 2002 več kot prepolovile, naslednji 2 leti zopet beležile porast, leta 2005 pa ponovno opažamo upad investicij.

³ Investicije v nove zmogljivosti: Investicije v nove zmogljivosti so vlaganja za ustanavljanje novih samostojnih podjetij, organizacij in obratov ter graditev prometnih poti, ki jih prej ni bilo ali pa so imele drugačen namen kot na novo zgrajene.

⁴ Investicije v rekonstrukcijo, posodobitev, dograditev in razširitev: Investicije v rekonstrukcijo, posodobitev, dograditev in razširitev so vlaganja v obstoječe zmogljivosti zaradi povečanega obsega proizvodnje ali storitev ali zaradi spremembe tehnologije in tehnike proizvodnje; zajemajo tudi preureditev že obstoječih objektov, opreme in naprav in tudi graditev ali nabavo novih osnovnih sredstev v sklopu že obstoječe organizacijsko samostojne delovne enote.

⁵ Investicije v vzdrževanje obstoječih zmogljivosti: Investicije v vzdrževanje obstoječih zmogljivosti na enaki ravni so vlaganja zaradi zamenjave, intenzifikacije in ravni so vlaganja zaradi zamenjave, intenzifikacije in racionalizacije proizvodnje, ne da bi širili razpoložljive zmogljivosti ali bistveno spreminjali sedanjo tehnologijo ali tehniko proizvodnje.

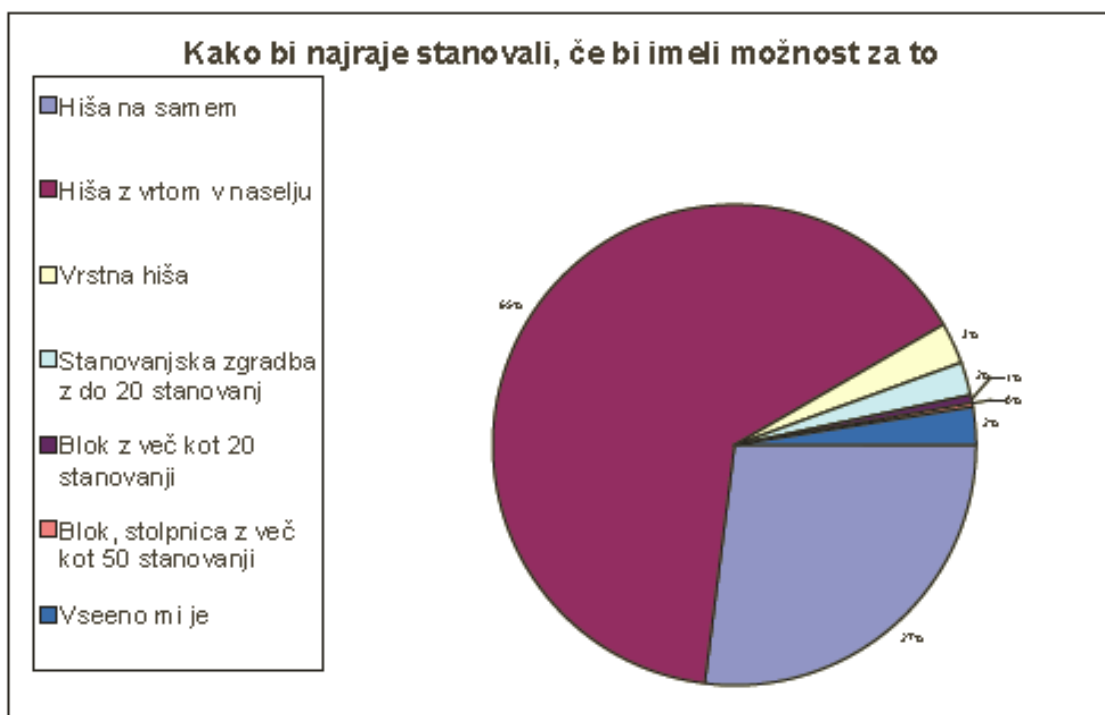
6.3 Urbanizacija

Razvoj mesta Škofja Loka je do druge svetovne vojne potekal razmeroma počasi. Po vojni pa se je začelo mesto hitro razvijati. Najprej so se gradile individualne zasebne hiše. Z nastajajočo industrijo so zaradi potreb po delovni sili zgradili prve bloke v Frankovem naselju. Ob industrijski coni so zgradili nove stanovanjske četrti in prvotno naselje ob železnici je postalo prava loška industrijska četrt, med ljudmi imenovana na Trati. Tudi ob starem delu mesta so zrasle nove stanovanjske četrti, predvsem v smeri proti Stari Loki. Zgrajeni so bili manjše blokovsko naselje ob Domu zveze borcev, Novi svet in Groharjevo naselje. Urbanizacija mesta se je razvijala nenačrtno. Pozneje se pojavijo pritiski po odpiranju površin za individualno gradnjo (Pevc in Onufrija 2004).

Razvoj železnice je vplival na razvoj industrije, le-ta pa je imel vpliv na suburbanizacijo. V času intenzivne industrializacije prvotna poselitvena jedra niso mogla naseliti vse priseljene delovne sile. Ker so zrasla nova naselja stanovanjskih blokov in enodružinskih hiš, se je oblikovala izrazita dvojnost mesta: staro mestno jedro na eni in nov industrijsko-stanovanjski kompleks Trata na drugi strani. Zaradi nekoliko večje oddaljenosti obeh območij je prišlo do dekoncentracije in ponavljanja dejavnosti na obeh območjih. Suburbana Frankovo in Hafnerjevo naselje na Trati sta bila zgrajena načrtno zaradi stanovanjskih potreb priseljene delovne sile, ki se je zaposlovala v industriji. Ti dve naselji sta v zadnjem času oblikovali manjše storitveno in oskrbno središče. V novejšem času se upadanje intenzivne stanovanjske gradnje kaže predvsem v zmanjševanju večstanovanjske gradnje. Prisotna je hitra rast zasebne (prostostoječe) stanovanjske gradnje, zato tako v podeželskih naseljih kot tudi v obmestjih prevladujejo prostostoječe enodružinske hiše. Poglavitni nosilci te gradnje, ki povzročajo veliko porabo površin, so posamezniki. Najvišjo stopnjo gradnje izkazujejo urbanizirana obmestja. Slovenci imajo namreč samostojno stoječo enodružinsko hišo za idealno stanovanjsko obliko (Ibid.).

Zgornjo trditev lahko potrdimo z rezultati iz javnomnenjske raziskave l. 2004, z naslovom *Vrednote prostora in okolja*, nosilec katere je doc. dr. Marjan Hočevar, ki nam postreže s sledečimi podatki (glej grafikon 6.3.1). In sicer se je glede načina bivanja največji delež – 65% vprašanih opredelilo, da bi želeli živeti v hiši z vrtom v naselju. 27% vprašanih bi izbralo bivanje na samem, izven naselja. Večstanovanjsko in blokovsko bivališče bi izbralo skupaj 6% vprašanih, 2% pa nima preferenc po načinu bivanja (Hočevar 2004).

Grafikon 6.3.1: Preference po tipu bivanjskega prostora

Vir: Hočevar 2004.

7. POVZETEK PROBLEMSKE ANALIZE STANJA V OBČINI

Oprelitev vseh aktualnih problemov posameznih področij in občine kot celote. Problematika je izdelana po opredeljenih ključnih področjih. Nekateri problemi se pojavljajo na vseh področjih in so med seboj povezani. Problemska analiza je temelj določanja prioritet razvoja občine. V nadaljevanju so našteje tudi najpomembnejše slabosti in nevarnosti, kot tudi priložnosti in prednosti občine Škofja Loka v primerjavi z drugimi občinami.

7.1 Razvojni program občine Škofja Loka

Občine Škofja Loka, Gorenja vas - Poljane, Železniki in Žiri so v sodelovanju z Razvojno agencijo Sora v letu 2002 pripravile skupni razvojni dokument - Območni razvojni program 2002-2006 za območje občin Škofja Loka, Gorenja vas - Poljane, Železniki in Žiri. Skupni razvojni program oziroma skupni projekti tega programa tako preraščajo občinske meje. S tem je dosežen širši regionalni koncept, izpolnjeni pa so tudi potrebni pogoji za učinkovito črpanje sredstev evropskih skladov (Razvojna agencija Sora d.o.o. 2002).

7.1.1 Gospodarstvo

Glavne značilnosti velikih gospodarskih družb, prisotnih v občini Škofja Loka:

- velik delež starih industrijskih dejavnosti (tekstilna, lesna...) z relativno nizko dodano vrednostjo in problemom stroškovne konkurenčnosti;
- delovna intenzivnost z omejenimi možnostmi priliva novih kadrov;
- velik delež delavcev z nižjo stopnjo izobrazbe;
- premajhen obseg investicij v tehnološko prenovo in trženje;
- omejene možnosti financiranja razvoja v nekaterih pomembnih podjetjih;
- industrija daje pomemben obseg dela;
- prevelik delež starih, neinovativnih izdelkov z nizko dodano vrednostjo;
- zastarela tehnologija v nekaterih podjetjih;
- premajhna razvitost in učinkovitost raziskovalne dejavnosti ter pomanjkljivo izobraževanje zaposlenih, posebej starejših delavcev;
- pomanjkanje delavcev z ustreznimi kvalifikacijami in usposobljenostjo (oblikovalci kovin, strugarji, orodjarji, strojniki, stojni inženirji, dipl.str.ing., dipl. el.ing.);
- splošno pomanjkanje učencev in dijakov za poklice potrebne industriji;
- precejšnja zadolženost nekaterih industrijskih podjetij (Ibid.: 15).

Velika pomanjkljivost škofjeloškega gospodarstva je v nezmožnosti medsebojnega povezovanja podjetij. Povezovanje znotraj panoge in medpanožne povezave so izrazito slabo razvite. Organiziranost podjetij še vedno ni ustrezna, le-ta tudi niso ustrezno prestrukturirana za učinkovit nastop na mednarodnih trgih. Predvsem industrijska cona na Trati sestoji iz delovno intenzivne industrije, ki zaposluje veliko neizobražene delovne sile, ki dobivajo posledično tudi nizke prihodke. Sicer so bile sanacije velikih podjetij v pretežni meri uspešno izvedene, vendar le-ta v glavnem zaposlujejo nekvalificirano delovno silo. Posledično pa izobražena delovna sila dnevno migrira v boljše plačane sektorje, locirane predvsem v Ljubljani in Kranju. Ekonomski kazalci v Škofji Loki so tako posledično podpovprečni (Razvojna agencija Sora d.o.o. 2002).

Velika in srednja podjetja se soočajo s povečanim konkuriranjem blaga iz tretjega sveta in izgube trgov, zato so primorani opuščati proizvodne programe, ki niso več cenovno konkurenčni na domačem in mednarodnem trgu. Zatorej je perspektiva podjetij zgolj v večjem doprinosu znanja in v proizvodnji novih izdelkov z višjo dodano vrednostjo. V Škofji Loki je delež neperspektivnih tradicionalnih industrij še vedno previsok, kar posledično vodi v nizko povprečno plačo zaposlenih na tem območju in visoko porabo surovin in energije. Škofja Loka doživlja lapsus v razvojno raziskovalni in inovativni dejavnosti, ki je kratko malo neobstoječa, povezava podjetij z inštituti in akademsko sfero pa je zanemarljiva. Tudi vlaganja v informacijsko in inovacijsko infrastrukturo, ki bi omogočala cenejšo proizvodnjo so premajhna. Mala podjetja se soočajo z visokimi stroški razvoja, zato se raje ne odločajo zanj in stagnirajo pri proizvodni inovativnih izdelkov, kar vodi v posledično nekonkurenčnost na trgu. V sami občini ni na voljo komunalno opremljenih zemljišč, ki bi bila primerna za razvoj industrije. Prav tako so cene zemljišč in komunalne infrastrukture po kriterijih tujih investitorjev previsoke (Ibid.).

Slaba logistična povezava z Osrednjeslovensko regijo ter slaba cestna infrastruktura bistveno povečuje stroške podjetij in zmanjšujeta njihovo konkurenčno prednost. Stare, socialistične industrijske panoge žal niso sposobne slediti razvoju, kar vodi v poslovanje z izgubo. Temu botrujejo tudi davčne obremenitve gospodarstva s strani države z davki in visokimi prispevki za plače. Nekaj krivde bi lahko pripisali tudi togosti lastnikov podjetij, ki so nemalokrat brez dolgoročne razvojne strategije oz. imajo v načrtu zgolj osebne kratkoročne koristi. Med občani obstaja precejšnja nenaklonjenost podjetniškemu tveganju, ustanavlja se premalo novih podjetij, rast obstoječih je premajhna, samozaposlovanje in zaposlovanje v malih

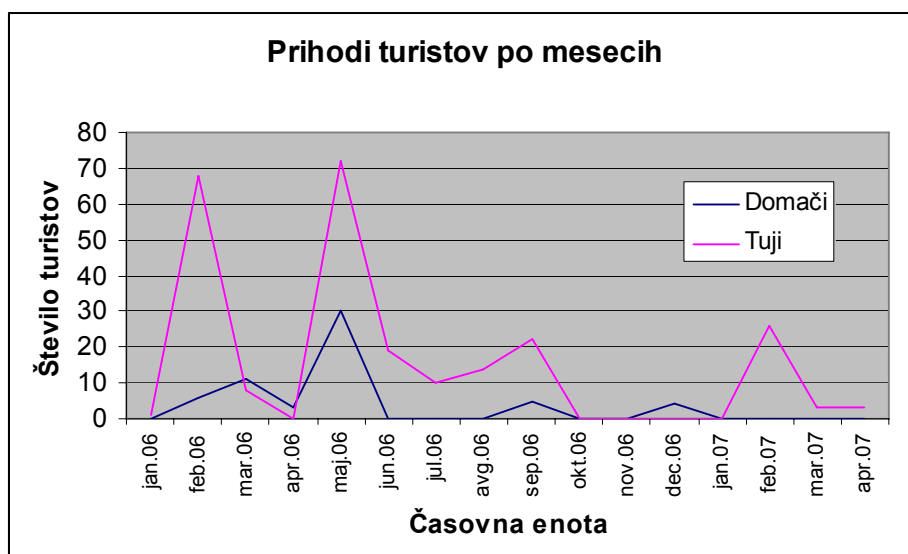
podjetjih pa žal upada. Ženske so med podjetnicami v manjšini, kar je lahko tudi posledica tradicionalnih vzorcev vzgoje. Drugi faktor, ki botruje neustanavljanju novih podjetij je predvsem neusklajena in nepovezana podpora, informacije in ugodni finančni viri so razpršeni. Postopki pridobivanja potrebne dokumentacije so za podjetnika predolgi in pogosto prezapleteni. Izobrazbena raven škofjeloških podjetnikov je pod slovenskim povprečjem, primanjkuje predvsem tehničnih in ekonomskih znanj. Temu botruje tudi obstoječi tog izobraževalni sistem, ki ne dohaja hitrih tehnoloških sprememb (Ibid.).

Glede na globalizacijske trende in cilj doseganja maksimalnih dobičkov bodo podjetja morala kupovati podjetja oz. jih graditi na območjih s cenejšimi resursi, na drugi strani pa naj bi, po ocenah strokovnjakov, ki so pripravili Območni razvojni program (Razvojna agencija Sora d.o.o. 2002), investitorji iz razvitejših držav investirali na škofjeloškem območju zaradi prednosti cenejše kvalitetne delovne sile, za programe z visoko dodano vrednostjo.

7.1.2 Turizem in gibanje kazalcev turističnih prenočitev

Po ugotovitvah, navedenih v Območnem razvojnem programu, naj bi število turističnih prenočitev domačih in tujih gostov naraščalo, kar bi morebiti predstavljalo dodatno obvezo in priložnost za razvijanje turistične ponudbe in namestitvenih kapacitet, vendar pa nam aktualni statistični podatki pričajo ravno o nasprotnem.

Grafikon 7.1.2.1: Prihodi turistov v občino Škofjo Loko po mesečnih intervalih v letih 2006 in 2007

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2007.

Zgornji grafični prikaz nam kaže nezavidajočo turistično podobo prihodov turistov v letih 2006 in prvem četrtletju leta 2007. Obiski turistov so dokaj skopi, opaziti je le bistveno razliko med domačimi in tujimi turisti, med katerimi prednjačijo slednji.

Leta 2004 je beležila Škofja Loka kapaciteto 128 ležišč letno, kar jo uvršča v sam rep po prenočitvenih zmogljivostih glede na preostale občine v Sloveniji, kot lahko razberemo iz spodnje tabele (preglednica 7.1.2.1).

Preglednica 7.1.2.1: Razredi prenočitvenih kapacitet

Ležišča	Odstotki (v %)	Veljavni odstotki (v %)
4-50	1,3	1,3
51-165	4,0	4,0
166-266	3,3	3,3
267-597	9,1	9,1
598-1130	8,3	8,3
1131-2325	9,8	9,8
2326-4586	15,9	15,9
4587-9237	31,2	31,2
9238-13458	17,1	17,1
Skupaj	100,0	100,0

Turistična ponudba je povečini razdrobljena, nepovezana in neinteresantna. Obstoječe trženje kapacitet ni ustrezno, kreacija turističnih produktov pa stagnira. Ravno zato so turistične kapacitete pogosto neizkoriščene. Temu je priča že opuščen hotel Transturist, ki pridno sameva (Informacijska borza nepremičnin 2007). Prav zato pa želijo zdaj na Loškem spodbuditi manjše ponudnike prenočišč in turističnih programov, ki bi zapolnili to praznino. Praktična usposobljenost turističnih delavcev je po oceni avtorjev Območnega razvojnega programa nezadostna, primanjkuje marketinških znanj, znanj tujih jezikov, organizacijskih znanj itd. Zastarela turistična infrastruktura in pomanjkanje namestitvenih kapacitet ter zamiranje starih mestnih jeder in druge kulturne dediščine vsekakor niso v ponos Škofji Loki. Določeni projekti na tem področju so bili sicer že izpeljani, kot je obnova hišnih fasad na Mestnem trgu (Razvojna agencija Sora d.o.o. 2002).

Po besedah dr. Pavla Gantarja so mesta tista, ki predstavljajo realen turističen potencial, z edinstvenim zapisov civilizacij in življenjskih stilov v prostor. Kultura mestnega življenja je zgrajena na vizualizacijah, znakih, simbolih ter raznovrstnosti in heterogenosti življenja v mestih. Če nadaljujem z besedami dr. Pavla Gantarja:

»morajo mesta za oživitev svojega turističnega potenciala marsikaj tudi storiti. Trg, ki je bil pred stoletji zasnovan kot prizorišče javnosti, nam danes ne bo pomagal, če ga spremenimo v veliko avtomobilsko parkirišče, zgradbe, ki niso obnovljene, pričajo o nekdanjih dobah in seveda obenem o sedanosti... prezidave in dozidave mest se morajo dogajati na način, da bodo razpirale prostore in razkrivale zgodovinska obdobja, ki jih je mesto doživelo. Predmet turistične ponudbe naj ne bodo samo izolirani spomeniki, temveč tudi mesto v celoti kot prepleti njegovih komercialnih, kulturnih, oblikovalnih in državljskih funkcij.«

Občinska politika bi morala biti usmerjena v trženje in graditev privlačnosti mesta. S tem bi proizvedla kulturno privlačnost kot mestno najpomembnejše tržno blago.

Glavni dejavniki turističnega razvoja v najbolj dinamičnih delih sveta so izrazito prostorski dejavniki, med katerimi kotira klima zelo visoko, sledita pa ji kakovost naravne in kulturne krajine ter kulturna dediščina. Pri vseh teh prvinah ne more biti nobenega dvoma, da gre za omejene resurse. Doživljanje tujega mesta in poskus začasnega sožitja s tujo urbano skupnostjo je poseben in vsestranski izziv sodobnega človeka. Eden od najmočnejših in tudi najbolj obvezujočih novih trendov v svetovnem turizmu, je naravnana na kakovost naravnega in ustvarjenega okolja. Prostorsko in urbanistično planiranje za potrebe turizma naj bi usmerjala dva poglobitna cilja; ohranitev in razvoj tistih posebnosti in privlačnosti kraja, ki so kraj naredile za turistično destinacijo in opredelitev optimalne oblike turistične infrastrukture (Gantar v Sirše in Novak 1996).

Turizem v mestih ne moremo pojmovati ločeno od kulturne ponudbe nekega okolja. Kulturne dejavnosti so pomembna vodilna privlačnost prišlekom, ki običajno le za krajši čas obiskujejo določena mesta. Zlasti tuji turisti se radi zanimajo za narodovo izvirno »blago«. Zato naj bo dotično mesto prvenstveno odraz avtentičnosti lastnega ustvarjanja v zgodovini in sedanosti. Etnosociološki pojavi mestnega življenja in njihove okolice bodo predmet poglobitnega povpraševanja v prihodnje. Motiviranost turistov za obiske mest gre predvsem v smer spoznanja narodove kulture, zato moramo imeti v kulturni ponudbi vedno v mislih predvsem določeno publiko, ki bo sprejemala načrtovan program; za katerega smo se odločili že v fazi proučevanja tržišča preko intervjujev, anketiranj oz. drugih marketinških strategij (Sirše in Novak 1996).

7.1.3 Kmetijstvo in razvoj podeželja

Glede na naravne pogoje razlikujemo med dvema proizvodnima območjema, in sicer ravninskim območjem, ki zajema del Sorškega polja in predstavlja le 10% vse kmetijske površine. Usmerjeno je v poljedelstvo (krompir in žita) in pridelovanje krme za živino. Ter območjem škofjeloškega hribovja, kjer so prisotni omejevalni dejavniki za kmetijstvo. Usmerjeno je v živinorejo, pomemben dohodek pa daje tudi gozd. Kmetijska dejavnost se je na škofjeloškem uspela ohraniti tudi v najtežjih pridelovalnih pogojih (Razvojna agencija Sora d.o.o. 2002: 18).

Preglednica 7.1.3.1: Kmetijska zemljišča (ha) na delavca v kmetijstvu

Leto 2000	Vsa kmetijska zemljišča v uporabi (ha)	Delovna sila v kmetijstvu	Zemljišče (ha) na delavca v kmetijstvu
Slovenija	485878,8	107808,7	6,34
Škofja Loka	3319,27	695,18	4,77

Vir: Statistični urad RS 2000.

Povprečni kmetijski delavec v Škofji Loki obdeluje manjšo zemljiško površino kot povprečni Slovenec, vsekakor pa je tudi delež zaposlenih v kmetijstvu nekoliko nižji, iz česar lahko sklepamo, da kmetijstvo ni favorizirana panoga na škofjeloškem.

Ustrezne zakonodaje za ugoden razvoj kmetijstva ni. Problem predstavlja predvsem zakonodaja s področja prostorskega planiranja. Kmetijski proizvodi manjšega obsega (domača obrt, storitvene dejavnosti) se ponavadi težje tržijo, velikokrat pa tudi samostojno ne prenesejo samih stroškov logistike in promocije (Ibid.).

7.1.4 Okolje in varovanje okolja

Občina probleme na področju okolja rešuje oz. jih je že rešila s posameznimi posegi kot so načrtna izgradnja čistilne naprave, uvedeno ločeno zbiranje komunalnih odpadkov ter uvajanje plinifikacije. Industrijska podjetja v zadnjem času, v okviru tehnoloških sanacij, prehajajo na nove tehnološke procese, ki so manj obremenjujoči za okolje, oziroma v skladu z zakonskimi določili in odločbami inšpekcijskih služb. Aktivnosti na področju varstva okolja

občina v pretežni meri financira iz lastnih in državnih sredstev. V bodoče bo nujno zagotoviti v te namene več sredstev iz mednarodnih in državnih virov, kakor tudi iz občinskih virov preko koriščenja sredstev iz taks za obremenjevanje okolja (Razvojna agencija Sora d.o.o. 2002: 20). V preteklem času je bila v Škofji Loki izvedena plinifikacija. Na plinovodno omrežje so priključeni vsi večji stanovanjski objekti, večina družbenih objektov in večina industrijskih objektov. Z izgradnjo plinifikacije se je močno izboljšala tudi kvaliteta zraka v Škofji Loki. Občina Škofja Loka v prihodnosti načrtuje širitev plinskega omrežja v nova naselja in priključitev večjega števila individualnih porabnikov na omrežje (Ibid.: 24).

V občini je že uvedeno ločeno zbiranje odpadkov. Ločeno se zbirajo kosovni odpadki, biološki in ostali odpadki, steklo, papir, in nevarni odpadki ter plastika in pločevinke. Trend na tem področju je posledično zmanjšanje količin ostanka odpadkov, ki se odlaga na končno deponijo. V Občini Škofja Loka so v letu 2001 beležili zmanjšanje količine ostanka odpadkov za deponijo za kar 30% v primerjavi s povprečjem preteklih let (Ibid.: 25).

V osnovni državni mreži meritev onesnaženosti zraka sta na škofjeloškem le dve merilni mesti, in sicer Škofja Loka-mesto in Trata (nahajališče industrijske cone), kjer se meri koncentracija SO₂ in dima. S predpisi določene mejne vrednosti SO₂ in dima na območju mesta Škofja Loka in Trate niso bile presežene. Boljša kakovost zraka v zadnjem času je rezultat sanacijskih ukrepov in tudi zmanjšanja proizvodnje v industriji ter delne plinifikacije zlasti večjih objektov v mestu. Glavni viri onesnaževanja zraka so še vedno emisije iz kurišč gospodinjstev, v nekaterih primerih tudi industrijska podjetja. Precejšen problem je nezmožnost nekaterih podjetij, da zagotovijo sredstva, ki so potrebna za sanacijo onesnaževanja. Zelo pomemben in vse večji vir onesnaževanja zraka postaja promet, tako osebni kot tovorni (Ibid.: 28).

7.1.5 Prometna infrastruktura

Z urejanjem cestne infrastrukture po obeh dolinah Selške in Poljanske Sore in vaških hribovitih predelih, se vedno bolj krepi tranzit s sosednjimi statističnimi regijami, kar pomeni povečano obremenitev okolja in zastoje, predvsem na glavni cestni povezavi proti Ljubljani, še zlasti na delu, kjer ni zagotovljena povezava z avtocestnim omrežjem. Po drugi strani pa se z urejanjem infrastrukture odpirajo nove priložnosti še posebej za razvoj turizma (Ibid.: 13).

Na področju prometne infrastrukture predstavljajo velik problem slaba prevoznost nekaterih odsekov občinskih cest, ki povzročajo zastoje v gospodarskem razvoju določenih območij. Škofja Loka ima ugoden dostop do železniškega prometa, kolaps pa doživlja zaradi neobstoja povezave na avtocestni sistem. Mednarodno letališče Brnik je sorazmerno blizu območju, kar predstavlja prednost pri mednarodni komunikaciji tovora in potnikov.

Mreža regionalnih cest je na več odsekih slabše vzdrževana in ne ustreza zahtevam in standardom današnjega prometa. Potrebno je izvesti nujne rekonstrukcije in modernizacije določenih odsekov. Dinamika sanacij, rekonstrukcij in modernizacij regionalnih cest iz strani države je zaradi pomanjkanja denarja izredno počasna.

Predvsem je pereča problematika na območju, kjer je odsek občinske ceste, ki vodi v Poljansko dolino popolnoma neustrezen za tranzitni promet, kar predstavlja oviro za hitrejši gospodarski razvoj Poljanske doline in povezavo s Primorsko ter povzroča neznosne bivalne pogoje prebivalcem Škofje Loke. Na tem delu je bil sprejet lokacijski načrt za Poljansko obvoznico, ki je že v izvedbi. Na območju Škofje Loke beležimo povečanje prometa in zastoje tudi iz smeri Selške doline, zato bi bilo smotrno načrtovati tudi severno obvoznico.

Gorenjska avtocesta je sorazmerno odmaknjena od obravnavanega območja, kar se v zadnjem času, ko avtoceste postajajo vse pomembnejša komunikacija, pojavlja kot pomanjkljivost za razvoj gospodarstva območja – še posebej zaradi slabe povezave območja do avtocestnega sistema. Dostop do avtoceste je ustrezen proti »severu« na priključek Kranj-vzhod, manj ustrezna pa sta priključka proti »vzhodu«: Vodice – problem je slaba cestna povezava od Jeprce proti avtocestnemu priključku Vodice in preobremenjenost regionalne ceste Jeprca-Šentvid. Za boljšo povezavo z avtocesto bo potrebna skupna akcija celotnega škofjeloškega območja, skupaj z občinama Kranj in Medvode, na pristojne službe za načrtovanje in razvoj republiškega cestnega omrežja, v smeri zagotovitve nove cestne povezave z avtocesto ali razširitve sedanje regionalne ceste skozi Medvode do Šentvida (Ljubljana), s priključkom na avtocesto na Brodu.

Že nekaj let se opaža trend povečanega interesa za železniški potniški promet na relaciji Škofja Loka – Ljubljana (dnevne migracije zaradi službenih obveznosti). Povečanje potniškega prometa je posledica preobremenjenosti regionalne ceste Jeprca – Ljubljana ter pomanjkanje parkirnih mest za osebna vozila v Ljubljani. Žal pa je železniška postaja na Trati

odmaknjena od centra Škofje Loke, povezava z javnim prometom pa je prav tako slaba. Za celotno Gorenjsko velja problem pomanjkanja linij v železniškem potniškem prometu, kar je tudi posledica enotirne proge. Kljub temu, da je železniška postaja v glavnem industrijskem kompleksu območja, se gospodarstvo industrijskega območja na Trati zelo malo poslužuje prevoza po železnici. Vzroki za to so predvsem časovna in logistična prednost cestnega prometa pa tudi slabo trženje Slovenskih železnic.

Mreža rednih avtobusnih linij z organiziranimi šolskimi prevozi je dobro organizirana, problem pa predstavlja postopno ukinjanje določenih avtobusnih linij, predvsem ob sobotah, nedeljah in praznikih ter pomanjkanje linij v železniškem potniškem prometu, predvsem v smeri proti Ljubljani in ostali Gorenjski.

Mestni avtobusni promet poteka na relaciji Podlubnik-Lipica. Zaradi premajhnega števila potnikov je na meji rentabilnosti. V prihodnosti bo potrebno z različnimi ukrepi spodbuditi ljudi za uporabo mestnega prevoza oziroma z razširitvijo trase linije približati mestni prevoz občanom (Ibid.: 21, 22, 23).

Če povzamemo, postajajo avtoceste vse pomembnejše komunikacije in sistemi uspešnega poslovanja, zato ima Škofja Loka kot odmaknjeno območje od gorenjske avtoceste tu črno piko. To se kaže kot pomanjkljivost v primeru gospodarskega razvoja, ker investicije ne prihajajo v mesto. Odsek regionalne ceste Jeprca-Šentvid je preobremenjen, prav tako pa neprimeren za tranzitni promet, ker le-ta poteka skozi bivalna naselja. Slaba pretočnost iz Škofje Loke proti Poljanski dolini botruje tudi slabšemu gospodarskemu razvoju tega območja, kar seveda niti ni tako presenetljivo. Poleg tega promet poteka skozi tisočletno mestno jedro Škofje Loke in s tem se uničuje kulturno dediščino in zavira razvoj turizma v mestu. Železniški tir stoji v središču industrijske cone, vendar se ga podjetja le malo poslužujejo. Potniški promet pa je okrnjen zaradi slabše povezave s samim centrom mesta. S problematiko prometne infrastrukture je povezan tudi problem parkirišč v mestnih središčih in v industrijski coni, pred železniško postajo. Žal pa je tudi sama železniška infrastruktura že zelo zastarela, enotirni sistem pa le stežka zmore vsakodnevne obremenitve (Razvojna agencija Sora d.o.o. 2002).

7.1.6 Urbanizacija

V šestdesetih, sedemdesetih in delno v osemdesetih letih prejšnjega stoletja je bila v vseh okoljih prisotna intenzivna industrializacija, kar je pomenilo širjenje naselij za industrijske dejavnosti ter širjenje stanovanjskih naselij. V zadnjem desetletju se je širitev poselitve upočasnila zaradi manjšega demografskega prirastka, zaradi strožjih pogojev varovanja kmetijskih zemljišč in varovanja naravne in kulturne dediščine. V zadnjem času po podatkih v Območnem razvojnem programu (Razvojna agencija Sora d.o.o. 2002) beleži Škofja Loka večje zahteve po širitvi naselij za namene gospodarskih dejavnosti in za stanovanjsko gradnjo. Pritiske na širitev naselij pogojuje dokaj ugodna demografska slika območja, tendence priliva iz ljubljanskega območja (ki po statističnih podatkih še niso v fazi realizacije) ter načrti gospodarskih družb za dodatne širitve dejavnosti. Občina nima ustreznih mehanizmov za razpolaganje s prostimi stavbnimi zemljišči - niti za pridobivanje stavbnih zemljišč, niti za odločanje o zemljiški politiki. Zato preostala prosta stavbna zemljišča, ki so opredeljena v družbenem planu, pogosto ni možno nameniti za ustrezne dejavnosti oziroma ni ustreznih davčnih mehanizmov za pospešitev prometa s stavbnimi zemljišči. Pri predlogih za širitev stavbnih zemljišč se občina srečuje s togimi pogoji varovanja kmetijskih zemljišč in pogoji varovanja naravne in kulturne dediščine. Zaradi nezadostne in posledično predrage ponudbe stavbnih zemljišč, se investitorji selijo drugam (Ibid.: 29).

Mestno jedro se, tako kot drugje po Sloveniji, srečuje s specifičnimi problemi, kot so slaba infrastruktura, visoki stroški za obnovo, problem parkiranja, pomanjkanje parkov in igrišč. Prav urejena mestna infrastruktura pa lahko glede na izkušnje nekaterih starih mest zagotovi razvoj turizma, trgovine in storitvene dejavnosti (Ibid.).

Sodobna paradigma urbanizma in prostorskega planiranja je tako strnjena v šestih točkah; tvorijo jo ekološka občutljivost, krepitev vloge človeka – posameznika, splošna humanizacija družbenih odnosov, tržna učinkovitost gospodarstva, sprejemanje izziva sodobne tehnologije in proces globalizacije družbe. Metodološka pot do izdelave načrta vodi preko skrbnih in domiselnih analiz naravnih in družbenih pogojev, analize privlačnosti in dejavnosti za turizem, nastanitvenih zmogljivosti, primernosti infrastrukture ter prometnih ureditev (Sirše in Novak 1996).

7.1.7 Demografski kazalci

Starostna struktura prebivalstva območja je v primerjavi z Gorenjsko in Slovenijo ugodna, statistični kazalci namreč kažejo dobro povprečno rast števila prebivalcev. Indeks staranja prebivalstva je pod gorenjskim in slovenskim povprečjem. Skupni prirastek prebivalstva je pozitiven in je v večji meri rezultat rasti in v manjši meri posledica selitvenega prirasta.

7.1.7.1 Izobrazbena struktura zaposlenih v podjetjih škofjeloškega območja

Največ zaposlenih v podjetjih in drugih organizacijah območja ima dokončano kvalifikacijo, sledijo srednje izobraženi delavci in nekvalificirani. Delež zaposlenih z visoko stopnjo izobrazbe, nazivom doktor in magister je izredno nizek in je pod slovenskim in gorenjskim povprečjem. Tej klavni sliki botrujejo predvsem dnevne migracije, ko bolj izobraženi migrirajo v druge občine, manj izobraženi sloj prebivalstva pa se vozi v Škofjo Loko na delo. V primerjavi splošne izobrazbene strukture občanov s slovenskim povprečjem vidimo, da so izobrazbeni odstotni deleži dokaj podobni.

Preglednica 7.1.7.1.1: Izobrazbena struktura v % deležih

Leto 2002	Izobrazba	Brez izobrazbe	Nepopolna osnovna izobrazba	Osnovna izobrazba	Srednja izobrazba
Slovenija N=1663869	100	0,6	6,2	26,0	54,0
Škofja Loka N=18258	100	0,6	6,3	23,4	54,6

Višja izobrazba	Visoka dodiplomska izobrazba	Visoka podiplomska izobrazba
5,5	6,8	0,9
5,8	8,4	0,9

Vir: Statistični urad RS 2002.

Po izobrazbeni strukturi se škofjeloška statistika bistveno ne razlikuje od slovenskega povprečja, zaznati je zgolj nekoliko višji delež ljudi z doseženo visoko dodiplomsko izobrazbo in nižji delež tistih z zgolj osnovno izobrazbo (osnovna šola). Novejši podatki kažejo, da ima Gorenjska danes nadpovprečno število študentov na 1000 prebivalcev in tudi nadpovprečen delež študentov med prebivalstvom v starostni skupini od 20 do 24 let, kar kaže na izboljšanje izobrazbene strukture (Razvojna agencija Sora d.o.o. 2002: 30).

Preglednica 7.1.7.1.2: Delež študentov v Škofji Loki v primerjavi s slovenskim povprečjem

2005	Št. študentov	Št. prebivalcev	Delež študentov
SLOVENIJA	114794	2003358	5,73 %
Škofja Loka	1507	22317	6,75 %

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

Kot lahko razberemo iz preglednice 7.1.7.1.2, Škofja Loka prednjači v številu študentov glede na število prebivalcev občine, čeprav je lahko ta spodbuden odstotek v veliki meri posledica zgolj večjega števila mladih ljudi, v primerjavi z državnim povprečjem, v sami občini in ne povečanega interesa mladih za študij.

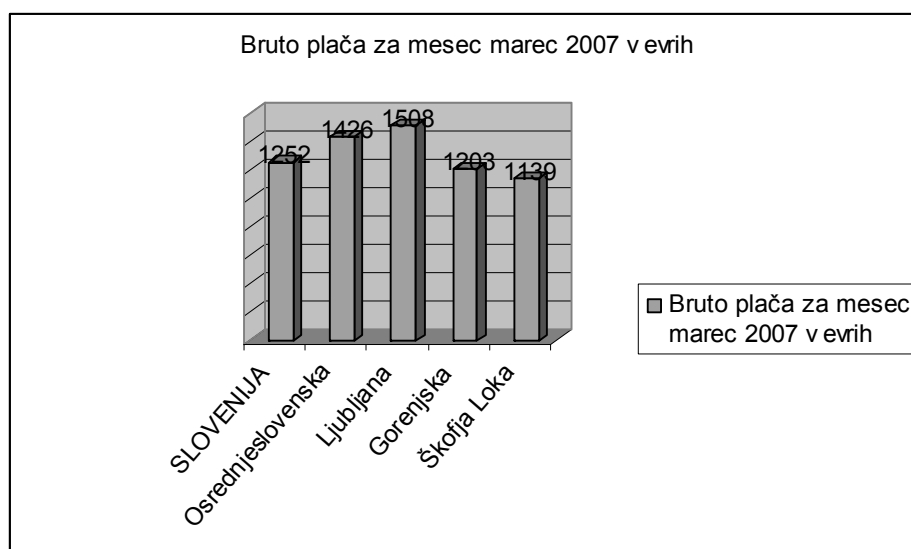
Zaradi neobstoja povezave med podjetji in izobraževalnim sistemom, prihaja do pomanjkanja kadrov s tehničnimi znanji. Vzrok za razkorak med potrebami delodajalcev in ponudbo šolskega sistema je nezadosten pretok informacij o potrebah po delu med delodajalci, delojemalci ter izobraževalnimi inštitucijami. Srednje šole so vezane na Ministrstvo za šolstvo, zato zelo težko oblikujejo in spreminjajo svoje programe in jih v večji meri prilagajajo potrebam gospodarstva. Poleg tega pa se šole soočajo tudi s finančnimi težavami pri razvoju visoko kakovostnih izobraževalnih programov, ki jih zahteva konkurenčnost trga. Vendar pa bi že minimalna iniciativa ravnateljev in predavateljev lahko prispevala k izboljšanju srednješolskih programov (Razvojna agencija Sora d.o.o. 2002). Sama potreba po vzpostavitvi višjega in visokega šolstva, kot je razvidno iz Območnega razvojnega programa, se mi zdi nerealna in nepotrebna, saj je učinkovit visokošolski sistem vzpostavljen že v Ljubljani, ki je dostopna za dnevne migracije študentov. Zakaj pa se izobraženi kadri odločajo za zaposlovanje drugje, je odvisno tako od subjektivnih dejavnikov kot realnih družbenih razmer. Višina plače in zagotavljanje karijerne uspešnosti sta zgolj dva od nešteti razlogov zakaj ljudje odhajajo.

7.1.7.2 Plačilni rang

Na območju Ljubljane in tudi Kranja so plače višje kot na območju Škofje Loke, zato poleg sedanjega odliva kadrov, v kolikor ne bomo uspeli prestrukturirati gospodarstva, lahko pričakujemo dodaten odliv intelektualnega kapitala. Po sprostitvi pretoka delovne sile pa je možen odliv vrhunskih kadrov tudi v dežele evropske skupnosti, ki že sedaj načrtno uvažajo določene visoko izobražene deficitarne kadre, zlasti na področju informacijske tehnologije. Odliv intelektualnega kapitala skoraj v vseh primerih pomeni stagnacijo ali celo nazadovanje v razvoju.

S tem v zvezi nas je zanimalo v kolikšni meri kraj oz. občina delovnega mesta vpliva na višino plače. Z drugimi besedami, imam kot oseba zaposlena npr. v sektorju poslovanja z nepremičninami enako plačo, če sem zaposlena v Škofji Loki ali Ljubljani. Pred statistično analizo (torej primerjavo višine bruto plač v občinah Ljubljana in Škofja Loka, glej prilogo B) smo sprejeli ničelno hipotezo, da občina delovnega mesta NE vpliva na višino plače (H_0 = Občina delovnega mesta ne vpliva na višino plače) ob upoštevanju 95% stopnje zaupanja. Rezultat $P=0,046 < 0,05$. Razlika je značilna, ničelno hipotezo tako zavrnemo in sprejmemo H_1 = Občina delovnega mesta vpliva na višino plače. Kar je eden izmed razlogov delovne migracije občanov Škofje Loke (predvsem tistih z višjo izobrazbo) v občino Ljubljana.

Grafikon 7.1.7.2.1: Bruto plača za mesec marec 2007 v evrih po posameznih izbranih statističnih enotah

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2007.

Iz zgornjega grafa lahko (Grafikon 7.1.7.2.1) razberemo višino bruto plače meseca marca 2007, po posameznih statističnih enotah. Škofja Loka v tem primeru ne dosega niti državnega povprečja, zaostaja tudi za Gorenjsko in Osrednjeslovensko regijo. Povprečna višina bruto plače v Ljubljani pa je dokaz, zakaj dnevno več kot 2.000 občanov Škofje Loke migrira v Ljubljano na delo.

7.1.7.3 Dnevne delovne migracije aktivnega prebivalstva

Preglednica 7.1.7.3.1 a,b,c: Zaposlene in samozaposlene osebe po občini prebivališča in občini delovnega mesta

2005	Ljubljana (delo)
Škofja Loka (prebivališče)	2112

2005	Kranj (delo)
Škofja Loka (prebivališče)	1051

2005	Škofja Loka (delo)
Ljubljana (prebivališče)	378

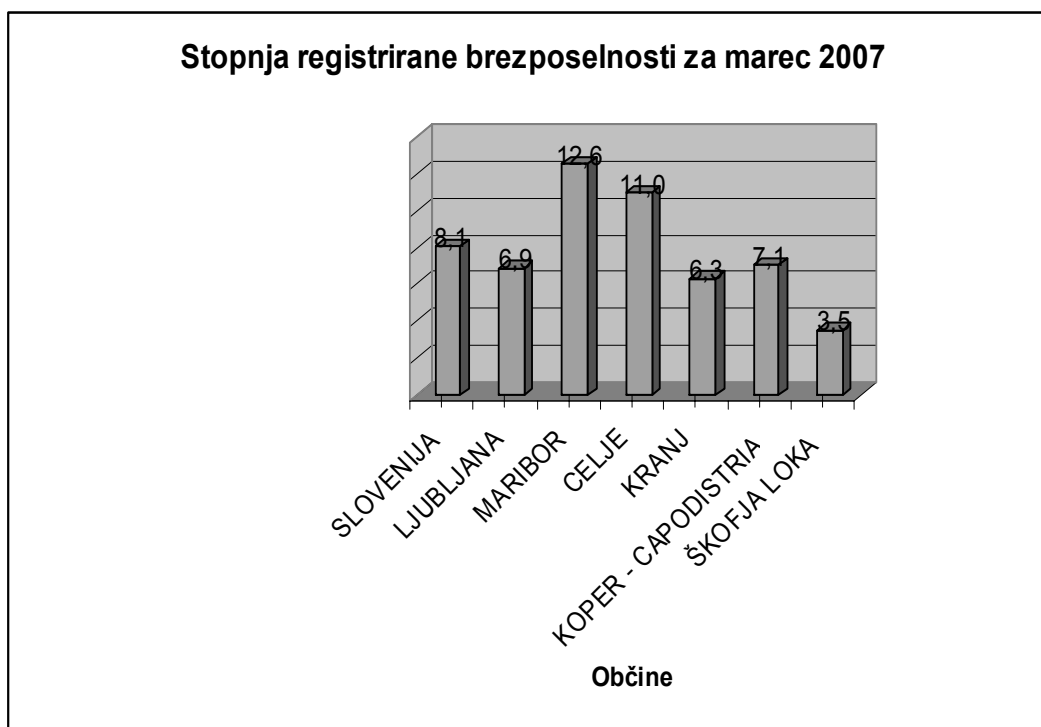
Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2005.

Leta 2005 je kar 2.112 občanov Škofje Loke dnevno migriralo v Ljubljano na delovno mesto, obratno pa je Škofja Loka nudila zaposlitev zgolj 378 občanom Ljubljane. Po zgornjih podatkih vidimo, da največ delovnih migrantov glede na občino prebivališča, torej Škofjo Loko, migrira v Ljubljano, sledi mu Kranj, preostali delež pa se razdrobi po sosednjih občinah.

7.1.7.4 Brezposelnost

V zadnjih letih območno gospodarstvo izboljšuje rezultate, kar se odraža tudi v nižji stopnji brezposelnosti. Nizka stopnja brezposelnosti je med drugim posledica visoke delovne intenzivnosti tradicionalnih podjetij.

Grafikon 7.1.7.4.1: Stopnja registrirane brezposelnosti za mesec marec 2007

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2007.

Kot nam prikazuje zgornji graf (grafikon 7.1.7.4.1), je imela Škofja Loka v primerjavi z državnim povprečjem in nekaterimi izbranimi večjimi občinami zabeleženo manjšo stopnjo brezposelnosti, ki je meseca marca 2007 znašala zgolj 3,5%.

8. SWOT ANALIZA

Na podlagi analize stanja in problemske analize je osnovana SWOT analiza. SWOT analiza je analiza prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti. Uporablja se predvsem v podjetništvu za namen načrtovanja strategij, lahko pa jo uporabimo tudi na kateremkoli drugem področju. V bistvu gre za metodo, ki le strukturira to, kar sicer običajno neko podjetje, občina oz. posameznik že intuitivno počne - preverjamo, kje smo dobri, slabi, kaj lahko naredimo in kaj nam grozi.

Nastanek in uporaba SWOT analize ni povsem jasna oz. ni točno definirana. Kratica SWOT je sestavljena iz začetnih črk angleških besed: S – strenghts (prednosti), W – weaknesses (slabosti), O – opportunities (priložnosti), T – threats (nevarnosti). Na splošno so začeli uporabljati termin SWOT analiza pred približno desetimi leti in to predvsem v zvezi s strateškim planiranjem in pri analizi zunanjih in notranjih dejavnikov neke obravnavane enote (Bubola 2003).

Kaj pomenijo termini prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti? Prednost je vsaka sposobnost bodisi osebe, občine ali podjetja, s katero lahko doseže določene cilje. Slabosti so tiste značilnosti enote, ki jo obravnavamo, ki lahko ovirajo ali zadržujejo doseganje opredeljenih ciljev. Priložnosti so predvsem razmere v zunanjem okolju, z njihovo pravilno in natančno uporabo ima subjekt oz. objekt, ki je podvržen SWOT analizi možnost, da doseže svoje cilje. Nevarnosti pa so tisti dejavniki iz okolja, ki lahko ogrozijo doseganje zelenih ciljev in na katere dotična enota nima velikega vpliva (Bell 1988: 67).

SWOT analiza se lahko prične z iskanjem odgovorov na vprašanje, kateri dejanski rezultati, v našem primeru občine, so (Pučko 1996: 133):

- boljši ali slabši od planiranih vrednosti,
- boljši ali slabši od dosežkov ostalih občin oz. državnega povprečja.

V naslednjem koraku izdelave SWOT analize iščemo odgovor na vprašanje, katere podstrukture so več ali manj prispevale k uspešnosti občine. Namen tega koraka pri izdelavi SWOT analize je v tem, da z ocenjevanjem določimo prispevek posamezne podstrukture k doseženi pozitivni oceni občine (Pučko 1996: 134).

8.1 Opredelitev prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Prednost je lahko večšina, sposobnost ali nekaj, kar daje občini boljši položaj v okolju. Slabost pa pomeni, da je občina v slabšem položaju v odnosu do ostalih občin oz. državnega povprečja. Pri opredeljevanju prednosti in slabosti je potrebno skrbno vrednotenje posameznih trditev. Nekatere prednosti so bolj pomembne od ostalih in jih je potrebno z ustreznimi strategijami obdržati oziroma še povečati. Podobno velja za slabosti; nekatere lahko hitro odpravimo, druge zahtevajo nekaj več časa. Z vidika določanja strategij so prednosti za občino pomembne, saj dajejo temelje za izbiro strategij, s katerimi povečujemo njeno konkurenčno prednost (Bubola 2003).

Analiza zunanjih priložnosti in nevarnosti obsega naslednja področja: ekonomske faktorje, državno regulativo in zakonodajo, tehnološke spremembe, socialne faktorje in druge faktorje oskrbe (Ibid.).

8.2 Analiza zunanjega okolja

Drugi del SWOT analize predstavlja zunanja analiza, ki ocenjuje okolje, v katerem je občina ustanovljena. Okolje je sestavljeno iz več področij:

- družbenoekonomsko področje (ekonomski, demografski, socialni in drugi dejavniki),
- področje znanosti in tehnologije (razvoj znanosti, tehnologije in tehnike, ipd.),
- družbenopolitično okolje (zakonodaja, predpisi, ipd.) (Ibid.).

Zunanja analiza obsega zbiranje informacij iz okolja ter njihovo analiziranje. Kakovost zunanje analize je v veliki meri odvisna od števila virov podatkov, količine podatkov, ki jih uporabimo, in različnosti področij, na katere se podatki nanašajo. Vse to zahteva sistematičnost njihovega pridobivanja, kjer si lahko pomagamo z javnimi bazami podatkov, občinskimi glasili, strokovnimi publikacijami, intervjuji z ključnimi osebami, delavnicami (kot je to pogosto primer) in drugimi viri informacij. Interna analiza postane uporabna šele, ko njena spoznanja prenesemo v strategije. Pomembno je, da strategije oblikujemo tako, da prednosti izkoristimo, slabosti odstranimo ter razvijemo strategijo v smeri prihodnjega izrabljanja priložnosti in izogibanja nevarnostim (Ibid.).

8.3 Prednosti SWOT analize pred ostalimi metodami za celovito oceno

SWOT analiza ima zelo široko področje uporabe. Uporabimo jo lahko praktično na kateremkoli področju. Z enostavno in razumljivo strukturo omogoča SWOT analiza vrednotenje sposobnosti občine in analizo njenega okolja. To pomeni, da lahko občina z njeno uporabo opredeli svoje prednosti in slabosti ter priložnosti in nevarnosti iz okolja. Omogoča tudi realno postavljanje ciljev in strategij za doseganje teh ciljev.

Po Gilesu ima SWOT analiza predvsem naslednje značilnosti (Giles 1989: 76):

1. Enostavnost in razumljivost

Posebnost SWOT analize je v tem, da s svojo razumljivostjo zagotavlja dobro osnovo za analizo. Hkrati z uporabo določenih strategij omogoča doseganje zastavljenih ciljev občine oz. katerekoli druge enote v prihodnosti.

2. Fleksibilnost

Model lahko uporabljamo brez večjih informacijskih sistemov, je pa dovolj fleksibilen, da lahko vključimo vse informacijske sisteme, ki so nam na voljo in so zaradi boljše objektivnosti tudi potrebni.

3. Široka uporabnost

SWOT analiza omogoča, da lahko vrednotimo kvantitativne in kvalitativne informacije ter znana in manj znana dejstva. Glavni namen SWOT analize je, da dobimo jasno, natančno in relativno kratko poročilo o dejanskem stanju v občini. Ugotoviti moramo, katere slabosti je potrebno odpraviti, katere priložnosti je treba spremeniti v prednosti in kaj je potrebno, da bomo vse skupaj lahko dosegli.

8.4 Slabosti SWOT analize

Tako kot druge analize ima tudi SWOT analiza nekatere slabosti in pomanjkljivosti. Zaradi svoje enostavnosti prihaja do različnih interpretacij posameznih trditev. Uporabnost SWOT analize je odvisna od objektivnosti virov informacij. Pojavljajo se tudi določeni problemi pri opredeljevanju posameznih trditev. Oseba oz. skupina oseb, ki izpolnjuje SWOT matriko, lahko dela to na osnovi subjektivnih kriterijev, lastnih stališč, spoznanj in izkušenj. Temu se lahko izognemo s timskim delom izpolnjevanja večjega števila SWOT matrik, ki jih izpolnjujejo ljudje različnih funkcij in področij (Bubola 2003).

8.5 Določanje strategij na podlagi SWOT analize

Slabosti, ugotovljene s SWOT analizo, so lahko osnova za strategije preoblikovanja. Seveda bi bilo idealno, če bi lahko vse slabosti preoblikovali v prednosti, izkoristili vse priložnosti in se izognili nevarnostim. Osnovni cilj SWOT analize je določanje trendov, pogojev in sil, ki lahko vplivajo na oblikovanje in izvajanje strategij. Možne strategije so naslednje (Završnik 1995: 79):

Strategije usklajevanja

Za uskladitev prednosti z obstoječimi priložnostmi v okolju uporabimo strategije usklajevanja. Prednosti, za katere nimamo več dovolj priložnosti, imajo relativno manjšo vrednost, enako velja za priložnosti, za katere nimamo več prednosti. Pri določanju strategij moramo upoštevati posebnosti v občini in v okolju. Poleg osnovnih strategij pa moramo razviti tudi alternativne strategije, ki jih uporabimo ob nenadnih spremembah v občini ali v okolju.

Strategije preoblikovanja

Slabosti, ugotovljene s SWOT analizo, so lahko osnova za strategije preoblikovanja.

Ustvarjalne (kreativne) strategije

Pri analitičnem procesu SWOT analize se pogosto pojavljajo nekatere nove ustvarjalne ideje za razvoj. Dobre ideje ne smemo nikoli zavreči, čeprav so trenutno neuporabne. Vedno jih lahko uporabimo in vključimo v SWOT analizo. V ta namen moramo imeti posebno polje za nove ustvarjalne ideje. Na ta način nam model daje mehanizem za strukturiranje in opredeljevanje strategij, določenih v SWOT analizi.

8.6 SWOT analiza škofjeloškega območja

SWOT analiza škofjeloškega območja v nadaljevanju je bila povzeta in modificirana na podlagi izdane publikacije razvojnega plana, ki je produkt dela Razvojne agencije Sora d.o.o., iz leta 2002.

SLABOSTI:

- slaba logistična povezava z Osrednjeslovensko regijo, predvsem Ljubljano; slaba pretočnost v obe dolini (Poljansko in Selško dolino)
- velik delež delovne intenzivne industrije
- stagniranje industrijske dejavnosti
- pomanjkanje prostora za razvoj gospodarskih dejavnosti
- migriranje izobraženih občanov na delo v slovensko prestolnico
- premalo sredstev namenjenih za razvojne projekte
- slaba zastopanost turističnih objektov, turističnih kapacitet in prireditev
- premalo investicij v turistično infrastrukturo
- premalo razvojnih projektov na različnih področjih, sektorjih
- ponekod zaraščanje kulturne krajine

PREDNOSTI:

- nizka stopnja brezposelnosti
- boljša možnost mobilizacije potencialnih akterjev za razvoj
- nadpovprečna rast prebivalstva
- ohranjeno naravno okolje, bogastvo naravnih virov
- velik poudarek na trajnostnem razvoju prostora
- spodbujanje razvoja turizma
- bogata in ohranjena naravna in kulturna dediščina
- ohranjanje kulturne dediščine in poudarek na kulturnem ustvarjanju
- že uvedeno ločeno zbiranje odpadkov
- železniški tir za potniške in industrijske namene
- ugodna geografska lega v bližini Ljubljane, Kranja in Brnika (povezava s Primorsko)

PRILOŽNOSTI:

- razvoj novih dejavnosti in podjetništva, ki bodo nudile nova delovna mesta in raznoliko turistično ponudbo
- povezovanje inštitucij, podjetij, posameznikov ter njihovega znanja in kapitala
- vzpostavitev ugodnih pogojev dostopa do prostora za poslovne in druge turistične dejavnosti
- sodelovanje s sosednjimi regijami
- razvijanje turistične in gostinske ponudbe
- vlaganja v turistično infrastrukturo s strani dejavnosti povezanih s turizmom
- uvajanje novih oblik marketinga in aktivno iskanje tržnih niš

NEVARNOSTI:

- odliv visoko izobraženih kadrov v Ljubljano, Kranj ali tujino
- propadanje podjetij in vesplošna nekonkurenčnost območja
- pomanjkanje podjetniške miselnosti pri nosilcih gospodarskega razvoja v kraju
- pomanjkanje različnih strokovnih in specializiranih znanj
- nevarnost prevelike obremenitve prostora: izguba krajevne identitete, ekološke
- centralizacija upravno-državnih nalog v Ljubljani
- Poljanska obvoznica šele v začetni fazi izgradnje
- neučinkovita prometna povezava s Selško dolino
- neustrezna navezava na avtocestno omrežje

8.6.1 Analiza velikih in srednjih podjetij na škofjeloškem območju

<p>PREDNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- izvozna naravnost podjetij- tradicionalna znanja in industrijska tradicija na območju- uspele sanacije velikih podjetij v krizi- številni pridobljeni certifikati kakovosti in okoljski certifikati	<p>SLABOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- prevelik delež tradicionalnih industrij in starih izdelkov- slabo razvita razvojno raziskovalna dejavnost- zastarela tehnologija, nizka produktivnost in donosnost- visok delež nizko kvalificiranih delavcev
<p>PRILOŽNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- medsebojno povezovanje podjetij in povezovanje podjetij z drugimi območnimi inštitucijami- prestrukturiranje delovne intenzivne industrije- pospešen tehnološki razvoj- selitev delovno intenzivne proizvodnje v manj razvita območja- ponovna vzpostavitev gospodarskega sodelovanja z Balkanom in JV Evropo- pospešen razvoj storitvenega sektorja	<p>NEVARNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- prevelika zadolženost dela industrije- dotok konkurenčnega blaga iz tretjega sveta- slabše urejena prometna, informacijska in druga infrastruktura- pomanjkanje dolgoročnih razvojnih strategij s strani lastnikov podjetij- odliv sposobnih kadrov v Ljubljano, Kranj, tujino

8.6.2 Analiza malih podjetij na škofjeloškem območju

<p>PREDNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- tradicionalna obrtniška znanja (lesarstvo, kovinarstvo)- obstoj izobraževalnih inštitucij tehnične smeri- določeno število že uveljavljenih podjetnikov- sposobnost hitrega prilagajanja novim tehnologijam evropskega trga- visoka donosnost in fleksibilnost- visoka motiviranost podjetnikov	<p>SLABOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- nizka stopnja izobrazbe in pomanjkanje novejših znanj- premajhna promocija podjetništva v širši javnosti- premajhno medsebojno povezovanje in povezovanje z večjimi podjetji - industrijo- individualizem podjetnikov- relativno skromna izvozna naravnost
<p>PRILOŽNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- razvoj podjetniških grozdov- bližina največjih urbanih naselij in EU trgov- stalno pridobivanje novih znanj- posodobitev učnih delavnic obstoječih izobraževalnih inštitucij- novi finančni inštrumenti- implementacija področja raziskovanja in razvoja- ustvarjanje pozitivne podjetniške klime v širšem okolju- subvencioniranje izobraževanja, raziskav in razvoja- prenos tradicionalnih znanj na mlajše rodove- informatizacija poslovanja	<p>NEVARNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- neprilagojeni urbanistični in prostorski pogoji- pomanjkanje finančnih sredstev- nefleksibilen in neprilagojen izobraževalni sistem- podjetništvu nenaklonjeni tradicionalizem- pomanjkanje samoiniciative- toga in neurejena zakonodaja

8.6.3 Analiza turistične panoge

<p>PREDNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- ugodna lega- bližina večjih mest in letališča- bogate naravne danosti za razvoj turizma- številne naravne, kulturno zgodovinske znamenitosti- odmevne prireditve- kulturna razvitost- športna tradicija in svetovno znani športniki	<p>SLABOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- neizoblikovana turistična identiteta, neprepoznavnost- pomanjkanje namestitvenih kapacitet- neizoblikovana in premalo inovativna ponudba- premajhno vključevanje aktivnosti (alternativnih programov) v ponudbo- pomanjkanje strokovnih znanj- slaba cestna in turistična infrastruktura
<p>PRILOŽNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- izdelava privlačnih turističnih programov- povezava s sosednjimi regijami, večjimi turističnimi centri, tujino- v večji meri izkoristiti naravne in kulturnozgodovinske danosti ter etnološke posebnosti- bližina letališča in večjih mest z relativno ugodno kupno močjo- investicije v turistično infrastrukturo- dodatne zaposlitve v turizmu- alternativne oblike športa, življenja v naravi- uspešne prijave na javne razpise- iskanje novih ciljnih trgov- znane in pomembne osebnosti- še žive tradicionalne obrti- številna aktivna društva	<p>NEVARNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- premajhne investicije v nadaljnji razvoj turizma- toga zakonodaja- odliv izobražene delovne sile- pasivnost občanov- pomanjkanje finančnih sredstev- neopredeljenost občine za razvoj turizma

8.6.4 Analiza kmetijstva in razvoja podeželja

<p>PREDNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- še vedno aktivne kmetije- ni večjega odseljevanja ljudi- pestra, še dokaj neokrnjena krajina- možnost dnevne migracije- tradicionalna znanja še obstajajo- vedno večje je povpraševanje po domači/slovenski hrani- bogata naravna, kulturna in zgodovinska dediščina	<p>SLABOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- nizka/nížja stopnja pridobljene izobrazbe, ki ni ustrezna za razvoj novih dejavnosti- toga zakonodaja, ki zavira razvoj- neobstoj organiziranih oblik trženja produktov- premalo aktivnosti za mladino na podeželju- prisotno je opuščanje tradicionalnih znanj
<p>PRILOŽNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- v ekološki pridelavi- v večjem povpraševanju po zdravi / slovenski hrani- v ustvarjanju novih delovnih mest z razvojem novih dejavnosti- v razvoju in postavitvah novih blagovnih znamk ter skupnem trženju produktov- v oživljanju tradicionalnih oblik kmetovanja- v razvoju novih turističnih ponudb- v pridobivanju novih znanj- v posodobitvi gospodarske infrastrukture- v prenosu tradicionalnih znanj na nove rodove	<p>NEVARNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- individualizem- tradicionalna, toga miselnost- toga in razdrobljena zakonodaja- neuspešno pridobivanje finančnih sredstev- neprilagojeni urbanistični in prostorski pogoji

8.6.5 Analiza infrastrukture, varstva okolja in urejanja prostora

<p>PREDNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- železniški tir za industrijske in potniške namene- plinovod na območju industrijske cone in mesta- kvalitetna pitna voda na izvoru- čistilna naprava deluje v skladu s predpisanimi pogoji- ločeno zbiranje odpadkov- naravna in kulturna dediščina sta zaščiteni- na razpolago so še proste površine znotraj proizvodnih con	<p>SLABOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- mreža regionalnih cest je na posameznih odsekih slabše vzdrževana in ne odgovarja zahtevam in standardom današnjega časa- mreža kolesarskih poti in pešpoti je slabše razvita- premalo izkoriščen železniški tir za industrijske in potniške namene- slaba povezava železniške postaje s centrom- mesta z javnim prometom- pomanjkanje parkirnih mest in parkirišč- previsoke cene stavbnih zemljišč
<p>PRILOŽNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- partnerstvo pri reševanju skupne problematike z bližnjimi regijami- parkirne hiše- biološke čistilne naprave- nadaljnji razvoj sistema ločenega zbiranja odpadkov /plastike- podelitev koncesij za uničevanje odpadkov- razvojno usmerjanje kapitala	<p>NEVARNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- poljanska obvoznica šele v začetni fazi- neobstoje obvoznice v Selško dolino- neustrezna navezava na avtocestno omrežje- izredno počasna dinamika uresničevanja in sofinanciranja izgradnje že planirane mreže- regionalnih cest s strani države- neurejena zakonodaja na področju varovanja okolja- toga kmetijska zakonodaja- nerešena denacionalizacija in lastniška struktura- premalo finančnih sredstev

8.6.6 Analiza človeških virov

<p>PREDNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- nadpovprečna demografska rast- že obstoječa infrastruktura- vzpostavljeni programi izobraževanj- celovit pregled nad mrežo izobraževanja in usposabljanja- učni kader izhaja tudi iz gospodarstva- poznavanje razvojnih trendov posameznih panog	<p>SLABOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- pomanjkanje usposobljenega izobraževalnega kadra z novimi praktičnimi znanji- premalo sodelovanja in povezovalnega dela z gospodarstvom- slaba promocija programov izobraževanja- izdelava programov, ki niso praktično naravnani- strukturna brezposelnost- padec vpisa v tehnične poklice
<p>PRILOŽNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- povečanje stikov med delodajalci in bodočimi delojemalci- povezovanje izobraževalnih institucij z gospodarstvom- tradicija industrije- razvoj višjih in visokošolskih programov- prenos določenega dela izobraževanja v podjetja- vplivanje na sistem poklicnega in strokovnega izobraževanja	<p>NEVARNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none">- toga zakonodaja- nedorečen program razvoja izobraževanja odraslih- neizdelana mreža šol

Vir: Razvojna agencija Sora d.o.o. 2002: 36 – 41.

Razvoj je vedno povezan z iniciranjem novih idej, projektov in programov ter največkrat tudi s finančnimi sredstvi. V problemski analizi je tako potrebno posebej poudariti problematiko možnosti zagotavljanja zadostne višine razvojnih sredstev v okviru občinskega proračuna. Zakonske in druge zahteve, ki v okviru občinskega proračuna predstavljajo zakonsko določene obveznosti zagotavljanja sredstev za posamezne namene v občinskem proračunu, zahtevajo svoj delež ter na dolgi rok zmanjšujejo tudi razpoložljiva razvojna sredstva. V izogib takšnim trendom mora občina nujno pridobiti zunanja sredstva, ki ji bodo omogočila izvedbo posameznih projektov in programov. Občina lahko le z uspešnim črpanjem evropskih sredstev zagotavlja občinski razvoj, ki ga zgolj občinska in državna sredstva ne bi mogla zagotavljati. Razvoj vseh segmentov življenja in dela pa bo posledično povzročil pozitivne premike, ki bodo nadalje pozitivno vplivali tudi na prihodke občinskega proračuna in s tem na zmanjševanje finančne odvisnosti občine od države (Občinski svet Občine Trzin 2005).

V občini Škofja Loka je jasno razvidno pomanjkanje razvojnih programov oz. medobčinskega sodelovanja. Občina trpi zaradi pomanjkanja strokovnega kadra, ki bi znal pospeševati lokalni razvoj ter voditi zahtevnejše razvojne projekte. Izobraževalni sektor in veja gospodarstva se skoraj ne povezujeta, kar pa je bistvenega pomena za uspešen razvoj gospodarstva na tem območju. Večno pomanjkanje finančnih sredstev bi Škofja Loka lahko izkoristila z udeležbo na razpisih za evropska sredstva, vendar ji v tem primeru, kot je bilo že omenjeno, primanjkuje usposobljenega kadra. V območnem razvojnem programu vidijo centralizacijo upravnno-državnih nalog kot problem občine, vendar je na državni ravni ta potrebna, saj vodi v racionalizacijo upravljanja in zmanjševanja stroškov razvejane javne uprave.

9. STRATEGIJA RAZVOJA

Občina Škofja Loka ohranja prevladujoči imidž bogate naravne, kulturne in sakralne dediščine. Njena svetla točka so pomembne zgodovinske osebnosti in ustvarjalci ter gostoljubnost in prijaznost domačinov. Prišlekoma občina nudi možnost sprostivnega oddiha ter obiska različnih prireditev, predvsem pa poudarja sprostitev in oddih v naravnem okolju. Od drugih občin jo razlikuje izredno kulturno, zgodovinsko in sakralno bogastvo v pridihu ohranjenosti podobe zgodovinskega srednjeveškega mesteca.

9.1 Strateški cilji

Z osnovnim namenom uresničevanja vizije razvoja občine Škofja Loka (povzetek katere je objavljen v Območnem razvojnem programu Razvojne agencije Sora d.o.o.), bo potrebno zasledovati naslednje strateške cilje:

1. Spreminjanje podobe na celotnem območju občine

Območje občine bo moralo biti v prihodnosti prepoznano kot uspešno sožitje zgodovinskih in modernih aspektov. Območje, kjer bodo vplivi preteklega razvoja vidni in ohranjeni v okviru bogate kulturne zgodovinske dediščine. Stremeti bi morali k videzu prijetnega, urejenega in modernega mesta, z zanimivim hribovitim podeželjem.

2. Skladen razvoj območja na vseh področjih življenja in dela in racionalna izraba prostora z ohranjanjem zgodovinske dediščine. Z načrtnim pristopom k prostorskemu načrtovanju, je potrebno zagotoviti izrabo prostora, ki bo zagotavljala racionalno izrabo prostora ter omogočala dinamičen razvoj gospodarstva in drugih dejavnosti.

3. Mednarodna konkurenčnost območja

Z razvojem in vzpostavljanjem ustreznih prostorskih in prometno-infrastrukturnih pogojev za razvoj gospodarskih, storitvenih in javnih dejavnosti, izkoriščanjem razvojnih potencialov in izvajanjem razvojnih aktivnosti, seveda ob upoštevanju sodobnih trendov na področju informatizacije družbe. Na ta način bo mesto pridobilo sloves na privlačnosti v širšem slovenskem in morda celo mednarodnem prostoru.

4. Zagotavljanje pogojev za razvoj gospodarstva in odpiranje novih delovnih mest v sožitju s tradicionalno industrijo, predvsem v storitvenem sektorju. Po podatkih Statističnega Urada Republike Slovenije so ravno storitvene dejavnosti tiste, v katere se trenutno najbolj splača investirati. S hkratnim razvojem primerne in konkurenčne ponudbe poslovnih lokacij bo mesto postalo privlačno za nove investicije kar posledično vodi v odpiranje novih delovnih mest.

5. Učinkovita izraba razvojnih potencialov

Z medsebojnim sodelovanjem, skupnim oblikovanjem in izvajanjem zastavljenih razvojnih projektov je potrebno zagotoviti učinkovito izrabo razvojnih potencialov in pridobljenih finančnih sredstev za doseganje čim večjih sinergijskih učinkov.

6. Predvsem pa je ključnega pomena vključevanje civilne družbe v razvojne aktivnosti lokalne skupnosti.

Vir: Občinski svet Občine Trzin 2005.

9.2 Usmeritve po posameznih področjih

V nadaljevanju so našteje splošne usmeritve delovanja in usmeritve po posameznih področjih, ki so osnovane na podlagi dokumenta Strategija razvoja občine Jesenice, iz leta 2005.

1. Splošne usmeritve

- razvoj in oblikovanje razvojnih projektov ob hkratnem razvoju človeških virov;
- zagotavljanje ustreznih pogojev za razvoj gospodarstva in odpiranje novih delovnih mest z upoštevanjem načel vzdržnega razvoja, ki bi ohranili neokrnjeno zgodovinsko dediščino in ohranjen pridih srednjeveškega mesteca;
- zagotavljanje pogojev za uvajanje informatizacije družbe na različnih področjih življenja in dela;
- racionalna izraba prostora;
- uvajanje javno-zasebnega partnerstva na področjih, kjer obstaja interes in možnosti;
- vključevanje v razvojne aktivnosti in povezovanje v širšem prostoru (subregijskem, regijskem in mednarodnem).

2. Usmeritve na področju gospodarstva

- razvoj poslovnih lokacij z namenom pridobivanja novih podjetniških investicij in posledično odpiranje novih delovnih mest;
- razvoj turizma v smeri razvoja turističnih produktov in vključevanje le-teh v ponudbo širšega območja;
- razvoj gospodarstva v okviru poslovnih lokacij, turizma in dopolnilnih dejavnosti z vključevanjem celotne ponudbe občine;
- spodbujanje prilaganja izobraževalnega sistema potrebam v gospodarstvu;
- podpora ohranjanju izvajanja gospodarske dejavnosti in njenemu razvoju v smeri storitvenih dejavnosti.

3. Usmeritve področja družbenih dejavnosti

a. Kultura:

- Zagotovitev prostorskih pogojev za razvoj in izvajanje kulturnih in drugih družbenih dejavnosti,
- Izvajanje skupnih kulturnih projektov, v sodelovanju z okoliškimi občinami;
- Vključevanje in povezovanje z drugimi gospodarskimi dejavnostmi (turizem, izobraževanje);
- Izkoriščanje sistemskih virov financiranja s strani države ter evropskih finančnih sredstev;
- Varstvo kulturne dediščine.

b. Vzgoja in izobraževanje:

- zagotavljanje prostorskih in drugih pogojev za izvajanje vzgojno izobraževalne dejavnosti na področju osnovnega izobraževanja in otroškega varstva ter izobraževanja odraslih;
- podpora izvajanju programov izobraževanja, ki omogočajo večjo zaposljivost (brezposelnih, posebnih skupin, izobrazbeni primanjkljaj);
- dodatni izobraževalni programi za potrebe zaposlovanja (na vseh nivojih);
- vzpostaviti sistem zagotavljanja občinskih in drugih sredstev za štipendije;
- izvajanje programov izobraževanja v skladu s potrebami okolja;
- aktivna vloga gospodarstva pri oblikovanju programov izobraževanja;
- pripravljati in izvajati programe izobraževanja s področja deficitarnih poklicev;
- spremljanje dolgoročnih kadrovskega potreb delodajalcev.

c. Socialno varstvo:

- intenzivno vključevanje v programe in aktivnosti države glede socialnega varstva;
- oblikovanje in uvajanje novih programov z namenom:
 - o reaktivacije delovne aktivnosti brezposelnih;
 - o reševanja problematike posameznih skupin;
 - o zagotavljanje ustreznih prostorskih in kadrovskih kapacitet za izvajanje programov različnih ciljnih skupin.

d. Zdravstvo:

- zagotavljanje ustreznih prostorskih in drugih pogojev za izvajanje dejavnosti;
- ustrezna kadrovska zastopanost zdravstvenih strokovnjakov in kakovostne storitve, ki težijo k racionalizaciji in kakovostni obravnavi potencialnih porabnikov zdravstvenih storitev;
- razširjenost ponudbe zdravstvenih storitev, ki bi preprečila migriranje porabnikov le-teh v mestno občino Ljubljana.

e. Šport:

- zagotavljanje materialnih in prostorskih pogojev za izvajanje športnih dejavnosti in njihov razvoj;
- oblikovanje novih programov v sodelovanju z javnim in zasebnim sektorjem ter ustvarjanje sinergije v povezavi z drugimi gospodarskimi panogami (turizem, izobraževanje, profesionalni športi);
- pridobivanje dodatnih površin za splošno/množično rekreacijo.

4. Usmeritve na področju stanovanj in poslovnih prostorov

- gradnja in pridobivanje novih stanovanjskih enot v skladu s potrebami in možnostmi občine ter njenih prebivalcev;
- gradnja in pridobivanje stanovanjskih enot za določene ciljne skupine (materinski domovi, mlade družine, starejši, varovana stanovanja, invalidi);
- spodbujanje individualne stanovanjske gradnje s pripravo in sprejemom ustreznih prostorskih aktov,
- intenzivno sodelovanje vseh akterjev pri racionalnem načrtovanju in izgradnji;
- racionalna in učinkovita uporaba poslovnih prostorov;
- preнове podstandardnih stanovanjskih območij.

5. Usmeritve področja prostora in varovanja okolja

- poudarjena prednost izvajanju razvojnih projektov, ki prispevajo k oživljanju gospodarstva in ustvarjanju novih delovnih mest;
- enakomernejša razporeditev dejavnosti in omejevanje tistih posegov, ki poslabšujejo razmere v prostoru;
- pospeševanje posegov, ki spodbujajo razvoj in izboljšujejo urbano celoto;
- prednostna raba zemljišč za projekte, ki zasledujejo širše družbene interese;
- prilagajanje prostorskih aktov razvojnim konceptom in potrebam investitorjev;
- izboljšanje bivalnih in delovnih pogojev (prometne povezave, zelene površine, rekreacija);
- ohranjanje kulturne krajine.

Vir: Občinski svet Občine Jesenice 2005.

9.3 Predlogi po posameznih smernicah

Namen vsake ekonomije je zadovoljevanje različnih potreb ljudi. V doseganju tega je potrebno upoštevati priložnosti in značilnosti mikro in makro okolij, s priznavanjem prednosti določenega območja, v našem primeru občine Škofja Loka. Te so predvsem v neizkoriščenih potencialih naravnih in človeških virov. V tehtanju potencialov je bistvenega pomena ohranjanje ekvilibrija med tremi elementi: enakostjo, zmogljivostjo in uspešnostjo (Mestna občina Ljubljana 2002).

Osnovni namen diplomskega dela je bil v razumevanju dinamičnega miljeja, ki se mu podrejajo sodobne občine in ohranitvi ravnotežja med ljudmi in naravo. Višjo stopnjo humanizacije razvoja lahko dosežemo skozi opredeljevanje potreb človeka.

9.3.1 Demografsko okolje

Demografski kazalci so naklonjeni Škofji Loki. Z zavidajočim številom študentov na 1000 prebivalcev, ugodnejšim indeksom staranja populacije, pozitivnim naravnim prirastom, se lahko Škofja Loka pohvali z bogatimi in cenjenimi »zalogami« človeških virov. Zato bi morala njena primarna naloga biti ohranjanje teh pozitivnih smernic ter zagotavljanje zadovoljevanja potreb občanov, predvsem v nujenju stimulacijskega okolja za razvijanje osebnih potencialov. V sodelovanju z državo lahko občina v prihodnje zagotavlja občanom

učinkovite socialne, vzgojne, izobraževalne in kulturne programe, ki bi omogočali blaginjo bivanja in presežek v smislu zadovoljevanja kulturnih potreb po samouresničevanju. Tako bi razvijali bogat družbeni kapital, ki bi ga recipročno lahko investirali v projektne ideje, z namenom čim boljšega izkupička za občino samo in njene cenjene občane ter občanke.

9.3.1.1 Zaposlovanje

Zaposlitev ni pomembna le za zagotavljanje materialne blaginje zaposlenega, ampak opredeljuje tudi njegov socialni položaj in vpliva na njegovo psihično in fizično zdravje ter preprečuje socialno izključevanje. Le-ta utrjuje socialne vezi posameznika z okoljem in mu zagotavlja materialno, socialno in psihično varnost (Mestna občina Ljubljana 2002). Občina Škofja Loka je v pogledu brezposelnosti v nekoliko boljšem položaju kot Slovenija. Izobrazba prebivalcev je najpomembnejši dejavnik odpravljanja brezposelnosti in tudi socialne ter ekonomske varnosti posameznika. Škofja Loka se žal na tem področju ne more hvaliti. Čeprav ima nadpovprečno število študentov, pa ti kasneje pogosto migrirajo v bližnja večja mesta oz. prestolnico. Jasno je, da občina Škofja Loka občutno zaostaja za razvitim svetom po razvitosti človeškega kapitala.

9.3.2 Naravno okolje in turizem

Naravno okolje občine Škofja Loka je raznoliko in ponuja ugodne pogoje za razvoj turizma, ponudba katerega bi bila prilagojena različnim ciljnim skupinam. Zaradi mednarodne fluidnosti in povečevanja števila obiskovalcev iz tujine, bi lahko marketinško osnovali celovite programe z raznovrstnimi storitvami, ki bi zadovoljevali želje potencialnih kupcev. Ponudba bi morala zajemati širok spekter storitev, ki bi odlično sovpadale s historično dispozicijo mesta. Turizem postaja vedno bolj priznana ekonomska strategija v porastu. Osnovana je kot storitev z željo zadovoljevanja intimnih želja številne in raznolike populacije turistov. Razvoj turizma je osnovan na določenih faktorjih kot so zvišanje dohodka, delež prostega časa in transportne razmere, v zadnjem času pa tudi vse bolj pomembne; kupčeve potrebe. Evropski model turističnih zahtev kaže željo po ekološkem, neškodljivem in kreativnem tipu turizma, ki pa cilja oz. zajema pretežno izobraženi in bogatejši razred turistov (Uran in Ovsenik 2007). Škofjeloški naravni potenciali, dobro ohranjeno okolje, historični kraji in zgradbe zgodovinskega pomena, bi ob ustrezni ponudbi spremljajočih in presežnih storitev lahko zagotavljali reden priliv turistov. Uspešno zadovoljene potrebe pa so dober temelj networkinga, ki bi posledično utrdil širšo prepoznavnost mesta in njegovo privlačnost.

Občina bi morala razviti razvojni program, v katerem bi sodelovale vse zainteresirane strani oz. v tem primeru turistični ponudniki. Glavni cilj programa bi moral biti v skladu z ohranitvijo naravnega okolja ter promocijo njegovih prednosti kot marketinške projekcije. Škofja Loka bi morala težiti k ohranitvi zgodovinskih danosti in na njih graditi prepoznavnost, sočasno pa turistom ponujati sklop storitev, s katerimi bi jih uspeli zadržati več kot zgolj eno nočitev. Dobrodošla bi bila tudi izbira ciljne skupine, kateri bi bile prilagojene storitve, ki bi jih občina ponujala (Colarič – Jakše 2007).

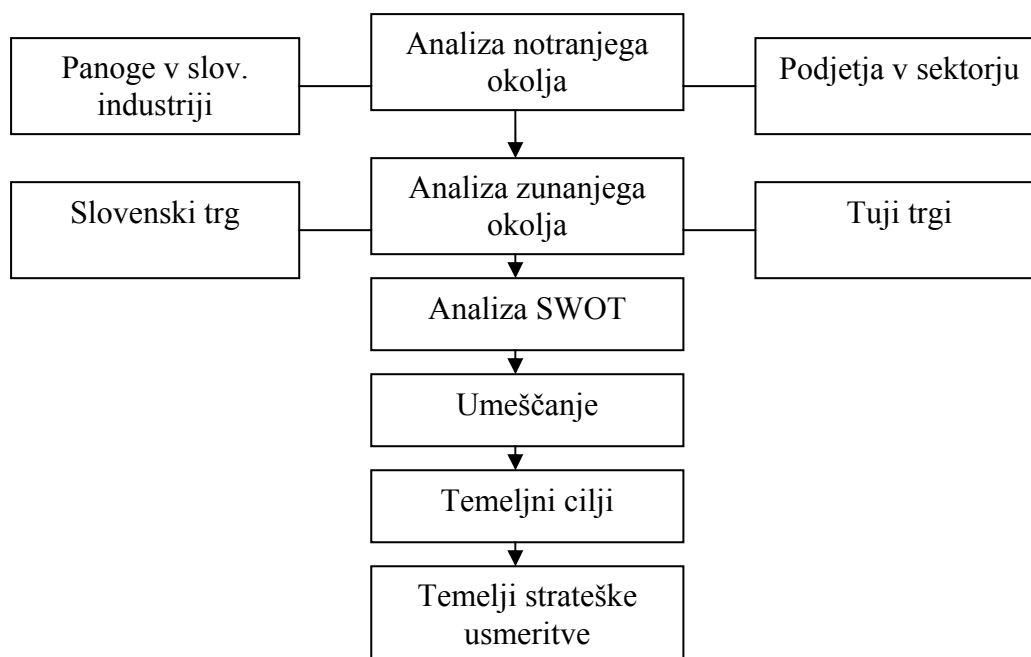
V Škofji Loki je trenutno kvaliteta turistične infrastrukture slaba do nezadostna. Prav tako v obstoječih turističnih produktih primanjkuje podjetniškega pristopa in inovativnosti, na območju ni priznanih kvalitetnih lokalnih turističnih vodnikov, ki bi »prodajali« zgodbe in animirali obiskovalce. Že nekaj let je vse bolj očitno pomanjkanje obsežnejšega in celovitega upravljanja in načrtovanja turizma, kar meče slabo luč na turistično podobo Škofje Loke.

9.3.3 Razvoj gospodarstva

Obstoječa industrija bi se morala združiti v razvojni koaliciji, saj jo trenutno pestijo problemi nekonkurenčnosti, slabega prilagajanja svetovnim trgov in neučinkovitost človeških virov. Naša delovno intenzivna industrija se pogosto ne želi povezovati in izkoriščati sinergijskih učinkov, vendar je podjetniški duh in pripravljenost sodelujočih v sektorju, da si delijo znanje in se učijo drug od drugega dobra pot k uspehu. Tako se podjetja lahko osredotočijo na specifične sposobnosti in ustvarijo močno industrijsko zvezo, ki je v osnovi prostovoljno članstvo individualnih podjetij. V zvezi naj velja odprta izmenjava informacij med člani za uspeh na mednarodnem trgu in odsotnost vladne intervencije. Ključna pa bi bila ustanovitev institucije za tehnično in finančno podporo, neke vrste tehnološki center za raziskovanje in razvoj (Zager in Dimovski 1996).

Podjetja bi morala omogočati zaposlenim razvijanje lastnih sposobnosti, tako bi bil napredek zasnovan na razvoju zaposlenih, s poudarkom na izobraževanju delavcev, v nasprotju s sedanjim stanjem, ko podjetja sicer stremijo k napredku vendar so omejena s premajhnim znanjem. Podjetja v Škofji Loki bi morala razvijati strateško odločanje kot strategijsko vodenje z razvojnimi in tekočimi strategijami in veliko sposobnostjo prilagajanja spremembam.

Za oblikovanje strateškega razvoja (metodološki pristop) oz. strateških razvojnih usmeritev je potrebno analizirati tako dogajanje v tržnem okolju kakor tudi v sektorju samem. Na osnovi primerjave skladnosti sektorja z okoljem je mogoče zastaviti temeljne cilje in načine za doseg ciljev, v ekonomskem jeziku t.i. strateške usmeritve (Zager in Dimovski 1996).

Vir: *Analitične osnove in predlogi strategij industrijskih sektorjev* (Zager in Dimovski 1996)

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je največja dobičkonosnost oz. dodana vrednost prisotna v storitvenem sektorju. Tako je npr. osnovni razlog za večjo gospodarsko razvitost naše prestolnice prav ugodna sektorska struktura, pri čemer kar tri četrtine dodane vrednosti ustvari storitveni sektor. Povečevanje učinkovitosti se doseže s kombinacijo deregulacije trgov, intenzifikacijo konkurenčnosti in reformo javnega sektorja. Povečana mednarodna konkurenčnost spodbudi razvoj fleksibilnejšega gospodarstva, hitrejšo rast produktivnosti in večjo konkurenčnost (Statistični urad RS 2005).

Članstvo v Evropski Uniji in internacionalizacija spodbujata prost pretok blaga, storitev, ljudi ter kapitala. Temelj izboljšanja mednarodne konkurenčnosti so prestrukturiranje podjetniškega sektorja in načrtno spodbujanje tehnološkega razvoja. Kontinuiran proces prestrukturiranja je nujen za povečevanje konkurenčnosti podjetniškega sektorja in s tem zagotavljanja nadaljnje dinamične rasti škofjeloškega gospodarstva. Podjetja so nosilci

konkurenčne prednosti, temelječih na razvoju znanj in veščin zaposlenih. Država in lokalne skupnosti, torej občine, morajo spodbujati in pomagati gospodarskim subjektom, da se lotijo identificiranja in aktivnega izrabljanja lastne konkurenčne prednosti v svetovnem trgu. Občina Škofja Loka bi morala s sodelovanjem države oblikovati takšno lokalno ekonomsko politiko, ki bo podjetja spodbujala pri izrabi njihovih danih prednosti v mednarodnem prostoru. Prednosti storitvenih dejavnosti so predvsem hitrejši odziv na spremembe, v primerjavi z industrijo. Prav tako pa podjetjem v Škofji Loki primanjkuje človeškega kapitala z visoko izobrazbeno ravno in deficitom v vključevanju regije na mednarodne trge. Cilj uspešnega podjetništva je dandanes razvoj, proizvodnja in trženje izdelkov, tehnologij in storitev z visoko stopnjo vključenosti znanja (Rener in Suban 1991).

9.3.4 Razvoj podeželja

Cilj razvoja podeželja je v izrabi naravnih danosti ter aktivaciji podeželskega prebivalstva, da si s pomočjo občine in države zagotovijo primerne možnosti za življenje in delo na podeželju. To bi lahko dosegli z uvajanjem programov celostnega razvoja podeželja, z izobraževanjem in usposabljanjem prebivalcev, standardizacijo pridelave z upoštevanjem sonaravnih možnosti kmetijske pridelave, vključevanjem v blagovne znamke, razvojem dopolnilnih dejavnosti na kmetijah kot so domača obrt, turizem ter povezava podeželja z drugimi območji (Rener in Suban 1991).

9.3.5 Mestna prenova

Degradacija urbanih območij je splošen in razširjen pojav v vseh mestih v prehodu iz industrijske v poindustrijsko družbo. Pojav degradacije urbanih območij je običajno povezan z začasnim ali trajnim opuščanjem rabe industrijskih, železniških, skladiščnih in drugih kompleksov ipd. Degradirana urbana območja so po svoji sestavi, obsegu in strukturi legi neprecenljiva kot razvojna območja mest, saj jih je praviloma brez problemov mogoče prilagoditi novi rabi. Obenem je to tudi priložnost za rešitev marsikaterega prostorskega problema in obogatitev mestnega bivalnega okolja z deficitarnimi programi ter nekomercialnimi programi za kulturo, izobraževanje, stanovanja, rekreacijo in zelene površine. Občina bi morala pri obnovi degradiranih območij imeti inicialno vlogo. Obnovo bi morala spodbujati z ustvarjanjem novih ekonomskih priložnosti na teh območjih ter ugodnih možnosti za različne storitvene, trgovske, proizvodne in druge dejavnosti (Mestna občina Ljubljana 2002).

9.3.6 Izzivi širšega okolja

Z razvojem enotnega evropskega trga in odpiranjem meja med državami Srednje in Vzhodne Evrope se je spremenila tudi vloga občinske uprave. Če želijo mesta pridobiti ustrezen položaj v novem evropskem urbanem omrežju, morajo posledično objektivno oceniti svojo morebitno vlogo in svoje primerjalne prednosti, kar naj bi jim omogočilo razvoj v novih okoliščinah. Cilj transformacije evropskih urbanih sistemov ni samo pospeševanje konkurenčnosti, ampak tudi spodbujanje razvoja mednarodnih urbanih omrežij, ki naj bi temeljila na skupnih naložbah in povezavah med različnimi podjetji, sodelovanju med lokalnimi in regionalnimi upravami, kulturnem in znanstvenem sodelovanju itn. (Občina Lendava 2007).

Razvoj v sodobnem svetu postaja čedalje bolj odvisen od človeka, njegovega znanja, zdravja, vrednot, kulture ter družbene organizacije – in vse manj izključno od fizičnega kapitala. Pri tem sam človeški kapital ni pomemben le za gospodarsko rast, ampak predvsem za človeka samega, za njegovo kakovost življenja oz. bivanja. Tak pogled na družbo daje drugačen poudarek gospodarskim dejavnostim in ciljem družbenega razvoja: tako temeljni cilj ni več čim večja gospodarska rast, ampak izboljševanje človekovega življenja. Nadaljnji razvoj občine Škofja Loka mora biti usmerjen k gospodarski rasti, ki bi pripomogla k izboljšanju blaginje ljudi, zmanjševanju revščine in neenakosti med ljudmi ter ne bi uničevala okolja.

Za trajnostni razvoj mesta so ključni cilji kot so ohranjanje in povečanje identitete mesta, tako da bi ponovno dosegli povezavo med krajem in njegovo zgodovino, seveda ob sočasni vpetosti v globalni trg. V občini bi lahko povezali fizične strukture in čim bolj izrabili območja nezazidanih stavbnih zemljišč. Predvsem pa je glavnega pomena sodelovanje samih občanov pri odločanju o razvoju mesta in upravljanju njegove okoljske problematike. Ta cilj lahko dosežemo z uvajanjem postopkov, ki bodo vse državljanom omogočili neposredno sodelovanje pri odločanju o posegih, ki vplivajo na njihovo okolje, s spodbujanjem delovanja nevladnih organizacij in zagotavljanjem enostavnega dostopa do podatkov in informacij.

V kolikor bodo možnosti za doseganje ustrezne ravni konkurenčnosti ostale neizrabljene, Škofja Loka ne bo sposobna tekmovati z drugimi evropskimi mesti. Mesta si dandanes morajo prizadevati tako uveljaviti globalno primerljive in vse višje univerzalne urbane standarde, kot tudi drugačnost, partikularnost in lastno identiteto. Posamezno mesto je pri tem toliko uspešnejše, kolikor mu uspe usklajevati vse štiri internacionalizacijske pogoje –

osamosvajanje, selektivno povezovanje s pomembnimi partnerji, posodabljanje vseh razsežnosti urbanosti z vidika globalnih standardov in utrjevanje razločljive lokalne urbane identitete (Kos 2004).

9.3.7 Vizija uspešnega upravljanja

Potrebni reformni procesi v javni upravi na občinski ravni se kažejo predvsem kot potreba po učinkovitem upravljanju javnih financ, zniževanju stroškov, kakovostnem načrtovanju prihodkov in odhodkov proračuna, uvajanju ustreznih nadzornih mehanizmov ter izboljšanju kakovosti upravljanja javnih sredstev. Posodobitev občinske organizacije bi morala obsegati predvsem naslednja osnovna področja: izboljšanje izobrazbene ravni zaposlenih, utrditvijo stalnega strokovnega izpopolnjevanja, informatizacijo delovanja uprave ter uvedbo standardiziranih postopkov pri opravljanju storitev uprave. To bi lahko dosegli z aktivno kadrovske politiko, racionalizacijo postopkov, projektno organiziranostjo in participacijo občanov pri odločanju (Mestna občina Ljubljana 2002).

Razvoj potencialov za informacijsko družbo naj se vrši skozi učinkovitejšo izrabo obstoječih tehnologij, s stimuliranjem raziskav in razvoja za napredne tehnologije, zagotavljanjem cenovno ugodnega in učinkovitega dostopa do kakovostnih storitev v zdravstvu, izobraževanju in socialnem varstvu, sodelovanjem javnega in zasebnega sektorja ter konkurenčnosti infrastrukture, izdelkov in storitev (Mestna občina Ljubljana 2002).

Da povzamemo, občina bi morala za razvoj gospodarstva aktivirati lasten kadrovske in naravni potencial, svoje območje bi utegnila oskrbeti s primerno infrastrukturo, ki bi vsem občanom omogočila enako kvaliteto bivanja ter omogočila kvalitetno ponudbo storitvenih in servisnih dejavnosti, ki bodo prispevala tudi k kvalitetnejši turistični ponudbi. Njena primarna vloga bi morala biti usklajenost prostorskega razvoja z družbenim, gospodarskim in kmetijskim razvojem, s poudarkom na skrbi za varovanje naravnega okolja in kulturne dediščine v skladu z usmeritvami trajnostnega razvoja. Občina lahko z ustreznimi ukrepi pripomore tudi k naraščanju števila novih podjetij in sinergičnem razvoju vseh krajev v občini.

9.3.8 Programi finančnih in drugih podpor, mednarodno sodelovanje

Apriori vsakemu razvoju je interes prebivalcev, ki bi bili pripravljeni tvegati in vložiti napore, potrebne za zagon. Za pridobitev investorjev izven občine pa je potrebno najti vzpodbude, ki bi občane dodatno stimulirale za odločitev v prid njihovem kraju. Na področju teritorialne organiziranosti je vedno bolj pomembno medobčinsko sodelovanje, ki je značilnost evropskih držav. Občine bi v okviru medobčinskega sodelovanja lažje in ceneje izvedle nekatere skupne projekte, predvsem na področju komunalne in gospodarske infrastrukture. Nenazadnje jih k povezovanju sili tudi sistem financiranja in zagotavljanja državnih sredstev za projekte širšega, regionalnega značaja, ki zagotavljajo skladen regionalni razvoj. Ustrezna regionalna organiziranost in projekti, ki imajo širše pozitivne učinke za več lokalnih skupnosti imajo pogosto prednost pri pridobivanju sredstev iz evropskih skladov in programov (Občina Kranjska Gora 2004).

9.3.8.1 Instrumenti in skladi EU

Osnovne finančne instrumente EU lahko razdelimo v tri skupine, in sicer strukturni sklad, kohezijski sklad in pobude skupnosti.

1. Strukturni skladi so sledeči :
 - a. Evropski sklad za regionalni razvoj - the European Regional Development Fund (ERDF), je bil ustanovljen leta 1975 za pomoč regijam, ki najbolj zaostajajo v razvoju. Osredotoča se na investicije za ohranjanje in zagotavljanje delovnih mest, na področja infrastrukture, lokalne razvojne projekte ter na pomoč malim in srednje velikim podjetjem.
 - b. Evropski socialni sklad – the European Social Fund (ESF) je bil ustanovljen leta 1988 in je osnovni sklad za boj proti brezposelnosti. Usmerjen je v ponovno vključevanje brezposelnih v delo, poklicno izobraževanje in ukrepe prekvalifikacije in izobraževanja. Pomaga pri integriranju mladih in brezposelnih v delo in razvoju enakih možnosti zaposlovanja.

- c. Evropski sklad za usmerjanje in jamstva v kmetijstvu (Evropski kmetijski sklad) – the European Agricultural and Guarantee Fund (EAGGF), je bil ustanovljen leta 1988 in podpira prilagajanje kmetijskih struktur v državah članicah EU, kot del skupne kmetijske politike. Pospešuje razvoj podeželja, zagotavlja pomoč za zmanjševanje proizvodnih stroškov in povečanja učinkovitosti na kmetijah, pospešuje trženje kmetijskih in gozdarskih proizvodov. Podpira izboljšanje kmetijske infrastrukture, investicije v turizem, revitalizacijo vasi in varstvo okolja v ruralnih območjih.
2. Kohezijski sklad je bil ustanovljen leta 1993 z Maastrichtsko pogodbo za okrepitev strukturne politike. Finančna sredstva so namenjena državam z nižjim BDP na prebivalca. Pomoč je namenjena celotni državi in sicer le za projekte na področju varstva okolja ter transportne infrastrukture.
3. Pobude skupnosti (Community Initiatives) so prav tako eden od finančnih instrumentov za spodbujanje ekonomske in socialne kohezije.

Vir: Občina Kranjska Gora 2004.

Razvojni procesi se lahko odvijajo samodejno, pri čemer je pomembna iniciativnost prebivalstva, lokalnih skupnosti in regij. Kljub temu da je iniciativa »od spodaj navzgor« zelo pomembna, pa država usmerja razvoj v skladu s svojimi strateškimi usmeritvami in smernicami EU na določenem razvojnem področju ter tako pomembno vpliva na dogajanja na lokalnih ravneh (Občina Kranjska Gora 2004).

Škofja Loka bi morala nameniti nekaj interesa predvsem razvoju malega podjetništva, storitvenih dejavnosti ter obrti in trgovine, ki bi podprli kvaliteto turistične ponudbe. Z nastajanjem novih delovnih mest bo občina izkoristila obstoječi kadrovske potencial in zmanjšala odliv izobražene delovne sile v druga območja. Glavni poudarek je na uresničevanju podjetniških idej domačega prebivalstva in iskanju zaposlitvenih možnosti v domačem okolju. Naslednja prioriteta je vzpostavitev ugodnih pogojev za ohranjanje kmetijske dejavnosti, z bolj prilagojeno tržno usmeritvijo kmetovanja kot tržno usmerjene dejavnosti. Cilj tega področja je v večji promociji in trženju domačih produktov.

10. INTERVJU Z G. DUŠANOM KRAJNIKOM

Globinski intervju je najbolj pogosta tehnika pridobivanja podatkov v kvalitativni paradigmi. Pri globinskem intervjuju je cilj pridobiti kompleksne, poglobljene in individualizirane odgovore, čim bolj natančno spoznati nek vidik respondentovih občutij, motivov, stališč, izkušenj oz. življenjsko zgodbo. Cilj je tu predvsem pokriti neko tematiko, način pa je lahko različen (Malnar 2005). Sama sem uporabila pol-strukturiran globinski intervju, saj me je zanimala ožja tematika, ki se navezuje predvsem na dejansko stanje in razvojne potenciale občine Škofja Loka.

Namen vsakega diplomskega dela je z vseh zornih kotov osvetliti obravnavano temo. Tu želim predstaviti predvsem plat zgodbe, ki jo viri v literaturi in statistični podatki ne morejo povedati. Pri svojem delu težim k realni sliki in s tem namenom je prišlo do srečanja z g. Dušanom Krajnikom, občinskih svetnikom, kandidatom za župana Škofje Loke na občinskih volitvah 1. 2006 in pomočnikom generalnega sekretarja Obrtne zbornice Slovenije za gospodarski sistem in politiko. Pogovor je nanesel na marsikaj, v ospredju pa je bila tema, ki je tudi rdeča nit dotičnega diplomskega dela, torej razvojni potenciali občine Škofja Loka. G. Dušan Krajnik je, kot je bilo zapisano v članku novinarka Danice Zavrl Žlebir, objavljenem v Gorenjskem glasu, človek, ki pušča sledi. Po duši individualist, ki se zaveda pomena kolektivnega sodelovanja, kar ga je tudi pripeljalo do kandidature za župana občine Škofja Loka. Vsekakor ga plemenitijo osebne lastnosti kot so odločnost, vztrajnost, dostopnost in vera v napredek.

V nadaljevanju bom povzela mnenje g. Dušana Krajnika in njegovo oceno stanja v občini Škofja Loka na različnih področjih. V uvodu sva se dotaknila gospodarskega področja, na primeru katerega g. Dušan Krajnik opredeli dejansko stanje in izpostavi črne pike loškega gospodarstva, ki v prvi vrsti po sogovorčevih besedah ne dosega povprečja dodane vrednosti, industrijsko-obrtna cona locirana na Trati se razvija v »polževem« tempu, črna pika je tudi neobstoj trgovske cone ter gostinskih in prenočitvenih kapacitet (tu izpostavi predvsem zaprtje hotela Transturist). Škofjeloško kmetijstvo po besedah g. Dušana Krajnika ne beleži bistvenih sprememb, le-te pa se dogajajo na obrtnem področju, čeprav so škofjeloški obrtniki pri svojem razvoju omejeni zaradi pomanjkanja prostorskih kapacitet in zemljišč, saj se posledično ne bodo mogli širiti v skladu s širitvijo dejavnosti.

Po mnenju g. Krajnika, Škofja Loka v zadnjem času vedno bolj velja za spalno naselje, predvsem zaradi pomanjkanja služb v sami občini (predvsem služb za višje in visoko izobražen kader), kar posledično vodi v potenciranje dnevnih migracij samih občanov v okoliške občine.

Zavidljivo ni niti stanje na prometno-infrastrukturnem področju. Kot izpostavi g. Krajnik, obljube o dokončanju poljanske obvoznice do l. 2010 vse bolj spominjajo na volilno demagogijo (zavajanje ljudi z lepimi besedami), programi za črpanje sredstev iz Evropskih skladov pa so, kot mu je znano, šele v idejnih zametkih. Opozori tudi na neobstoj gradbene dokumentacije, občinsko-lokacijskih načrtov oz. projektov za razvoj prometne infrastrukture, ki jo občina že krvavo potrebuje. Slabe prometne povezave bi po predlogih g. Krajnika Občina oz. občinska uprava lahko reševala z navezavo stikov s sosednjimi občinami in skupnimi akcijami v odpiranju prometnih povezav s prestolnico.

Na socialnem področju Škofja Loka ne odraža bistveno drugačne slike v primerjavi z državno podobo. Nižjo stopnjo brezposelnosti sogovornik razloži z realno sliko dnevnih migracij v okoliške občine, socialni prag kot razloži je ponekod v občini tudi zelo nizek, manj izobraženi pa se dandanes vedno bolj soočajo s problemi, ki jih prinašajo izzivi tržnega gospodarstva.

Svetlo točko g. Krajnik vidi na kulturnem področju, kjer na občinski ravni beležijo številna kulturna društva, prireditve, itd. Večen problem pri kulturnem udejstvovanju ostajajo finančna sredstva. Za primer potencialne tržne niše g. Krajnik izpostavlja Škofjeloški pasijon. Kot uspešen turistični projekt bi lahko tako učinkovito privabljal turiste, posledično pa tudi zagotavljal finančna sredstva za nadaljnji razvoj turizma, kulture in občine same.

Na vprašanje, kje vidi potencial občine, je g. Krajnik v prvi vrsti izpostavil intelektualni potencial (gospodarski, športni, kulturni) in ugodno geografsko lego na koncu Poljanske in Selške doline. Potencialne zametke uspešnega gospodarskega razvoja g. Krajnik vidi v turizmu in storitvenih dejavnostih (predvsem predelovalni industriji, ki ne bi uničevala okolja). Poudari tudi, da škofjeloško območje kljub vsemu premore nekatera gospodarsko prepoznavna podjetja, trgovinski sektor pa je po besedah g. Krajnika žal šele v zametkih.

Na izobraževalnem področju sogovornik predlaga osnovanje izobraževalnega centra z višjimi in visokošolskimi študiji, ki bi producirali visoko izobražen kader, ki bi pripomogel k hitrejšemu razvoju občine. Po besedah g. Dušana Krajnika bi moralo biti učenje in znanje dostopno vsem, ne glede na starostni in socialni status.

Sogovornik na vprašanje, kje vidi razlog v pomanjkanju služb v občini, pove, da vzrok omenjenemu problemu lahko delno pripišemo medlemu izrazu podjetniškega duha v naši miselnosti ter drugim zunanjim faktorjem, ki najpogosteje delujejo kot zaviralni mehanizem pri ustanavljanju podjetij in obrtniškem udejstvovanju; to so predvsem visoke najemnine, slaba komunalna opremljenost, visoke cene zemljišč in skrčen prostor za obrtne dejavnosti v občini Škofja Loka.

Po osebni presoji g. Dušana Krajnika bi lahko gospodarski potencial oživili z dosledno odpravo občinskih birokratskih ovir ter pridobivanjem sredstev na lokalni, državni in evropski ravni, ki bi služila izgradnji in opremljanju industrijskih, trgovinsko-poslovnih in obrtno-podjetniških con. S tem bi privabili tudi nove investitorje in obdržali dosedanja podjetja. Svojo veljavo morajo dobiti tudi tradicionalni in novo nastajajoči obrtni poklici in razvoj podeželja, v smislu spodbujanja dopolnilnih dejavnosti (poleg ekološke in integrirane pridelave) na kmetijah kot so kmečki turizmi in turistične kmetije.

Potrebne spremembe se nakazujejo tudi na področju stanovanjske in socialne politike ter vedno bolj aktualne prometne in komunalne infrastrukture. Nujna je izgradnja Poljanske in Selške obvoznice ter vzpostavitev navezovalne ceste na slovenski avtocestni sistem. Turizem, kot gospodarska panoga v vzponu, mora v škofjeloški občini postati resničnost. S tem je povezana nujna odprava stereotipa spalne občine oz. turistične občine za en dan. Tisočletna Škofja Loka z okolico je pravi biser v slovenskem in tudi svetovnem prostoru. Toliko kulturnih znamenitosti na enem mestu; od arhitekturnih, etnoloških, arheoloških, folklornih, ... le redko najdemo. S povezovanjem in odličnim koordiniranjem različnih turističnih in kulturnih organizacij bo lahko občina Škofja Loka ponudila usklajeno turistično ponudbo.

Glede občinske uprave je g. Dušan Krajnik mnenja, da je potrebna celovita racionalizacija delovanja le-te, v smislu skrajševanja administrativnih postopkov in usmerjanjem znanj občinskih sodelavcev. Bistvenega pomena za razvoj je tudi povezovanje s sosednjimi občinami, državo in evropsko instanco, saj lahko le z združevanjem idej, projektov in kadrovskega potenciala kot občina uspešno kandidiramo za državna in evropska finančna sredstva.

Mnogi sogovorniki, pa naj bodo to podjetniki, politiki, kulturniki, športniki ali pa čisto »navadni« ljudje, g. Dušana Krajnika označujejo kot enega najboljših lobistov v državi. Širša slovenska javnost ga bolje pozna kot Vodjo ožje vladne pogajalske skupine za pripravo Socialnega sporazuma za obdobje 2007-2009, ki je pogajanja o njegovi vsebini dne 26.07.2007 uspešno pripeljal do konca. Zaradi svojih idej, neumornega dela (mnogokrat dela preko šestnajst ur dnevno) in dosedanjih rezultatov je znan in cenjen tudi v gospodarskih krogih. Kaj, koliko in v kakšni meri lahko doprinese k razvoju občine Škofja Loka, je na tej točki odvisno od razpleta trenutnih občinsko političnih razmer, njegove osebne iniciative in zaledja strokovnjakov, ki mu stojijo ob strani.

11. SKLEP

Po analizi statističnih podatkov in obširnem pregledu ustrezne dokumentacije in razvojnih programov lahko določimo izhodišče občine Škofje Loke in njene realne možnosti pri oblikovanju novih lokalizmov. Potenciale je možno zaznati na različnih področjih, v ospredju so predvsem pozitiven naravni prirast, večja populacija mladine in posledično večje število študentov, veliko število podjetij ter nizka stopnja brezposelnosti. Ugodno sliko pa kazijo slab izhodiščni položaj turizma, slabe povprečne plače, delovne migracije (predvsem izobražene delovne sile) v okoliške občine – predvsem Ljubljano, manjši odstotek storitvenih dejavnosti napram industriji itd.

Kljub obetavnim razvojnim programom in optimističnim razvojnim predlogom, bi se morala Škofja Loka vprašati, v katero smer bo vodila svoj razvoj oz. kako bo lahko izkoristila potenciale, ki jih ima. Nerealno bi bilo pričakovati, da lahko uspe na vseh področjih, vsekakor pa ji bo vsakršen napredek zagotovilo zgolj povezovanje s sosednjimi občinami oz. celo nadnacionalnimi agenti. Trenutno je omejena s »srednjeveško miselnostjo« in nekonkurenčnostjo v svetovnem merilu. Ker ne razpolaga z neomejenim finančnim ozadjem, bi bilo smotrno, da se postopoma loti reformiranja posameznih področij. Razvoj industrije in turizma hkrati bi predstavljal preveliko finančno obremenitev, zato bi bilo pametneje vlagati zgolj v eno panogo. Ker ima Škofja Loka že razvito industrijo, število podjetij na 1000 prebivalcev pa se lahko primerja z državnim povprečjem bi bilo smiselno nadaljevati v tej smeri, seveda na višjem nivoju. Podjetja bi se morala prilagoditi svetovnim trgov, izboljšati svojo konkurenčnost in razvijati edinstvene produkte, ki bi se dobro tržili. Izgradnja tehnološkega parka, kot je bila ena izmed iztočnic razvojnega plana občine, bi nemara lahko pripomogla k razvoju, vendar bi ustanovitev le-tega zahtevala več vložkov kot zgolj finančnega. Tehnološki parki so koristni pri povezovanju z visoko izobraževalnimi institucijami ter potencialno pri ustvarjanju grozdov, korist ima lahko tudi širša skupnost. Po drugi strani pa zahtevajo veliko časa, da se ustvari viden napredek in so zelo drag instrument (Glas 2001). Zaposliti bi morali strokovnjake, ki bi znali povezati dejavnosti v vseh občinskih podjetjih in jih nadgrajevati s skupnim nastopom na svetovnih trgih. Zaposlovanje bolj izobražene delovne sile v občini bi nemara preprečilo migracijo le-te v sosednje občine. Škofja Loka bi lahko razmišljala v smeri izkoristka mladinskega študentskega potenciala, ki ga ima. Tako pa trenutno ti iščejo zaposlitev drugje, saj jim domača občina ni sposobna nuditi primerne delovnega mesta.

Turistični potenciali občine so žal zanemarljivi. Statistika nam priča o redkih obiskih domačih in tujih turistov ter borih prenočitvenih zmogljivosti v mestu. Kljub bogati zgodovinski in naravni kulturni dediščini, ima Škofja Loka slabo izhodišče pri razvijanju turizma. To je lahko posledica bodisi neučinkovite turistične promocije bodisi slabe ponudbe osnovnih in dodatnih storitev. Ker množičnega turizma ni realno pričakovati, bi morali ponudbo osredotočiti na posamezne skupine potencialnih turistov in prilagoditi specifične storitve njihovim potrebam.

Škofja Loka ima slabo izhodišče za razvoj tudi zaradi izjemno slabih prometnih povezav. Oddaljenost gorenjskega avtocestnega kraka in preobremenjenost regionalne ceste Medvode-Jepca, imata za posledico vsakodnevne prometne zamaške v času pričetka in konca delovnega dne. Časovna obremenjenost vodi v nezadovoljstvo uslužbencev in nezainteresiranost bodočih vlagateljev v gospodarski panogi. Čeprav ima Škofja Loka tudi železniško povezavo s prestolnico in preostalo Gorenjsko, pa je le-ta neugodno locirana izven mesta. Prav tako je železniški promet v Sloveniji nezanesljiv, zaradi enotirnega sistema vozni red ni v stanju zadovoljiti potreb potnikov po fleksibilnosti. Rigidnost le-tega je dosegla višek v tej meri, da železniškega tovornega prometa ne uporabljajo niti podjetja, ki so locirana v neposredni bližini. Škofja Loka je oddaljena od Ljubljane zgolj 23 km, slabe prometne povezave pa so dokaz, zakaj občina beleži negativen medobčinski selitveni prirast. Negativen selitveni prirast in odliv visoko izobražene delovne sile občini res nista v pomoč pri uresničevanju strategije razvoja.

V julijski izdaji publikacije Ločanka je v pogovoru z županom Škofje Loke, Igorjem Drakslerjem, novinarka Danica Zavrl Žlebir izpostavila nekaj dejstev kot so propadajoči hotel Transturist, kopališče ob Sori, Vahtnica in gostilna Krona. G. Župan je pri reševanju tovrstne problematike nakazal na nemočnost občine same, saj po njegovem mnenju le-ta lahko zgolj poveča pritisk na lastnika teh objektov, kar je v konkretnem primeru zavarovalna družba. Podobni odgovori so sledili ostalim vprašanjem, seveda pomešani s spretnim ubesedovanjem, kar v končni fazi ne pripelje do nikakršnih novitet v zvezi z razvojnimi plani. V diplomskem delu se politične sfere podrobno nisem dotikala, čeprav je le-ta kot uradna pooblaščenka obvezana delati za dobro občine. Kaj so že naredili, kakšne namene imajo in kako naj bi jih dosegli, je bilo deloma zapisano v razvojnem programu in finančnem načrtu proračuna, vendar pa sem mnenja, da se politične sile v občini Škofja Loka premalo angažirajo za razvijanje novih lokalizmov na nadregionalni oz. celo nadnacionalni sferi udejstvovanja. Škofja Loka oz. njeni politični predstavniki se premalo zavedajo pomena vzpostavljanja

povezav in nemara živijo še z načelom samozadostnosti, ki je bila značilnost historičnih mest, v sodobno okolje pa slednje ne sodi. Kako bodo premostili te ovire je odvisno od pripravljenosti dotičnih posameznikov narediti korak naprej in povezati občino v internacionalno okolje.

Pri racionalizaciji slovenskega prostorskega sistema bi morali izhajati iz procesov globalizacije ter teženj po trajnostnem razvoju. Tako globalizacijski procesi kot evropski integracijski procesi "ogrožajo" uveljavljene nacionalne prostorske sisteme (tudi na nivoju občine), ki so s svojo centralistično hierarhijo ovira integracijskim procesom in uvajanju nove trajnostne razvojne paradigme. Za uveljavitev novih razvojnih paradigem oz. optimističnih občinskih razvojnih planov, je potreben prehod iz centralističnega in hierarhiziranega prostorskega načina upravljanja, ki temelji na logiki centralnosti krajev, v nehierarhični omrežni prostorski sistem, ki ne deluje zgolj na državnem območju, temveč je svetovnega merila (Kos 2004).

Kot lahko vidimo in dokažemo na občini Škofja loka, prihaja do poglobljanj medregionalnih razlik glede kvalitete življenja med osrednjo in obmejnimi, perifernimi regijami. Razlike se tako kažejo v zmanjševanju kvalitete življenja v smislu spremembe socialne zgradbe in gospodarskega razvoja (npr. ustvarjanje blaginje, višina plače, razpoložljivost delovnih mest, izobraževalne možnosti itd.) (Polak 2003).

Kot beremo v diplomskem delu Mojce Vah, ki povzema besede Marthe Nussbaum, smo ljudje obdani s koncentričnimi krogi identitete. Vsak krog naj bi predstavljal drugačno stopnjo afinitete in identifikacije posameznika. Centralno položaj zaseda sebstvo, čemur sledijo, seveda odvisno od posameznika, družina, lokalna skupnost, etnične skupine, etnična in nacionalna pripadnost. Posameznik, odvisno od dane situacije, prehaja med koncentričnimi krogi, v dobi postmodernosti več kot kadarkoli prej. Če slednje apeliramo na občino kot statistično enoto, lahko vidimo kako se giblje med koncentričnimi krogi identitete oz. v kolikšni meri doživlja neuspeh pri formiranju širših koncentričnih krogov.

Naj na tej točki povzamem in povežem dosedanje ugotovitve. Globalna raznolikost na določenih geografskih prostorih, je svetovna mesta z izrazitim gospodarskim in ekonomskim statusom preoblikovala v globalizirana mesta, ki so prizorišča novih transnacionalnih prostorov (Vah 2005). Tradicija povezanosti mesta oz. v našem primeru občine, z njej

pripadajočo zgodovinsko kulturo je prekinjena, zaradi česar je posledično moč zaznati pojav neke kvalitativno drugačne družbene tvorbe, v kateri se formirajo bolj odprti pogledi na svet. Identiteta ljudi, ki ta prostor naseljujejo, je fluidna in prilagodljiva. Mogoče bi morala Škofja Loka začeti razvijati to fluidnost, ki bi razprla njeno obzidje, ki ne obdaja zgolj mesta, temveč tudi same prebivalce.

Pod vplivom gospodarskih dejavnikov so se v Sloveniji oblikovale ozemeljske enote, ki jih družijo skupne gospodarske in družbene značilnosti, kar izraža spontano gravitiranje prebivalcev k posameznih središčem. Ta trend je moč opaziti tudi v občini Škofja Loka, vendar središča ne predstavlja dotična občina, temveč slovenska prestolnica – torej mesto Ljubljana. Dokler se Škofja Loka ne bo odprla navzven in hkrati razvila močno gospodarsko in kulturno podlago, da bi postala privlačna za občane in širši krog interesentov, bomo lahko le nemo opazovali stagniranje nekdanjega srednjeveškega bisera na zlitju dveh dolin. Po statističnih analizah vsekakor ima nekaj spodbudnih kazalcev, ki bi jih bilo smotrno razvijati pri projektu vzpostavljanja konkurenčnosti in prepoznavnosti širom države in sveta.

V uvodu zastavljeno hipotezo, da so *uspešne občine tiste, ki znajo izkoristiti notranje resurse in skrita znanja pri oblikovanju novih lokalizmov*, bi sprejela. Vendar pa moram izpostaviti dejstvo, da občina Škofja Loka še ne sodi med te občine. Kljub temu pa lahko trdimo, da so se v občini pričeli premiki v smeri sodobnosti in prilagajanja aktualnim razmeram.

12. LITERATURA

Splošno

1. Bell L., Martin (1988): *Managerial Marketing: Strategy and Cases*. New York: Elsevier.
2. Bubola, Denis (2003): *PSPN (SWOT) analiza in strateške usmeritve podjetja OONET d.o.o. za obdobje 2003 – 2005*. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
3. Cox, David (2004): *Globalization and the politics of local and regional development: the question of convergence*. ZDA: Colubmus, Royal Geographical Society.
4. Dolar, Zoran (2002): *Podjetništvo in dejavniki lokalnega razvoja v Sloveniji v 1990-ih letih*. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
5. Gibbs, David in Rob Krueger (2004): *Exploring local capacities for sustainable development*. ZDA: Massachusetts, Worcester Polytechnic Institute.
6. Giles H., Burgess (1989): *Industrial organization*. Englewood Cliffs (N.J.): Prentice-Hall.
7. Hočevar, Marjan (2000): *Novi urbani trendi : Prizorišča v mestih – omrežja med mesti*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
8. Hočevar, Marjan in Franc Trček, ur. (2002): *Glocal localities*. Salzburg: Kulturverlag Polzer.
9. Informacijska borza Nepremičnin (n.p.): *Transturist zaprt že dve leti, kupcev pa ne manjka*. Dostopno na <http://ibn.si/portal> (6. junij 2007).
10. Kos, Drago et.al. (2004 – 2007): *Trajnostni prostorski razvoj Slovenije: od centralnosti do omrežja krajev (temeljni raziskovalni projekt)*. Dostopno na <http://sicris.izum.si/search/prj.aspx?lang=slv&id=4146> (7. julij 2007).
11. Malnar, Brina (2005): *Raziskovalni seminar (študijsko interno gradivo)*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
12. Mestna občina Ljubljana (2002): *Trajnostni razvoj Mestne občine Ljubljana..* Ljubljana: Oddelek za urbanizem.
13. Polak, Petra (2003): *Kulturnopolitična strategija mestne občine Kranj*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
14. Pučko, Danijel (1996): *Strateško upravljanje*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
15. Rener, Tatjana in Iris Suban (1991): *From cultural identity through development ahead*. Ajdovščina: Občina Ajdovščina.

16. Sirše, Janez in Miša Novak, ur. (1996): *Mestni turizem – generator hitrejšega razvoja*. Ljubljana: Nacionalno turistično združenje.
17. Vah, Mojca (2005): *Novi transnacionalni družbeni prostori*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
18. Vranješ, Matej (2001): *Nekateri vidiki preučevanja prostorske odprtosti lokalne skupnosti*. Diplomsko delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
19. Zager, Miran, Vlado Dimovski in Jože Holešek, ur. (1996): *Analitične osnove in predlogi strategij industrijskih sektorjev*. Ljubljana: Vlada Republike Slovenije, Ministrstvo za gospodarske dejavnosti.
20. Završnik, Bruno (1995): *Metodološki vidiki določanja konkurenčnih prednosti izdelka s poudarkom na SWOT analizi*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

Splošno: Splošne informacije o občini Škofja Loka

21. Portal občine Škofja Loka (n.p.): *Geografski oris občine Škofja Loka*. Dostopno na <http://mesto.skofjaloka.si/?id=64> (7. julij 2007).
22. Portal občine Škofja Loka (2004): *Gospodarstvo občine Škofja Loka v številkah*. Dostopno na http://www.skofjaloka.si/main.asp?id_link=148 (7. julij 2007).
23. Portal občine Škofja Loka (n.p.): *Zgodovinski oris občine Škofja Loka*. Dostopno na <http://mesto.skofjaloka.si/?id=63> (7. julij 2007).

Statistika

24. Arh, Franc, Lovrenc Pfajfar in Sonja Bedekovič (1998): *Zbirka rešenih izpitnih nalog*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
25. Koprivnik, Samo, Tina Kogovšek in Meta Gnidovec (2006): *Analize podatkov z SPSS-om 12.0 : predavanja in vaje*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
26. Košmelj, Blaženka in Jože Rován (1997): *Statistika 2 s SPSS-x*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
27. Košmelj, Blaženka in Jože Rován (2002): *Statistični obrazci in tabele*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
28. Rován, Jože in Tomaž Turk (1999): *Analiza podatkov s SPSS za Windows*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

29. Statistični urad RS (2005): *Obrtna podjetja*. Dostopno na www.stat.si (1. julij 2007).
30. Statistični urad RS (2005): *Poslovanje podjetij po dejavnosti*. Dostopno na www.stat.si (1. julij 2007).
31. *Statistični letopis Republike Slovenije 2006*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
32. Statistični urad RS (2006): *Dejavniki poslovne uspešnosti novonastalih podjetij*. Dostopno na www.stat.si (1. julij 2007).

Statistika: Statistični podatki (javnomnenjske raziskave)

33. Hočevar, Marjan, nosilec raziskave (2004): *Vrednote prostora in okolja*. 3. fazno in končno poročilo, sumarnik javnomnenjske raziskave – ankete in interpretacija rezultatov. Ljubljana: Urad za prostorsko planiranje RS.
34. Statistični urad Republike Slovenije (2000): *Družinske kmetije po KZU, ekonomskem obsegu in delovni sili, po občinah*. Dostopno na www.stat.si (15. junij 2007).
35. Statistični urad Republike Slovenije (2001): *Stanovanjski sklad, stanovanja po letu zgraditve po občinah Slovenije*. Dostopno na www.stat.si (14. junij 2007).
36. Statistični urad Republike Slovenije (2002): *Aktivno prebivalstvo po zaposlitvenem statusu*, Popis 2002. Dostopno na www.stat.si (11. junij 2007).
37. Statistični urad Republike Slovenije (2002): *Delovno aktivno prebivalstvo po skupinah dejavnosti in spolu*, Popis 2002. Dostopno na www.stat.si (7. junij 2007).
38. Statistični urad Republike Slovenije (2002): *Družine po tipu*, Popis 2002. Dostopno na www.stat.si (7. junij 2007).
39. Statistični urad Republike Slovenije (2002): *Nekatere skupine prebivalstva*. Popis 2002. Dostopno na www.stat.si (7. junij 2007).
40. Statistični urad Republike Slovenije (2002): *Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po izobrazbi*. Popis 2002. Dostopno na www.stat.si (7. junij 2007).
41. Statistični urad Republike Slovenije (2002): *Ženske, stare 15 let ali več, po številu živorojenih otrok*. Popis 2002. Dostopno na www.stat.si (7. Junij 2007).
42. Statistični urad Republike Slovenije (2004): *Prenočitvene zmogljivosti po občinah in vrstah nastanitvenih objektov*. Dostopno na www.stat.si (12. junij 2007).
43. Statistični urad Republike Slovenije (2004): *Prihodi in prenočitve turistov po občinah, državah in vrstah nastanitvenih objektov*. Dostopno na www.stat.si (12. junij 2007).

44. Statistični urad Republike Slovenije (2005): *Bruto investicije v nova osnovna sredstva po namenu investiranja in občinah*. Dostopno na www.stat.si (15. junij 2007).
45. Statistični urad Republike Slovenije (2005): *Dokončana stanovanja po številu sob in površini, po občinah Slovenije*. Dostopno na www.stat.si (14. junij 2007).
46. Statistični urad Republike Slovenije (2005): *Dolžine cest po kategoriji, občine*. Dostopno na www.stat.si (14. junij 2007).
47. Statistični urad Republike Slovenije (2005): *Naravno gibanje in skupni prirast prebivalstva po občinah*. Dostopno na www.stat.si (7. junij 2007).
48. Statistični urad Republike Slovenije (2005): *Selitveno gibanje in skupni prirast prebivalstva po občinah*. Dostopno na www.stat.si (12. junij 2007).
49. Statistični urad Republike Slovenije (2005): *Zaposlene in samozaposlene osebe, medobčinski delovni migranti ter indeks dnevne migracije*. Dostopno na www.stat.si (11. junij 2007).
50. Statistični urad Republike Slovenije (2005): *Zaposlene in samozaposlene osebe po občini prebivališča in občini delovnega mesta*. Dostopno na www.stat.si (7. junij 2007).
51. Statistični urad Republike Slovenije (2006): *Podjetja po občinah*. Dostopno na www.stat.si (9. junij 2007).
52. Statistični urad Republike Slovenije (2006): *Prebivalstvo po starostnih skupinah in spolu*. Dostopno na www.stat.si (8. junij 2007).
53. Statistični urad Republike Slovenije (2007): *Povprečne mesečne plače po dejavnostih in občinah*. Dostopno na www.stat.si (11. junij 2007).
54. Statistični urad Republike Slovenije (2007): *Povprečne mesečne plače Ljubljana-Škofja Loka*. Dostopno na www.stat.si (11. junij 2007).
55. Statistični urad Republike Slovenije (2007): *Stopnja registrirane brezposelnosti, marec 2007*. Dostopno na www.stat.si (11. junij 2007).
56. Statistični urad Republike Slovenije (2007): *Teritorialne enote in hišne številke po občinah*. Dostopno na www.stat.si (14. junij 2007).

Občinska glasila in razvojne strategije

57. Colarič-Jakše, Lea Marija (n.p.): *Strategija razvoja turizma in strokovnih podlag za pripravo prostorske strategije in prostorskega reda za potrebe turizma v občini Krško*.

- Dostopno na sl.katalog-krsko.com/data/Lea%20Colari_%20%20Strategija%20razvoja%20turizma.ppt (6. junij 2007).
58. Majcen, Boris (2001): *Pomen regionalno in prostorsko uravnoveženega razvoja za razvoj Slovenije*. Ljubljana: Inštitut za ekonomske raziskave. Dostopno na <http://www.umar.gov.si/projekti/sgrs/raziskave/a9.pdf> (21. avgust 2007).
59. Inštitut za geografijo (2001): *Družba in prostorski razvoj Slovenije*. Ljubljana: Urad RS za prostorsko planiranje.
60. Občinski svet Občine Trzin (2005): *Strategija razvoja občine Trzin za obdobje od 2005 do 2010*. Dostopno na www.trzin.si/datoteke/predpisi/STRAT05-10-1.del.doc (10. junij 2007).
61. Občina Lendava (2007): *Povzetek razvojnega programa občine Lendava za obdobje od 2007 do 2013*. Dostopno na www.lendava.si/predpisi/Razvojni%20program%202007-2013_povzetek_web.pdf (6. junij 2007).
62. Ravbar, Marjan (2004): *Regionalni razvoj v pokrajinski členitvi Slovenije*. Ljubljana: Geografski inštitut Antona Melika.
63. Razvojna agencija Sora d.o.o. (2002): *Območni razvojni program 2002 – 2006 za območje občin Škofja Loka, Gorenja vas – Poljane, Železniki in Žiri*. Dostopno na obcina.skofjaloka.si/pdf_obcina/orp.pdf (6. junij 2007).
64. Občina Kranjska Gora (2004). *Razvojni program občine Kranjska Gora 2004 – 2010*. Dostopno na obcina.kranjska-gora.si/Predpisi%20obcine/razvojni%20program%20obcine%202004-2010.pdf (6. junij 2007).
65. Občinski svet Občine Jesenice (2005): *Strategija razvoja občine Jesenice*. Dostopno na www.sociala-jesenice.net/dox/strategija-razvoja-2006.pdf (6. junij 2007).
66. Občina Trebnje (2006): *Strategija razvoja socialnega varstva v občini Trebnje do leta 2010*. Dostopno na www.trebnje.si/images/uploaded/File/ProgrDokumenti/2007/Strategija_razvoja_socialnega_varstva_do_2010.pdf (6. junij 2007).
67. Zavod za podjetništvo in turizem Brežice (2007): *Strategija razvoja turizma občine Brežice*.

- Dostopno na <http://rc-brevice.si/documents/Strategija%20razvoja%20turizma%20Obcine%20Brezice%20-%20I.%20del%20-%20delovno%20gradivo%20-%209.4.2007.pdf> (6. junij 2007).
68. Uran, Maja in Rok Ovsenik (2007): *Razvojni načrt in usmeritve slovenskega turizma 2007-2011*. Dostopno na www.mg.gov.si/fileadmin/mg.gov.si/pageuploads/turizem/turizem_razvojni_nacrt_II_060214.pdf (6. junij 2007).

Občinska glasila in razvojne strategije: Dokumenti Občine Škofja Loka

69. Občina Škofja Loka (2007): *Kadrovski načrt za leta 2007 do 2009*. Dostopno na <http://obcina.skofjaloka.si/?id=145> (5. maj 2007).
70. Občina Škofja Loka (2007): *Načrt razvojnih programov - investicijska vlaganja v obdobju 2007 - 2011 vključno s sredstvi EU*. Dostopno na <http://obcina.skofjaloka.si/?id=145> (5. maj 2007).
71. Občina Škofja Loka (2007): *Obrazložitev proračuna za leto 2007*. Dostopno na <http://obcina.skofjaloka.si/?id=145> (5. maj 2007).
72. Občina Škofja Loka (2007): *Program obnov občinskih cest v obdobju 2007 – 2011*. Dostopno na <http://obcina.skofjaloka.si/?id=145> (5. maj 2007).
73. Občinski svet Občine Škofja Loka (2007): *Odlok o proračunu občine Škofja Loka za leto 2007*. Dostopno na <http://obcina.skofjaloka.si/?id=145> (5. maj 2007).
74. Občinski svet Občine Škofja Loka (2007): *Proračun občine Škofja Loka za leto 2007 in 2008*. Dostopno na <http://obcina.skofjaloka.si/?id=145> (5. maj 2007).
75. Prevc, Jernej in Kristina Onufrija (2004): *Stanovanjski program občine Škofja Loka*. Dostopno na <http://obcina.skofjaloka.si/?id=655> (15 junij 2006).
76. Zavrl Žlebir, Danica (2007): *Škofja Loka kulturno živi tudi poleti. Ločanka; priloga Gorenjskega glasa za škofjeloško regijo* (julij 2007, št. 7), 12–13.

Priloge

Priloga A: Tipi družin: primerjava Škofja Loka / Slovenija

Priloga B: Višino bruto plače: Škofja Loka / Ljubljana

PRILOGA A: Tipi družin : primerjava Škofja Loka / Slovenija (SPSS output)**Tipi družin**

Leto 2002	Tip družine - skupaj	Zakon. par brez otrok	Zakon. par z otroki	Mati z otroki	Oče z otroki	Zunajzakon. partnerja brez otrok	Zunajzakonska partnerja z otroki
Slovenija	555945	114835	294726	89683	14609	12807	29285
Škofja Loka	6024	1137	3550	835	153	96	253

Vir: Statistični urad RS 2002.

Tipi družin v Sloveniji (SPSS output)

	Frekvenca	Odstotki	Veljavni odstotki
Zakonski par brez otrok	114835	20,7	20,7
Zakonski par z otroki	294726	53,0	53,0
Mati z otroki	89683	16,1	16,1
Oče z otroki	14609	2,6	2,6
Zunajzakonska partnerja brez otrok	12807	2,3	2,3
Zunajzakonska partnerja z otroki	29285	5,3	5,3
Skupaj	555945	100,0	100,0

Tipi družin v Škofji Loki (SPSS output)

	Frekvenca	Odstotki	Veljavni odstotki
Zakonski par brez otrok	1137	18,9	18,9
Zakonski par z otroki	3550	58,9	58,9
Mati z otroki	835	13,9	13,9
Oče z otroki	153	2,5	2,5
Zunajzakonska partnerja brez otrok	96	1,6	1,6
Zunajzakonska partnerja z otroki	253	4,2	4,2
Skupaj	6024	100,0	100,0

PRILOGA B: Višina bruto plače : Škofja Loka / Ljubljana (SPSS output; One-way Anova)

Višina plače

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	265481,194	1	265481,194	4,178	,046
Within Groups	3303952,996	52	63537,558		
Total	3569434,190	53			

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
Škofja Loka	22	1075,1764	213,08339	45,42953	980,7005	1169,6522	744,74	1561,72
Ljubljana	32	1217,8775	275,35653	48,67662	1118,6009	1317,1541	764,69	1883,55
Total	54	1159,7400	259,51458	35,31546	1088,9062	1230,5738	744,74	1883,55

Vir: Statistični urad RS 2007.